

Anbringelse uden samtykke

En vidensindsamling

Anbringelse uden samtykke – En vidensindsamling

© VIVE og forfatterne, 2025

e-ISBN: 978-87-7582-406-9

Modelfoto: Mathilde Bech/VIVE

Projekt: 302786

Finansiering: Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

En anbringelse uden samtykke er en indgribende afgørelse over for et barn, en ung og forældre. Igennem de senere år er der sket en væsentlig stigning i antallet af anbringelser uden samtykke. Vidensindsamlingen bygger på eksisterende viden i Norden såvel som en bearbejdning af eksisterende kvantitative data, der giver indsigt i børn og unges trivsel, når de er anbragt uden samtykke. Den er udarbejdet under og finansieret af Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv. Videnscenteret er et samarbejde mellem VIVE, Social- og Boligstyrelsen samt Børns Vilkår, hvor VIVE har til opgave at samle og formidle eksisterende viden om inddragelse og om udsatte børns og familiers liv.

Seniorforsker Anne-Kirstine Mølholt har været projektleder for vidensindsamlingen, og rapporten er gennemført i tæt samarbejde med videnskabelig assistent Emma Hoff Søgaard. De kvantitative analyser er foretaget af Asger Graa Andreasen. Herudover har seniorforsker Mette Lausten, analytiker Michella Ida Mikuta og professor MSO Tea Torbenfeldt Bengtsson bidraget undervejs i processen. Student Marie Hoby Fausbøll har assisteret i screeningen af relevant litteratur.

Rapporten har været i review i forskning og praksis. Desuden har samarbejdspartnere i videnscentret kommenteret det færdige udkast. Tak for gode kommentarer og bidrag.

Carsten Strømbæk Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Børn og Uddannelse

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	6	
<hr/>		
1	Indledning	11
1.1	Baggrund	13
1.2	Lovgivning om anbringelse uden samtykke	15
1.3	Anbringelse uden samtykke i en nordisk kontekst	17
1.4	Vidensindsamlingens metodegrundlag	20
1.5	Læsevejledning	22
<hr/>		
Del 1: Kortlægning af litteratur om anbringelse uden samtykke	24	
<hr/>		
2	Introduktion til litteraturkortlægningen	25
2.1	Kendetegn ved den fundne litteratur	25
2.2	Litteraturkortlægningens struktur	26
<hr/>		
3	Praksis og procedurer	27
3.1	Kendetegn ved praksis	28
3.2	Begrundelser for anbringelse uden samtykke	29
3.3	Vurdering af risiko	32
3.4	Samtykkets samhørighed med samarbejde	34
3.5	Samtykkets samhørighed med magt	36
<hr/>		
4	Samtykkets nuancer	39
4.1	Historiske nuancer	40
4.2	Kulturelle nuancer	43
4.3	Samtykkets dilemma	44
<hr/>		
5	Karakteristika hos forældre, børn og unge	47
5.1	Etnisk baggrund	48
5.2	Forældres baggrund	50
5.3	Alder ved anbringelse uden samtykke	51
<hr/>		
6	Perspektiver på samtykke	53

6.1	Børn og unges perspektiver	54
6.2	Forældres perspektiver	57
6.3	Børne- og ungerådgiveres perspektiver	60
<hr/>		
Del 2: Kvantitativ afdækning		63
<hr/>		
7	Introduktion til afdækningen	64
7.1	Børn og unge anbragt uden samtykke	64
7.2	Afdækningens struktur	64
<hr/>		
8	Baggrundskarakteristika	66
8.1	Demografiske karakteristika	67
8.2	Alder ved anbringelse og anbringelsestype	69
8.3	Udslagsgivende årsager til anbringelse og antal anbringelser	70
<hr/>		
9	Trivsel hos anbragte uden og med samtykke	73
9.1	Forhold omkring anbringelsen	74
9.2	Kontakt med forældre og forældres betydning	76
9.3	Trivsel på anbringelsesstedet	79
9.4	Helbred og trivsel	82
9.5	Relation til børne- og ungerådgiver	85
<hr/>		
Dokumentation		86
<hr/>		
10	Metode – Litteraturkortlægning	87
10.1	Inklusions- og eksklusionskriterier	91
<hr/>		
11	Metode – Afdækning	93
<hr/>		
Litteratur		95

Hovedresultater

Et stigende antal børn og unge anbringes uden samtykke fra forældrene eller den unge, der er fyldt 15 år. På trods af denne tendens til, at anbringelse uden samtykke berører flere og flere familiers liv, er en samlet viden om anbringelse uden samtykke forholdsvis begrænset. Vidensindsamlingen har derfor til formål at indsamle eksisterende dansk og nordisk viden på området. I vidensindsamlingen er der fokus på at afdække, hvad der kendetegner anbringelse uden samtykke som fænomen i praksis, men det er også et særligt opmærksomhedspunkt at undersøge, hvordan anbringelse uden samtykke opleves af børn og unge, forældre samt børne- og ungerådgivere.

Vidensindsamlingen baseres på to tilgange, der præsenteres i hver deres del i rapporten:

- Del 1 består af en litteraturkortlægning med udspring i centrale tekster, som dels identificeres via førende danske og nordiske forskeres publikationslister og dels via relevante nordiske databaser.
- Del 2 er en kvantitativ afdækning af, hvad der karakteriserer gruppen af ældre børn og unge (11-17 år), som er anbragt uden samtykke, via eksisterende registre og surveys fra Trivselsundersøgelsen blandt børn og unge anbragt uden for hjemmet (Lausten m.fl., 2023).

Vidensindsamlingen bidrager med at give en bred og velfunderet indsigt i anbringelse uden samtykke ud fra, hvad der findes af viden i eksisterende publikationer, og at skabe et overblik over gruppen af børn og unge anbragt uden samtykke i Danmark og deres trivsel. Vidensindsamlingen er udarbejdet under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv og er målrettet fagprofessionelle, herunder chefer, ledere, medarbejdere i kommunale myndigheder og almenområdet, der arbejder med børn og unge, der er anbragt, såvel som fagprofessionelle på udførerområdet. Ønsket er, at vidensindsamlingen bidrager til væsentlige drøftelser af praksis og mulige udfordringer samt handlemåder i forbindelse med anbringelse uden samtykke.

Centrale fund i vidensindsamlingen

Gennem litteraturkortlægningen har vi identificeret fire overordnede temaer: 1) praksis og procedurer i forbindelse med anbringelse uden samtykke, 2) samtykkets forskellige nuancer, 3) overordnede karakteristika hos familier, børn og unge, hvor der er en anbringelse uden samtykke, og 4) børn og unges, forældres samt børne- og ungerådgiveres perspektiver på anbringelse uden samtykke.

Den kvantitative afdækning er meget overensstemmende med fund fra litteraturkortlægningen. Den peger på, at særligt småbørn, efterkommere samt forældre på kontanthjælp er overrepræsenterede i forhold til anbringelse uden samtykke. Fundene fra Trivselsundersøgelsen tegner et billede af børn og unge, der indledningsvis ikke oplever sig inddraget i anbringelsesprocessen i forbindelse med anbringelse uden samtykke, men under anbringelsen oplever tryghed og føler sig hjemme. Under anbringelsen synes relationen til børne- og ungerådgiveren også forbedret set i forhold til den indledende oplevelse af manglende inddragelse.

På tværs af de to dele finder vi syv tendenser, som er særligt kendetegnende for anbringelse uden samtykke. Disse syv tendenser præsenteres i de følgende afsnit.

Grænsen mellem frivillighed og tvang er flydende

Forældres og unges samtykke skal ikke forstås binært (som et ja/nej), men skal i stedet forstås som et kontinuum, der afhænger af kontekster og magtrelationer. Der findes ofte gråzoner, hvor forældre, børn og unge accepterer en anbringelse enten på grund af et oplevet pres eller på grund af magtrelationer, selvom de egentlig ikke er enige i anbringelsen. Dette kan gøre grænsen mellem frivillighed og tvang vanskelig at fastslå. Både forældre og børn oplever tilmed, at en anbringelse med samtykke kan give dem mere indflydelse på processen, for eksempel i forhold til samvær, og dette kan således spille en central rolle for deres beslutning om at give samtykke eller ej, hvilket understreger, at samtykket ofte kan havne i en gråzone.

Forskelle i nationale og kulturelle værdier afspejler sig i de nordiske landes forståelse og brug af samtykke

Det fremgår tydeligt, at anbringelse uden samtykke ikke er et entydigt fænomen, når vi ser på dansk praksis i forhold til vores nordiske nabolande. På tværs af de nordiske lande er der nationale og kulturelle variationer i, hvordan samtykke forstås og anvendes, hvilket påvirker praksis og vurdering af børns og forældres interesser. Selvom der er mange ligheder mellem landene, er der blandt andet forskelle i synet på forholdet mellem barnets og forældrenes interesser og dermed på, hvor grænsen for tolerance og forståelse over for forældres sociale vanskeligheder går. Der ligger her forskellige nationale forståelser til grund for, hvordan hensynet til barnets bedste defineres i lovgivningen. I Danmark har der for eksempel været større tradition for at være tilbageholdende over for at gribe ind i forældres rettigheder og dermed bryde privatlivets fred sammenlignet med Norge, hvor man i højere grad har haft tvangsmæssige indgreb via omsorgsovertagelse, da barnets behov skal veje tungere end forældres interesser i konflikter. Gennem årene er der imidlertid sket en drejning væk fra denne forældrefokuserede tilgang i Danmark. Det er bl.a. sket med barnets reform, der styrkede kontinuitet i anbringelser, og med indførelse af barnets

lov er der lagt vægt på barnets og den unges inddragelse og interesser – herunder også, at disse interesser kan være i modsætning til forældres.

Forældre og børn oplever manglende inddragelse i beslutningen om anbringelse uden samtykke

Forældre og børn oplever i høj grad ikke, at de bliver lyttet til eller inddraget i beslutninger i relation til selve anbringelsen eller forløbet op til den. Der kan blandt andet være væsentlige forskelle mellem sagsmateriales skildring af indsatser inden anbringelse uden samtykke og de oplevelser, som findes hos familierne. Forældre beskriver eksempelvis, at de ikke har modtaget relevante indsatser og ikke har været inddraget i drøftelser om indsatsers relevans, samt at de indsatser, der har været, ikke har været tilrettelagt hensigtsmæssigt. Den manglende inddragelse er med til at skabe en mistillid hos forældrene over for myndighederne og om, hvorvidt myndighedernes hensigt reelt er at hjælpe dem.

Den magtubalance, der er mellem forældre og børne- og ungerådgivere, kan desuden have stor betydning for fremstillingen af familier i sager med argumenter for anbringelse uden samtykke. Dette stiller nemlig både forældre og børn i en svagere position, da deres synspunkter kan blive nedtonet eller ignoreret i sagsmaterialet. Dertil fremhæves det i litteraturen, at børn og unges perspektiver i særlig grad synes at mangle i anbringelsesprocesserne.

Forhandlingen om at undgå en anbringelse uden samtykke

Spørgsmålet om samtykke eller ej er ofte en forhandling mellem forældre og børne- og ungerådgivere. Anbringelse uden samtykke er et følelsesbetonet indgreb for såvel børn, unge, forældre som børne- og ungerådgivere. Følgelig vil børne- og ungerådgivere som udgangspunkt indstille til anbringelse med samtykke, selvom de står med en sag, der i princippet kan gennemføres uden samtykke. Selvom en anbringelse uden samtykke kan skabe stabilitet og ro omkring barnet, ser børne- og ungerådgivere hovedsageligt fordele ved en anbringelse med samtykke. Forældre og børne- og ungerådgivere forhandler ofte om anbringelsens grundlag, hvor forældre eksempelvis kan tage mod en indsats med det formål at undgå en anbringelse uden samtykke. Børne- og ungerådgivere oplever samtidig, at en anbringelse uden samtykke er en langt mere ressourcekrævende proces og kan fremstå som en selvstændig risikofaktor i børnenes og de unges liv. Dermed er en anbringelse med samtykke at foretrække, men de vil som regel gå videre med anbringelse uden samtykke, hvis samtykke ikke kan opnås. Dette fremhæver de flydende overgange, der kan være mellem anbringelse med eller uden samtykke og dermed mellem frivillighed og tvang.

Anbringelse uden samtykke er en vanskelig og kompleks beslutning

Beslutningen om anbringelse uden samtykke er ikke en nem beslutning for børne- og ungerådgivere, som ofte oplever en række dilemmaer i forhold til at indstille til anbringelse uden samtykke. Beslutningerne skal træffes i et komplekst samspil mellem støtte og kontrol, frivillighed og tvang, forældres rettigheder og barnets bedste. Beslutningerne skal dertil være baseret på en kombination af faglig viden, erfaring og samarbejde med andre fagpersoner, samtidig med at børne- og ungerådgiverne står over for komplekse udfordringer, hvad angår ressourceknaphed og etiske dilemmaer. Det bliver dermed en kontant balancegang mellem at følge lovgivningen, de standarder, der er sat for beskyttelse af børn, samtidig med at de skal tilpasse sig de konkrete omstændigheder i hver enkelt sag.

Alder, etnicitet og socioøkonomisk baggrund har betydning i forhold til anbringelse uden samtykke

Yngre børn og børn med minoritetsetnisk baggrund er overrepræsenterede i gruppen af børn og unge, der anbringes uden samtykke. Der er betydeligt flere børn i alderen 1 til 3 år, der er anbragt uden samtykke, sammenlignet med ældre aldersgrupper. Årsagen til dette er blandt andet, at der blandt småbørn sker flere anbringelser på baggrund af, hvad der af kommuner til Danmarks Statistik noteres som bekymrende adfærd hos forældre, mens ældre børn og unge hyppigere anbringes på baggrund af, hvad der noteres som bekymrende adfærd hos barnet eller den unge, eksempelvis udadreagerende adfærd. Det kan være lettere for forældre at give samtykke til anbringelse af et barn eller en ung, hvor bekymringen ligger hos barnet eller den unge, frem for i tilfælde, hvor den ligger hos forældrene selv. At børn med etnisk minoritetsbaggrund er overrepræsenterede blandt dem, der anbringes uden samtykke, kan skyldes misforståelser og mistolkninger mellem forældre med etnisk minoritetsbaggrund og myndighed. Endvidere sker der oftere anbringelse uden samtykke i familier, hvor forældrene har lavt uddannelsesniveau, står uden for arbejdsmarkedet og ofte også, hvor familien består af en enlig mor.

Samlet opsamling

På tværs af tematikker og tendenser tegner der sig således et samlet billede af anbringelse uden samtykke som et komplekst og vanskeligt fænomen, som opleves således af både børnene og de unge, forældrene samt børne- og ungerådgivere. Samtykke er en flertydig størrelse, hvor mange faktorer spiller ind – både på børne- og ungerådgiveres vurdering om at indstille til en anbringelse uden samtykke og på forældres samt børn og unges overvejelser om, hvorvidt de skal give samtykke eller ej. Ofte vil forældre samt unge, der er fyldt 15 år, opleve, at der er en række fordele ved at give samtykke, selvom de egentlig ikke ønsker, at anbringelsen finder sted. Fundene peger imidlertid også på, at når anbringelsen først er sket, oplever en del af børn og unge anbragt uden samtykke, at de trives i anbringelsen, og at de i højere grad føler sig trygge sammenlignet med tiden før anbringelse.

Fakta om undersøgelsen

Vidensindsamlingen består af en litteraturkortlægning og af en kvantitativ afdækning.

I litteraturkortlægningen er der identificeret 113 studier, der omhandler børn og unges, forældres og børne- og ungerådgiveres erfaringer med anbringelse uden samtykke, samt litteratur om mere overordnede tematikker og mønstre. Kortlægningen er foretaget i sommeren/efteråret 2024 og inkluderer litteratur fra 1983-2024.

De 113 studier peger tilsammen på fire centrale tematikker: praksis og procedurer, samtykkets nuancer, karakteristika hos forældre og børn og unge samt perspektiver på samtykke.

Den kvantitative afdækning er baseret på eksisterende registerdata samt surveys fra Trivselsundersøgelsen blandt børn og unge anbragt uden for hjemmet og peger på såvel baggrundskarakteristika for familier, hvor der er anbringelse uden samtykke, som børnene og de unges oplevede trivsel under anbringelsen.

1 Indledning

I Danmark anbringes et stigende antal børn og unge uden samtykke – det, der ofte italesættes som tvangsanbringelser (Olsgaard m.fl., 2023; Social- og Indenrigsministeriet, 2019). At anbringe et barn eller en ung uden samtykke er en betydelig indgriben i barnets eller den unges samt familiens privat- og familieliv (Svendsen, 2017). Fra tid til anden er anbringelse uden samtykke følgelig et fænomen, der vækker stor debat. Til tider handler det om, at der politisk såvel som offentligt ønskes forøgede beføjelser til at anbringe børn og unge uden samtykke. Dette er typisk, når der er sager, som fremgår i medierne, om omsorgssvigtede børn, der først sent i forløbet er blevet anbragt (Bengtsson & Jakobsen, 2009). Andre gange fremføres en offentlig kritik af, at det er for mange og til tider de forkerte børn og unge, der anbringes uden samtykke. Dette var eksempelvis tilfældet, da der i starten af 2022 kom stor modstand mod og kritik af den svenske lovgivning både inden for landets grænser og internationalt (Ranstorp & Ahlerup, 2023; Socialstyrelsen, 2024). Socialfagligt kan der i Danmark med udgangspunkt i barnets lov træffes afgørelse om anbringelse uden samtykke i tilfælde, hvor der er åbenbar risiko for barnets eller den unges sundhed eller udvikling.

På trods af stigningen i anbringelse uden samtykke er systematiseringen af viden omkring fænomenet begrænset. Formålet med denne vidensindsamling er at samle den eksisterende viden i en nordisk kontekst. Grunden til, at der i vidensindsamlingen tages udgangspunkt i en nordisk kontekst, er, at der findes mange ligheder i de nordiske tilgange i forhold til det sociale børne- og ungeområde. Ankestyrelsen (2021) peger på, at velfærdsstatens rolle forener lande som Norge, Danmark og Sverige, hvor staten har en pligt til at støtte op om familier i dårlig trivsel, blandt andet via et fokus på familierettede og forebyggende foranstaltninger. Hestbæk m.fl. (2023) fremhæver, at alle landene bygger på en familieservice orienteret tilgang frem for en risikobaseret tilgang. På trods af, at disse to tilgange i stigende grad gennem de senere år har inkorporeret elementer fra den anden tilgang, bygger de på forskellige ideologier i relation til arbejdet med børn og unge i udsatte positioner. En central forskel er, at mens den familieservice-orienterede tilgang tager udgangspunkt i det enkelte barns behov for støtte og beskyttelse samt samarbejde med familier om støtteindsatser, tager den risikobaserede tilgang udgangspunkt i sanktioner og en forståelse af forældre som værende i opposition.

Der findes imidlertid også betydelige forskelle imellem de nordiske lande, hvilket blandt andet fremgår af de forskellige lovgivningsmæssige forståelser. Dette har en væsentlig betydning for den viden, som fremkommer fra de enkelte lande. Således findes der eksempelvis fra Norge en del litteratur omkring omsorgsovertagelse ved

anbringelse, som på den ene side kan oversættes til dansk med anbringelse uden samtykke, men på den anden side er væsentlig anderledes.

Indsamlingen af viden omkring anbringelse uden samtykke peger på, at der i en dansk kontekst findes begrænset viden med udgangspunkt i børn og unges egne oplevelser. Der findes også begrænset viden om, hvad der karakteriserer de familier, hvor der oftest sker anbringelse uden samtykke. På baggrund af denne manglende viden er der i forbindelse med undersøgelsen af anbringelse uden samtykke foretaget selvstændige analyser af Trivselsundersøgelsen specifikt med fokus på de børn og unge, der er anbragt uden samtykke. Det har således været muligt at bidrage med yderligere indsigt i disse børn og unges liv og oplevelser.

Boks 1.1 Formål med vidensindsamlingen

Denne rapportes formål er tofoldig. Dels er formålet at samle den eksisterende viden i en nordisk kontekst omkring anbringelse uden samtykke, og dels er det at bidrage med ny viden på baggrund af eksisterende data. Disse to formål præsenteres i to selvstændige dele:

- Del 1: Litteraturkortlægning – Præsentation af indsamlet viden med udgangspunkt i en nordisk kontekst via litteratursøgning gennem referencesøgninger.
- Del 2: Kvantitativ afdækning – Karakteristika for gruppen af børn og unge anbragt uden samtykke på baggrund af eksisterende registre, såvel som undersøgelse af trivsel blandt ældre børn og unge (11-17 år), som er anbragt uden samtykke, via surveys fra Trivselsundersøgelsen blandt børn og unge anbragt uden for hjemmet (se bl.a. Lausten m.fl., 2023).

Hensigten med rapporten er at give en bred og velfunderet indsigt i anbringelse uden samtykke ud fra, hvad der findes af viden i eksisterende publikationer, såvel som at skabe et overblik over gruppen af børn og unge anbragt uden samtykke i Danmark og deres trivsel.

Vores forståelse af anbringelse uden samtykke i vidensindsamlingen læner sig op ad den danske praksis. Rapporten beskæftiger sig med anbringelser af børn og unge inden for det sociale område. Det betyder, at anbringelse uden samtykke, som eksempelvis finder sted inden for det psykiatriske eller strafferetlige system, ikke medtages, selvom der ikke i alle tilfælde er vandtætte skodder mellem anbringelses-

Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet er et af de alvorligste samfundsindgreb over for borgere, vi kender til i det danske samfund. Det er et indgreb, der som yderste konsekvens kan iværksættes ved tvang mod de involveredes vilje, og det er et indgreb, som for mange børns vedkommende er af lang varighed, eventuelt hele barndommen.

Egelund, Hestbæk & Andersen, 2004, s. 19

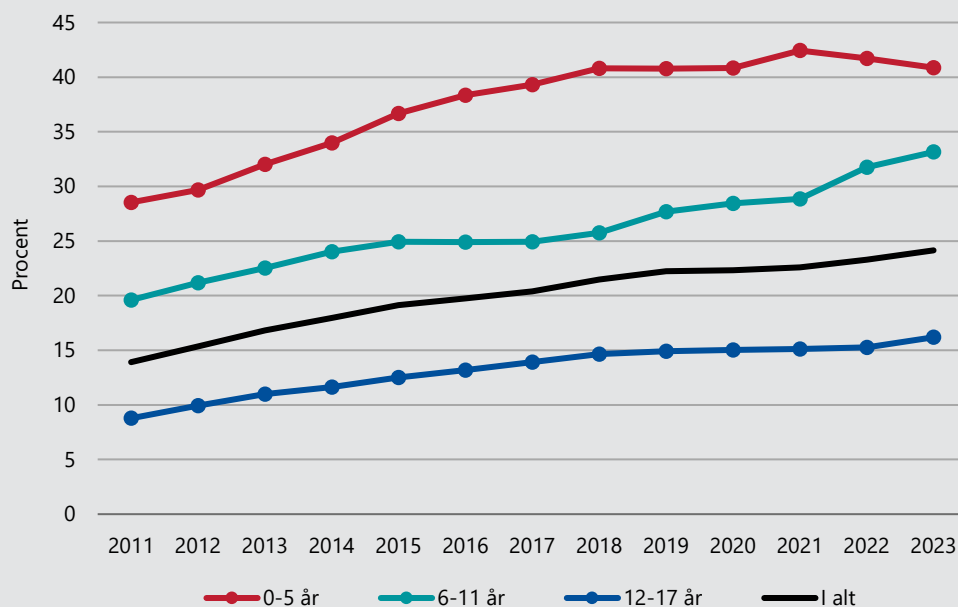
årsagerne og -formerne. Særligt er der ikke nødvendigvis vandtætte skodder imellem oplevelserne hos det enkelte barn, den unge og familierne, hvad enten der sker en anbringelse uden samtykke som følge af den ene eller anden lovgivning. I denne rapport fokuserer vi imidlertid på sociale anbringelser, det vil sige anbringelser, som foranstalles af det, vi i rapporten kalder "det sociale børne- og ungeområde". Herudover følger vi i rapporten så vidt muligt terminologien i barnets lov. Det vil eksempelvis sige, at myndighedsrådgivere på det sociale børne- og ungeområde, ligegyldigt hvilket årstal eller hvilket af de nordiske lande, der refereres til, benævnes "børne- og ungerådgivere" med mindre, der er en pointe i at bibeholde

den fra publikationen anvendte terminologi, eksempelvis i tilfælde af citat. Det betyder også, at "anbringelse uden samtykke" anvendes som det gennemgående begreb, og ikke "tvangsanbringelse" eller "omsorgsovertagelse" med tvang.

1.1 Baggrund

Anbringelse uden samtykke fra forældremyndighedsindehavere eller den unge, der er fyldt 15 år, er et voksende fænomen i Danmark til trods for, at antallet af anbringelser uden for hjemmet generelt er faldet de seneste år (Ankestyrelsen, 2019; VIVE, n.d.). Det er ca. 24 % af alle anbringelser, som finder sted uden samtykke, og særligt de mindre børn anbringes under denne anbringelsestype. I gruppen af 0-5-årige er det ca. 40 % af alle anbringelser, som sker uden samtykke (jf. Figur 1.1).

Figur 1.1 Andel af børn og unge anbragt uden for hjemmet, der er anbragt uden samtykke, opdelt i aldersgrupper og samlet, 2011-2022. Procent.

Kilde: Statistikbanken, tabel ANBAAR16 (VIVE, n.d.)

Der er således tale om en markant udvikling i anvendelsen af anbringelse uden samtykke. Denne udviklingstendens står i kontrast til udviklingen i andre nordiske lande. Ifølge en undersøgelse af Hestbæk m.fl. (2020) adskiller Danmark sig fra Norge, Finland og Sverige ved, at anvendelsen af spædbørnsanbringelser uden samtykke har været stigende – og tilmed er blevet fordoblet – fra 2007 til 2016. I samme tidsperiode har udviklingen af denne type anbringelse været svingende i Norge, stabil i Finland og faldende i Sverige.

I en rapport fra Ankestyrelsen (2019) om kommuners praksis og perspektiver på stigningen peger fire undersøgte kommuner på en række forhold, der kan have betydning for denne stigning. Alle fire kommunerne peger på, at der er større fokus på at anbringe børn tidligere. Samtidig oplever kommunerne, at forældre oftere vælger ikke at give deres samtykke til anbringelse, når der er tale om småbørn, hvorfor tidligere anbringelser og stigning i anvendelsen af anbringelse uden samtykke kan hænge sammen. Nogle kommuner peger desuden på, at der har været et øget fokus på at informere og vejlede forældre om deres rettigheder i forbindelse med anbringelse, hvilket kan være med til at rykke ved antallet af forældre, der vælger ikke

at give deres samtykke til anbringelsen (Ankestyrelsen, 2019). Børne- og ungerådgi-
verne i en af kommunerne vurderer desuden, at kommunernes kendskab til sagerne
kommer for sent, hvilket kan være en af årsagerne til, at der er flere anbringelser
uden samtykke. Ifølge dem er det et spørgsmål om for få ressourcer på området, da
de oplever, at familierne har væsentlig større udfordringer nu end tidligere, fordi de
for sent kommer i kontakt med kommunen. Sidst nævnes ændring i praksis for for-
ældrebetaling samt ændringer i lovgivningen på børneområdet, såsom overgrebs-
pakken, som faktorer, der kan have indvirkning på stigningen i anvendelsen af an-
bringelse uden samtykke. Det skal imidlertid også nævnes, at kommunerne vurde-
rer, at stigningen i anvendelsen af anbringelse uden samtykke ikke er entydigt ne-
gativ. Det er kommunernes oplevelse, at de kun anbringer børn og unge, når der
ikke er anden udvej, og at de anbringelser, de iværksætter, er nødvendige (Ankesty-
relsen, 2019).

1.2 Lovgivning om anbringelse uden samtykke

At anbringe et barn uden samtykke er en indgribende afgørelse, og en række betin-
gelser skal være opfyldt, før der kan træffes en sådan afgørelse (Svendsen, 2017;
Olsgaard m.fl., 2023). For at have en forståelse for, hvad anbringelse uden samtykke
er og kan betyde for de børn, unge og familier, som oplever denne form for indsats,
er det centralt med en kort præsentation af lovgivningen på området. Det er i bar-
nets lov, at reglerne, som kommuner skal følge i forbindelse med anbringelse uden
samtykke, præsenteres. Især er de relevante paragraffer §§ 47-51 (Bekendtgørelse af
barnets lov). I § 47 præciseres situationer, hvor der kan træffes afgørelse om anbrin-
gelse uden samtykke. Det fremgår her, at kommunale børne- og ungeudvalg kan
træffe afgørelse om anbringelse uden samtykke fra forældremyndighedsindehave-
ren og den unge, der er fyldt 15 år, når der er en åbenbar risiko for, at barnets eller
den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. Risikosituationer for udviklin-
gen fremhæves at være:

- 1) Utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge
  - 2) Overgreb, som barnet eller den unge har været udsat for
  - 3) Misbrugsproblemer, kriminel adfærd eller andre svære sociale vanskelighe-
der hos barnet eller den unge
  - 4) Andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge.
- (Bekendtgørelse af barnets lov, 2024)

Beslutning om anbringelse uden samtykke kan kun træffes i situationer, hvor der er
en begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller
den unges fortsatte ophold i hjemmet. Ved afgørelsen er det desuden centralt, at
formålet og den forventede varighed specificeres. Ved en anbringelse uden

Samtykke skal der foreligge en barnets plan eller en ungeplan inden afgørelsen, så denne kan vedlægges indstillingen til børne- og ungeudvalget. Dette er forskelligt fra anbringelse med samtykke, hvor planen skal være udarbejdet senest 3 måneder efter afgørelsen om anbringelse (Social- og Boligstyrelsen, 2023).

I barnets lov § 49 fremføres det, at børne- og ungeudvalg i helt særlige tilfælde tidligst 3 måneder inden terminsdato kan træffe afgørelse om at anbringe et endnu ufødt barn uden samtykke fra forældrene umiddelbart efter fødslen. Dette kan ske i situationer, hvor der er åbenbar risiko for, at det endnu ufødte barns sundhed eller udvikling kan lide alvorlig skade i tiden efter fødslen på grund af de kommende forældres manglende evner eller ressourcer til at tilbyde tilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet. Denne mulighed for anbringelse uden samtykke af et endnu ufødt barn efter fødslen er ny som følge af barnets lov set i forhold til lov om social service (Bekendtgørelse af barnets lov, 2024; Olsgaard m.fl., 2023).

Hvis en anbringelse uden samtykke skal have en varighed ud over 1 år fra børne- og ungeudvalgets afgørelse, skal der træffes en fornyet afgørelse. I tilfælde, hvor barnet eller den unge har været anbragt inden for det seneste år før anbringelsen uden samtykke, er tidsfristen for fornyet afgørelse imidlertid 2 år. Er sagen indbragt for Ankestyrelsen eller forelagt domstole, gælder tidsfristen fra den endelige afgørelse eller dom. Der kan undtagelsesvis træffes afgørelse om, at fristen forlænges, men for ufødte børn og børn under 1 år kan fristen dog maksimalt forlænges til 3 år. Forud for børne- og ungeudvalgets genbehandling af en anbringelse uden samtykke skal kommunalbestyrelsen endvidere overveje, om barnets bedste taler for, at der udarbejdes en indstilling til permanent anbringelse. Dog er kommunalbestyrelsen ikke forpligtet til at overveje en permanent anbringelse, hvis barnet eller den unge har været anbragt mindre end 3 år.

Kommunalbestyrelsens indstilling til børne- og ungeudvalget om en anbringelse uden samtykke efter § 47 eller § 49 skal indeholde følgende elementer:

- En beskrivelse af, at betingelserne er opfyldt og af de ressourcer, som er til stede hos barnet, familien og netværket, som kan bidrage til at klare vanskelighederne under anbringelsen.
- En vurdering af forældrekompetencen i forhold til at varetage omsorgen for barnet eller den unge samt tage hånd om særlige behov.
- Barnets plan eller en ungeplan samt en beskrivelse af den støtte og de initiativer, som er påtænkt i forhold til det kommende barn, barnet eller den unge samt familien under anbringelsen og i tiden efter.
- Barnets eller den unges holdning til den påtænkte indsats.

I tilfælde, hvor anbringelse uden samtykke begrundes delvist eller helt i omsorgs-
svigt, vold eller overgreb, og forvaltningen ikke påtænker at indstille til børne- og
ungeudvalget, at barnets eller den unges søskende i husstanden under 15 år anbrin-
ges, skal indstillingen begrunde dette. Dette er, hvad der i håndbogen om barnets
lov (2023) præsenteres som et følg-eller-forklar-princip, og er et nyt tiltag som følge
af barnets lov set i forhold til lov om social service. Forklaringen skal indeholde en
beskrivelse af støtten, som igangsættes for søskende og familie. Hvis børne- og un-
geudvalget på baggrund af denne begrundelse bliver bekymrede for, om søskende
under 15 år får tilstrækkelig hjælp, skal Ankestyrelsen underrettes.

1.3 Anbringelse uden samtykke i en nordisk kontekst

Anbringelse uden samtykke er ikke ét fænomen, men kan se væsentlig forskelligt ud
fra lovgivningskontekst til lovgivningskontekst. For at forstå de præsenterede fund
og den danske lovgivning i en bredere kontekst har vi fundet det givtigt at se nær-
mere på anbringelse uden samtykke, som det fremgår i vores nordiske nabolande.
Litteraturen viser, at der er mange lighedspunkter relateret til anbringelse uden
samtykke, men der er også betydelige forskelle (Ankestyrelsen, 2021; Bengtsson &
Jakobsen, 2009; Hestbæk m.fl., 2023; Hjort, 2010; Kjønstad, 2002; NOU, 2023). Dette
gør det vanskeligt at præcisere forskelle og ligheder mellem lovgivningerne, da der
er forståelser på spil, der relaterer sig til begreberne "tvang", "omsorgsovertagelse"
og "uden samtykke", som anvendes i forskellig grad mellem de enkelte lande, og
som tillægges forskellige meninger.

Før indførelsen af barnets lov i Danmark var der en forskel på lovgivningsniveau
mellem de nordiske lande. Finland og Norge har selvstændige lovgivninger om det
sociale børne- og ungeområde. I Danmark indgik reglerne for det sociale børne- og
ungeområde tidligere i en samlet lovgivning, som dækkede hele det sociale område
(Lov om social service). Med indførelsen af barnets lov blev dette dog ændret i Dan-
mark, således at der her nu også findes en selvstændig lovgivning på det sociale
børne- og ungeområde. I Sverige er lovgivningen om det sociale børne- og unge-
område en del af den samlede sociallov (SoL), når der er tale om frivillig anbrin-
gelse, mens en særskilt lov benyttes (LVU), når der er tale om anbringelse uden
samtykke (Bengtsson & Jakobsen, 2009; Gustafsson m.fl., 2020; Höjer & Pösö, 2023).

I alle de nordiske lande findes muligheden for at anbringe børn og unge uden sam-
tykke. Dette indebærer de fleste steder en grad af offentlig omsorgsovertagelse,
hvor dele af forældreansvaret overgår til en offentlig instans, oftest den kommunale
myndighed eller anbringelsesstedet (Hestbæk m.fl., 2023; Kjønstad, 2002). I de
lande, hvor omsorgsovertagelse indgår i forbindelse med alle længerevarende

anbringelser, indgår tvang som en integreret del af anbringelsessystemet, idet forældrene og den unge mister retten til frit at bringe anbringelsen til ophør. Omvendt gælder det, at de lande, som ikke opererer med omsorgsovertagelse i forbindelse med alle længerevarende anbringelser, benytter sig af særlige tiltag, når anbringelsen foretages uden samtykke. Hestbæk (1998) skelner mellem tvangsanbringelse med samtykke og tvangsanbringelse uden samtykke, hvormed hun forsøger at indfange, at der findes forskellige niveauer af tvang i en nordisk kontekst.

Omsorgsovertagelse finder sted i Finland, Norge og Sverige, og adskiller sig således fra dansk lovgivning, hvor hele forældreansvaret forbliver hos forældrene, også i forbindelse med anbringelse uden samtykke. I Finland skelnes mellem frivillig og ufrivillig omsorgsovertagelse (Pösö & Huhtanen, 2016; Pösö m.fl., 2016). Med udgangspunkt i norske forhold fremhæver Ulset & Tjelflaat (2012), at alle omsorgsovertagelser i princippet er tvangssager, også i tilfælde, hvor forældrene samtykker til omsorgsovertagelsen. Der er således ikke en opdeling mellem frivillig og ufrivillig omsorgsovertagelse i Norge. Det er derfor vanskeligt at opgøre, hvor mange af de samlede anbringelser, der er anbringelser uden samtykke forstået på den måde, at der er tvang ved indgangen til og udgangen af anbringelsen (Ankestyrelsen, 2021). I Sverige ligger alle anbringelser uden samtykke under en særskilt lov, "Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga" (LVU), og er dermed klart adskilt fra "frivillige anbringelser som støttetiltag". Denne adskillelse viser sig endvidere ved, at det alene er i forbindelse med anbringelse uden samtykke, at der finder en omsorgsovertagelse sted, altså hvor det offentlige overtager dele af forældreansvaret (Andersson, 1991; Bengtsson & Jakobsen, 2009; Grinde, 1989; Khoo m.fl., 2012).

De forskellige tilgange til forståelsen af anbringelse uden samtykke og omsorgsovertagelse kommer også til udtryk statistisk set. Således peger en sammenligning foretaget af Ankestyrelsen på baggrund af statistiske data fra 2019 i henholdsvis Sverige, Norge og Danmark på, at "Sverige har den højeste andel af anbringelser uden samtykke (39 procent). I Danmark er andelen 23 procent. I den norske barneværnsstatistik skelnes ikke mellem med og uden samtykke, men i stedet mellem anbringelser som omsorgsovertagelse, hjælpetiltag, akuttiltag og adfærdstiltag. Ved omsorgsovertagelse er der fortrinsvist tale om en anbringelse af længere varighed uden samtykke. I Norge blev 77 procent af børn og unge anbragt som en omsorgsovertagelse" (Ankestyrelsen, 2021, s. 12).

Bengtsson & Jakobsen (2009) peger på, at de lovgivningsmæssige forskelle i vægtingen af forholdet mellem frivillighed og tvang hænger nøje sammen med landespecifikke opfattelser af, hvordan man varetager anbringelsens overordnede målsætning – ofte formuleret som sikringen af "barnets bedste". Det afgørende synes at være, om barnets interesser grundlæggende anskues som samstemmende eller modstridende med forældrenes i anbringelsessager. Historisk set har Danmark været kendetegnet ved en opfattelse af, at barnets eller den unges interesser er

sammenfaldende med forældrenes, også ved anbringelse uden samtykke. Finland og Norge har i højere grad lagt vægt på de indbyggede interessekonflikter mellem parterne. I disse lande betragtes tiltag, som rummer elementer af tvang (omsorgsovertagelse), og hvor hverken forældrene eller den unge med partsrettigheder frit kan afslutte anbringelsen, som en væsentlig vej til at sikre "barnets bedste". Af samme årsag har indsatser uden samtykke været betragtet som havende en større legitimitet (Bengtsson & Jakobsen, 2009). Med indførelsen af barnets lov i Danmark fremgår det dog, at der er en stigende opmærksomhed på mulige interessekonflikter mellem barnet eller den unge og forældrene, idet børn og unge har partsstatus fra en yngre alder og har forøgede beføjelser i forhold til at suspendere samvær med forældre. Sverige indtager en midterposition, da barnets eller den unges og forældrenes interesser betragtes som samstemmende, så længe der er tale om frivillige anbringelser, men som modstridende ved anbringelse uden samtykke. Opfattelsen understøttes af et system, hvor de to anbringelsesformer optræder i to adskilte lovgivninger (Bengtsson & Jakobsen, 2009).

For flere af de nordiske lande gælder det, at beslutningskompetencen i sager om anbringelse uden samtykke ligger hos domstole. I Finland og Sverige ligger afgørelsen således i retsligt regi, og i begge lande finder den sted i forvaltningsretten. I Danmark nedsætter kommunen til forskel herfra et særligt børne- og ungeudvalg, som træffer afgørelse i sager om anbringelse uden samtykke. I Norge overgik beslutningen i 1993 fra at ligge i kommunerne til at ligge i de statslige amtsnævn (fylkesnemndene), som også behandler alle længerevarende anbringelser (omsorgsovertagelse) (Aarset & Bredal, 2018; Grinde, 2004). Tvangsanbringelsessager i Norge adskiller sig dog ved, at der sker en fuld behandling af sagen i amtsnævnet (Bengtsson & Jakobsen, 2009; Berrick m.fl., 2018).

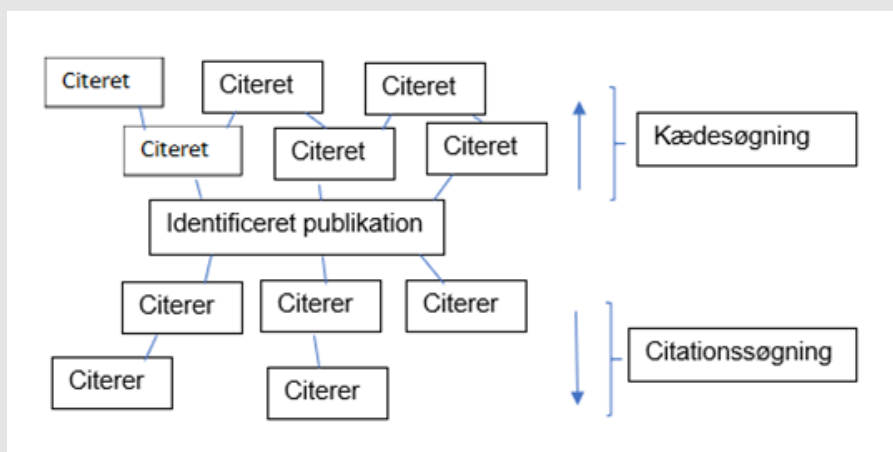
En fællesnævner for de nordiske lande i forbindelse med anbringelse uden samtykke eller omsorgsovertagelse ved tvang er således, at der er krav om juridisk kompetence ved afgørende afgørelser (Hestbæk m.fl., 2023). Afgørelser bygger dog på et sammenspil mellem forskellige faglige kompetencer. Hultman m.fl. (2017) understreger, at børne- og ungerådgivere i alle de nordiske lande har en væsentlig betydning for afgørelser, og herunder også anbringelse uden samtykke. Dette skyldes, at de gennem deres virke kan påvirke, hvordan undersøgelser foretages, hvilke dele af familiers liv der er i fokus, samt hvordan børn, unge og familier inddrages, og de afgør til en vis grad også, hvorvidt der indstilles til anbringelse uden samtykke eller ej. Berrick m.fl. (2015) understreger ligeledes børne- og ungerådgiveres indflydelse i forbindelse med anbringelse uden samtykke i kraft af råderummet ved det faglige skøn sammenlignet med andre lande såsom USA og England.

1.4 Vidensindsamlingens metodegrundlag

Der trækkes i vidensindsamlingen på forskellige former for videnstilgange for at opnå et så velfunderet fundament som muligt. Der søges dels en dybdeforståelse gennem en litteratursøgning af eksisterende viden, og dels en breddeforståelse for gruppen af børn og unge anbragt uden samtykke gennem eksisterende surveys og registre. I det følgende vil den metodiske tilgang for vidensindsamlingen kort blive præsenteret. Denne metodiske tilgang foldes ud i Bilag 1.

Del 1 i denne rapport indeholder præsentationen af eksisterende viden. Litteratursøgningen startede ved at identificere centrale nordiske forskere i relation til anbringelse uden samtykke. Denne identifikation skete dels ved at tage udgangspunkt i forfattere til centrale publikationer, dels ved at inddrage nordiske forskningsnetværk og deres viden på området. De identificerede forskeres udgivelser blev gennemgået for medforfattere og referencer, og det blev undersøgt, hvilke andre forskere der refererede til de fundne studier. Herudover blev der suppleret med søgninger i nordiske databaser. Således byggede litteratursøgningen på en sammenkædning af litteraturreferencer gennem kæde- og citationssøgninger.

Boks 1.2 Tilgang ved litteratursøgning

Denne snowballing af relevant litteratur fortsatte, indtil der ikke længere dukkede nye referencer op i de fundne studier. Der blev således opnået et mætningspunkt i søgningen. I alt førte tilgangen til 299 referencer, der forekom relevante i en grad, hvor de skulle undersøges ved en nærlæsning. Efter nærlæsningen endte 113

referencer med at være relevante i relation til formålet med at afdække viden om anbringelse uden samtykke i en nordisk kontekst.

Søgningen efter "anbringelse uden samtykke" bragte litteratur, der handlede om emnet, men også en del litteratur, som handlede om beslægtede emner såsom magtanvendelse under anbringelse (se eksempelvis Ulset & Tjellflaat, 2012), unge på sikrede institutioner, anbringelser af uledsagede flygtningebørn (se eksempelvis Dohan m.fl., 2024; Ghazinour m.fl., 2021; Petterson & Vogel, 2023), debatartikler vedrørende børn, unges og forældres inddragelse i egne sager og lignende emner.

En udfordring ved litteratursøgningen viste sig at være de forskellige forståelser af anbringelse uden samtykke, omsorgsovertagelse og tvang, der findes imellem de nordiske lande. I forhold til lovgivning og den socialfaglige tilgang adskiller norske studier af omsorgsovertagelse ved brug af tvang sig således eksempelvis fra de danske. Vi har imidlertid valgt at inddrage nordiske litteratur i de tilfælde, hvor forfatterens fokus ligger tæt på formålet med denne rapport, og hvor vi vurderer, at udgivelsen har et vidensbidrag. Vi har herudover valgt ikke at have en fast defineret tidsramme, men at undersøge udgivelser, også selvom de til tider ligger 30 år tilbage i tiden. Da der findes et begrænset antal udgivelser specifikt omhandlende anbringelser uden samtykke, har vi valgt denne inkluderende tilgang, og at bruge en kvalitativ tilgang ved inklusion og frasortering af de enkelte studier.

Del 2 præsenterer den kvantitative kortlægning, hvor der trækkes på data fra tilgængelige registre og VIVEs egne survey-undersøgelser til at undersøge, hvad der karakteriserer gruppen af børn og unge anbragt uden samtykke. Trivselsundersøgelsen er gennemført i 2014, 2016, 2018, 2020 og 2022, og inkluderer data om trivsel på anbringelsesstedet og i hverdagen blandt 11-, 13-, 15- og 17-årige børn og unge anbragt uden for hjemmet (Lausten & Andreasen, 2022). I besvarelserne skelnes mellem børn og unge anbragt henholdsvis med og uden samtykke. Dette giver mulighed for at få en indikation af, om børn og unge anbragt uden samtykke trives på niveau med andre børn og unge anbragt uden for hjemmet, eller om deres trivsel afviger på en række af de mest interessante parametre inden for trivsel blandt børn og unge, der er i anbringelse.

- Hverdag på anbringelsesstedet
- Trivsel, helbred og fritid
- Skolegang
- Risikoadfærd, udsathed og kriminalitet
- Kontakt med familien
- Inddragelse og rettigheder i forhold til anbringelsen
- Kontinuitet i anbringelsen
- Netværk og nære relationer.

1.5 Læsevejledning

Rapporten indeholder to dele: en del om litteraturkortlægningen og en anden del om den kvantitative afdækning.

Den første del præsenterer litteraturkortlægningen og består af Kapitel 2, 3, 4, 5 og 6. Kapitel 2 er en introduktion til litteraturkortlægningen, hvor vi præsenterer kendetegn ved den fundne litteratur samt selve kortlægningens struktur, herunder temaer fundet i litteraturen. I Kapitel 3 kan der læses om det første tema, der er fundet på baggrund af litteraturen, hvilket er den praksis og de procedurer, der synes at kendetegne myndighedsarbejdet i forbindelse med anbringelse uden samtykke i en nordisk kontekst. Kapitel 4 præsenterer litteraturkortlægningens andet tema og handler om nuancer, der kan ligge i et samtykke samt den forståelse, der er af samtykke. I Kapitel 5 gennemgås litteratur omkring karakteristika, der typisk kendetegner forældre, børn og unge, hvor der er en anbringelse uden samtykke. Det sidste kapitel i den første del er Kapitel 6, hvori børn og unges, forældres samt børne- og ungerådgiveres perspektiver på anbringelse uden samtykke behandles.

I forhold til litteraturkortlægningen vil vi gøre opmærksom på, at vi ikke gennemgår de enkelte studiers undersøgelsesspørgsmål, metoder og resultater. Det gør vi ikke,

fordi vi leder efter centrale perspektiver og mønstre på tværs af studierne. Derfor sammenfatter vi i stedet pointer, der går på tværs af studier.

Den anden del præsenterer den kvantitative afdækning, og denne del består af Kapitel 7, 8 og 9. Kapitel 7 er en introduktion til afdækningen, hvor strukturen og de centrale fund på baggrund af de kvantitative data præsenteres. I Kapitel 8 gives der på baggrund af registerdata indsigt i, hvilke baggrundskarakteristika der synes at kendetegne børn og unge anbragt uden samtykke i Danmark. I Kapitel 9, som er det sidste kapitel under den anden del, undersøges trivslen hos børn og unge anbragt uden samtykke sammenlignet med trivslen hos børn og unge, der er anbragt med samtykke. Denne del bygger på en trivselsundersøgelse blandt børn og unge, der er anbragt.

> Del 1: Kortlægning af litteratur om anbringelse uden samtykke

2 Introduktion til litteraturkortlægningen

I denne del af rapporten præsenteres fund fra litteraturkortlægningen, der sætter fokus på tendenser og diskussioner i relation til anbringelse uden samtykke i en nordisk kontekst. Præsentation er opdelt efter tematikker, som på baggrund af læsningen af den fundne litteratur har vist sig at være væsentlige, frem for eksempelvis at være opdelt ud fra perspektiver fra de enkelte lande. Som det fremgik af rapportens indledning, eksisterer der forskellige juridiske og politiske rammer på tværs af de enkelte nordiske lande, når det vedrører anbringelse uden samtykke. Der eksisterer imidlertid også en række ligheder. Eksempelvis peger fund i alle de nordiske lande på, at der kan være dilemmaer forbundet med at afgrænse "samtykke" (Ankestyrelsen, 2021; Grinde, 2007; 2004; Hestbæk, 1998; Hjort, 2010). Der peges også på magtforhold, som kan have betydning for og påvirke oplevelsen af mødet mellem familie og børne- og ungerådgiver i den situation, hvor et eventuelt samtykke skal afgives (Andersson m.fl., 2011; Angel, 2009; Enroos m.fl., 2021; Friis, 2003; Grinde, 1989; Jacobsson, 2006; Storhaug m.fl., 2023). Dette er aspekter, som foldes yderligere ud i litteraturkortlægningen.

2.1 Kendetegn ved den fundne litteratur

Indledningsvis i forbindelse med vidensindsamlingen og som en del af intentionerne med Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv var formålet især at fokusere på børn og unges oplevelser og erfaringer i forbindelse med at blive anbragt uden samtykke. Hurtigt i gennemførelsen af relevant litteratur i de nordiske lande stod det dog klart, at et begrænset antal publikationer sætter fokus på dette tema.

Den indsamlede litteratur er kendetegnet ved en betydelig andel af komparative studier, der sammenligner lovgivninger på tværs af nordiske lande, og derudover er der ligeledes en stor andel af studier, der har fokus på børne- og ungerådgiveres perspektiver på anbringelse uden samtykke. Til gengæld fylder forældres og børns og unges perspektiver mindre i forskningen.

Litteraturen er kendetegnet af studier udgivet fra slutningen af 1990'erne til begyndelsen af 2000'erne, primært fra Norge og Sverige, omend der også findes nyere bidrag fra slutningen af 2000'erne. Dertil indgår flere ph.d.-afhandlinger i litteraturkortlægningen, som netop beskæftiger sig med anbringelse uden samtykke.

Det er ligeledes centralt at fremhæve, at en stor del af litteraturen er inkluderet på trods af, at viden om anbringelse uden samtykke kun indgår som et mindre delelement og altså ikke som et selvstændigt tema i det enkelte studie. Derudover tydeliggøres det ikke i en del undersøgelser om børn og unge anbragt uden for hjemmet, hvornår der er tale om anbringelse med eller uden samtykke. I de tilfælde, hvor det ikke var forholdsvis tydeligt, at der var tale om vilkår for anbringelse uden samtykke, er studiet ikke medtaget. Dette understreger, at det er et emne, som er underbelyst i forskningslitteraturen. Det er dog et emne, der til tider debatteres, så der eksisterer en del debatindlæg og avisartikler om emnet, men disse er ikke inkluderet i denne litteraturkortlægning, da det kun er forskningsbaserede udgivelser eller praksisundersøgelser udgivet af styrelser og departementer, der er inkluderet.

2.2 Litteraturkortlægningens struktur

Litteraturkortlægningen er opdelt i fire kapitler, der hver især zoomer ind på temaer, der har vist sig væsentlige i forbindelse med anbringelse uden samtykke.

Boks 2.1 Litteraturkortlægningens struktur

Temaer i litteraturkortlægningen

- Tema 1: Praksis og procedurer i forbindelse med anbringelse uden samtykke
- Tema 2: Samtykkets forskellige nuancer
- Tema 3: Overordnede karakteristika hos familier, børn og unge, hvor der er en anbringelse uden samtykke
- Tema 4: børn og unges, forældres samt børne- og ungerådgiveres perspektiver på anbringelse uden samtykke.

3 Praksis og procedurer

Dette kapitel omhandler den praksis og de procedurer, der i en nordisk kontekst synes at kendetegne myndighedsarbejdet i forbindelse med anbringelse uden samtykke. Der præsenteres således tematikker, som på baggrund af litteraturkortlægningen har vist sig relevante i forhold til anbringelse uden samtykke som praksis. Samlet set peger fundene på, at det ikke er en simpel vurdering at afgøre, hvorvidt der skal træffes afgørelse om en anbringelse uden samtykke – det er derimod et komplekst fænomen med mange faktorer i spil.

Kapitlet indeholder fem afsnit, der sætter fokus på:

1. Konturen af den praksis, som synes at finde sted i forbindelse med anbringelse uden samtykke
2. Begrundelser i praksis for at indstille til anbringelse uden samtykke
3. Vurderingen af risikoforhold i forhold til at indstille til anbringelse uden samtykke
4. Hvordan afgørelsen om anbringelse uden samtykke er forbundet til samarbejdet med forældre og barnet eller den unge
5. Hvordan afgørelsen om anbringelse uden samtykke er forbundet til magtforhold mellem myndighed og forældre, børn og unge.

Boks 3.1 Praksis og procedurer – Centrale fund

- **Stigning i anbringelser uden samtykke:** Antallet af anbringelser uden samtykke er steget, med store forskelle mellem kommuner.
- **Indsatser inden anbringelse:** Der kan være væsentlige forskelle mellem sagsaktens skildring af indsatser inden anbringelse uden samtykke og de oplevelser, som findes hos familierne samt børne- og ungerådgivere.
- **Alder ved anbringelse uden samtykke:** Det er primært småbørn, der anbringes uden samtykke.
- **Samtykke som forhandling og magt:** Der sker magtfulde forhandlinger i forhold til samtykket, hvilket gør processen kompleks.

3.1 Kendetegn ved praksis

Svendsen (2017, s. 86) peger på, at anbringelse uden for hjemmet generelt set er et indgreb i familielivet efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og derfor underlagt særligt restriktive krav om saglighed, proportionalitet og processuelle rettigheder. Det er derfor særligt, når der er tale om tvangsmæssige indgreb i form af eksempelvis anbringelse uden samtykke, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis kan være relevant.

Det daværende Social- og Indenrigsministerium udgav i 2019 en velfærdspolitisk analyse med fokus på anbringelse uden samtykke i Danmark. Baggrund for analysen er blandt andet den fordobling, som er sket i antallet af anbringelser uden samtykke fra 2007 til 2017. Formålet er at undersøge kendetegn for de børn og unge, som anbringes uden samtykke, såvel som at give en indsigt i kommunale forskelle på området. Analysen er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og peger på, at der er betydelige kommunale forskelle, når det vedrører anbringelse uden samtykke. I de kommuner, hvor flest anbringes uden samtykke, gør det sig gældende for dobbelt så mange børn og unge som i de kommuner, hvor der er færrest børn og unge, der anbringes uden samtykke. De kommuner, som ligger under landsgennemsnittet i forhold til anbringelse uden samtykke, er primært kommuner i Østjylland og Hovedstadsområdet. De kommuner, som har flest anbragt uden samtykke, ligger primært i Vestjylland, Nordjylland, Sydfyn og Sydsjælland.

Herudover peger analysen fra Social- og Indenrigsministeriet (2019) på, at der er sammenhæng mellem barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet og sandsynligheden for, at anbringelsen sker uden samtykke. Der er betydelig flere børn i alderen 1 til 3 år, der er anbragt uden samtykke, sammenlignet med ældre aldersgrupper. Eksempelvis er lidt over 35 % anbragt uden samtykke i alderen 1 til 3 år, mens dette gør sig gældende for 3-6 % af unge på 13 til 17 år. I analysen belyses det, at denne sammenhæng med alder har betydning for, at der er væsentlig flere børn og unge, der er anbragt uden samtykke i familiepleje end på børne- og ungehjem. Dette skyldes, at små og yngre børn hyppigere anbringes i familiepleje, mens ældre børn og unge oftere anbringes på børne- og ungehjem.

Som årsag til, at flere småbørn anbringes uden samtykke, fremhæves det i analysen, at der blandt småbørn sker flere anbringelser på baggrund af forældres adfærd. Ældre børn og unge anbringes hyppigere på baggrund af, hvad der blandt andet hos Danmarks Statistik registreres som bekymrende adfærd hos barnet eller den unge. Det kan være lettere for forældre at samtykke til anbringelse af et barn eller en ung, hvor den registrerede adfærd ligger hos barnet eller den unge frem for hos forældrene. Kommuner selv peger på, at en årsag til stigningen i anbringelser uden samtykke, kan være, at der i højere grad sættes ind tidligt (Ankestyrelsen, 2019; Social- og Indenrigsministeriet, 2019). Dog fremhæves det i analysen, at dette ikke er

tilfældet, da stigningen i antallet af anbringelser uden samtykke findes spredt over samtlige aldersgrupper, og generelt anbringes der ikke flere småbørn end tidligere (Social- og Indenrigsministeriet, 2019). Analysen af anbringelse uden samtykke peger endvidere på, at lidt flere piger end drenge anbringes uden samtykke. Denne kønsforskel ses særligt blandt de 1-2-årige, hvor omtrent 50 % af piger er anbragt uden samtykke, mens det samme gør sig gældende for 25 % blandt drenge. Herudover fremhæves det, at den mest anvendte støtteindsats inden anbringelse uden samtykke er familiebehandling.

På baggrund af en undersøgelse af samtlige sager vedrørende anbringelse uden samtykke, der var klaget over og derfor behandlet i Ankestyrelsen i 2018, hvilket totalt set var 792 sager, har Ankestyrelsen (2020) undersøgt mønstre og udfordringer i udvalgte 70 klagesager over kommunens sagsbehandling samt årsager til, at Ankestyrelsen eventuelt har ophævet kommunens afgørelse. Overordnet set stadfæstede Ankestyrelsen kommunernes afgørelse i 99 % af tilfældene. I seks sager ophævedes afgørelsen. Fem af disse sager blev ophævet på grund af formelle fejl, såsom manglende oplysning af sagen, manglende kompetencer til at træffe afgørelsen samt tilsidesættelse af partsrettigheder, mens den sidste blev ophævet på grund af nye oplysninger i sagen. I 4 af de 6 ophævede sager traf Ankestyrelsen afgørelse om anbringelse uden samtykke af egen drift, og barnet eller den unge er således fortsat anbragt. I de to resterende sager var den unge fyldt 18 år eller flyttet til udlandet. Undersøgelsen af klagesagerne peger også på, at Ankestyrelsen har givet et eller flere pålæg til kommunerne i 26 % af sagerne, hvor afgørelsen blev stadfæstet. Disse pålæg handler typisk om at udarbejde eller opdatere den børnefaglige undersøgelse (Ankestyrelsen, 2020).

Gennemgangen af sagerne i Ankestyrelsen (2020) peger endvidere på, at de udfordringer, som kendetegner familierne, er, at barnet oplever omsorgssvigt, psykiske samt sociale vanskeligheder, og at forældrene yder utilstrækkelig omsorg for barnet eller den unge. Ofte har der været iværksat foranstaltninger før anbringelsen uden samtykke. Herudover viser gennemgangen, at forældremyndighedsindehaver deltager i hovedparten af sagerne, eksempelvis ved deltagelse i behandlingen af sagen i kommunens børne- og ungeudvalg samt ved behandling af sagen i Ankestyrelsen. Børn, der er gamle nok til at have partsbeføjelser, deltager dog i langt mindre grad i møderne.

3.2 Begrundelser for anbringelse uden samtykke

Der skelnes overordnet set mellem to begrundelser for at anbringe uden samtykke (Barnombudsmannen, 2019; Svendsen, 2017). Dette er begrundelser, hvor åbenbar

risiko for sundhed og udvikling er funderet i henholdsvis årsager hos forældre eller årsager hos barnet eller den unge.

Boks 3.2 Begrundelser for anbringelse uden samtykke

- Åbenbar risiko for sundhed og udvikling funderet i årsager hos forældre
- Åbenbar risiko for sundhed og udvikling funderet i årsager hos barnet eller den unge.

Det er dog ikke nødvendigvis sådan, at begrundelser relaterer sig udelukkende til årsager knyttet til forældre eller årsager knyttet til barnet eller den unge. Tværtimod er der ofte tale om årsager, som er knyttet til begge parter (Ankestyrelsen, 2008).

Åbenbar risiko for sundhed og udvikling funderet i årsager hos forældre er eksempelvis ved forældre, der yder utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge, eller hvor barnet eller den unge er i risiko for overgreb (Bekendtgørelse af barnets lov, 2024; Barnombudsmanden; 2019). Da det især er småbørn, der anbringes uden samtykke i Danmark, er det følgelig også denne form for årsager, som der oftest sker anbringelser uden samtykke på baggrund af, da disse knytter sig til forældrene og ikke til barnet eller den unge selv (Ankestyrelsen, 2019).

Åbenbar risiko for sundhed og udvikling funderet i årsager hos barnet eller den unge knytter sig til barnets eller den unges handlinger og tilpasning til det omgivende samfund. Årsagerne kan blandt andet være misbrug af rusmidler, kriminelle handlinger eller anden socialt nedbrydende adfærd eller andre tilpasningsproblemer (Bekendtgørelse af barnets lov, 2024) – med andre ord, at barnet eller den unge opfører sig på en måde, der bryder med samfundets grundlæggende normer (Barnombudsmanden, 2019, s. 15). I Ankestyrelsen (2020, s. 39-41) peges der på "adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet". Det er centralt at understrege i relation til barnets lov, at det i håndbogen understreges, at et centralt formål med loven er, at børn og unge "ikke oplever et stigmatiserende sprogbrug, eller at de er et problem, der skal løses" (Social- og Boligstyrelsen, 2023, s. 18). Ofte er årsager som påpeget sammenflettet i den enkeltes livsforløb. Således fremgår et eksempel i Boks 3.3 fra Ankestyrelsen (2020, s. 41), som netop peger på denne sammenfletning i årsagsforhold, men dog stadig tegner et udfordrende billede af den enkelte unge.

Boks 3.3 Eksempel på andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet

Sagen handler om en anbringelse af en ung og den unges to søskende. Sagen har en lang forhistorie med et meget konfliktfyldt forhold forældrene imellem. Faren er dømt for vold og voldtægt mod mor, og børnene har overværet volden. Der har været adskillige flytninger, ophold på krisecenter og i aflastning og bekymringer for børnene op til anbringelsen.

I sagen har kommunens børn og unge-udvalg blandt andet lagt vægt på, at den unge har store emotionelle vanskeligheder. Den unge kan eksempelvis reagere med voldsomme vredesudbrud og destruktiv adfærd. Den unge har svært ved at forstå andres følelser, handlinger og motiver og har behov for at være i et professionelt behandlingsmiljø. Den unge har svært ved at udvise empati og har udfordringer med delt opmærksomhed fra voksne, samt udfordringer med arbejdshu-kommelse, planlægning og organisering. Desuden ses udfordringer med impuls-hæmning, og det vurderes, at den unge har behov for struktur og socialpædago-gisk støtte.

Ankestyrelsen, 2020, s. 41.

Det fremgår af statistiske opgørelser i Sverige, at det hovedsageligt er teenagere, der anbringes uden samtykke, og at der oftest peges på årsager hos den enkelte unge (Socialstyrelsen, 2023; Stockholm Stad, 2023). Endvidere finder Petterson & Vogel (2023), at der i Sverige er kønsforskelle i forhold til, på hvilken baggrund de unge anbringes uden samtykke. Mens piger især anbringes på baggrund af årsager knyttet til seksualiserede handlinger og brud mod femininitetsnormer, anbringes drenge i højere grad på baggrund af udadreagerende adfærd og kriminelle handlinger. Petterson & Vogel (2023) konstaterer følgelig, at det er relevant med en diskussion om, hvorvidt anbringelserne uden samtykke bygger på faktiske udfordringer, eller nærmere handler om forestillinger og forventninger til de respektive køn.

Dette peger på, at der er kulturelle og normative forskelle i den kontekst, som lovgivning og praksis udføres på baggrund af, når det vedrører anbringelse uden samtykke. I forhold til begrundelser for anbringelse uden samtykke peger litteraturen desuden på spændingsfeltet mellem at anbringe med og uden samtykke (Bengtsson & Jakobsen, 2009; Egelund & Hestbæk, 2003; Grinde, 2004). I en rapport af Egelund m.fl. (2002) peger de på, at børne- og ungerådgivere som hovedregel først vil prøve at iværksætte en anbringelse med samtykke, selvom sagen anses for at være så

alvorlig, at anbringelse uden samtykke er velbegrundet. Dette kan skyldes, at loven lægger vægt på, at man skal forsøge at indhente samtykke, medmindre der er særlige grunde til at tro, at et sådanne samtykke ikke er muligt. Derudover ser det ud til, at der er glidende overgange mellem valget mellem anbringelse med eller uden samtykke. Som udgangspunkt vil børne- og ungerådgivere satse på en anbringelse med samtykke, da samarbejdet er bedre, og barnet eller den unge bedre kan knytte sig til eventuelle plejeforældre. Dog vil de som regel gå videre med anbringelse uden samtykke, hvis samtykke ikke kan opnås (Egelund m.fl., 2002). Anbringelse uden samtykke er ofte en sidste udvej (Khoo m.fl., 2002).

Hydén (1991) har beskæftiget sig med argumentationen i indstillinger til anbringelse uden samtykke i Sverige og finder, at de er konstrueret som et klassisk drama. Der lægges entydig vægt på afvigelser og negative forhold og på alle de foranstaltninger, som er ydet uden positiv virkning. Indstillingerne er bygget op således, at det tydeliggøres, at familien uomgængeligt driver mod sin skæbne, hvor barnet eller den unge anbringelse uden samtykke, og at intet andet vil kunne hjælpe. Ertmann (1994) peger ligeledes på baggrund af sin gennemgang af samtlige sager om anbringelse uden samtykke i Københavns Kommune i 1990, at der ofte i sagerne om familierne sammenfattes et billede, hvor de har modtaget mange familiebaserede støttende indsatser. Disse præsentationer tegner en social deroute hos familierne, der præsenterer et tydeligt argument for anbringelse uden samtykke. Under interviews med såvel forældre som børne- og ungerådgivere fremgår imidlertid et mere nuanceret billede. Forældrene peger på, at de har manglet indsatser, og begge parter peger på, at de støttende indsatser til tider ikke har været iværksat eller ikke har fungeret efter hensigten (Ertmann, 1994).

Backe-Hansen (2001; 2003b) har indgående beskæftiget sig med konstruktionen af 16 familier i processer omkring anbringelse uden samtykke. Hun taler om en stiliseret fremstilling af familierne, hvor argumentationen enten organiseres omkring ét "trumfkort", altså en årsag til at anbringelsen er nødvendig, hvilket ofte vil være forældres misbrug. Eller også organiseres argumentationen som et "puslespil", hvor mange problemer lægges sammen til en overbevisende dokumentation for, at anbringelsen vil være uomgængelig.

3.3 Vurdering af risiko

Som det fremgår i barnets lov i relation til anbringelse uden samtykke, er vurderingen af risikoen for det enkelte barn eller den unges sundhed og udvikling en væsentlig del af afgørelsen omkring at anbringe uden samtykke (Bekendtgørelse af barnets lov, 2024). For at kunne anbringe et barn eller en ung uden samtykke er det således et krav, at der er åbenbar risiko for, at dets sundhed eller udvikling lider

alvorlig skade. Der skal ligge kvalificerede grunde bag en vurdering af, at et barns eller en ungs tilstand, eller de fremtidige opvækstbetingelser, indebærer en risiko for barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Definitionen af risiko kan imidlertid være vanskelig at foretage, og når der ikke findes klare definitioner på risici, må børne- og ungerådgivere anvende kulturelt funderede vurderinger i forhold til, hvad der udgør en risiko, og hvor grænserne for acceptabel og ikke-acceptabel adfærd trækkes (Sundell m.fl., 2007).

I forhold til at vurdere, hvornår der er tale om en åbenbar risiko, peger Östberg (2010, s. 161) på, hvad der kan være på spil i forhold til vurderingen af, om der skal reageres med anbringelse uden samtykke eller ej. På baggrund af en afhandling, hvor hun undersøger praksis i socialforvaltninger i Sverige finder hun, at børne- og ungerådgivere ofte oplever en række dilemmaer i forhold til at indstille til anbringelse uden samtykke, da modsatrettede faktorer spiller ind på deres beslutning. Beslutningen skal således træffes i et komplekst samspil mellem barnets bedste og forældres rettigheder, støtte og kontrol, frivillighed og tvang. Östberg (2010) finder på den baggrund, at det i dette komplekse samspil af faktorer ikke nødvendigvis er de børn og unge, som umiddelbart vurderes til at skulle anbringes uden samtykke, som ender med at blive det.

Grinde (2004) pointerer med udgangspunkt i Backe-Hansens (2001) begreb "trumfkort", at faktorer såsom alvorlig psykisk sygdom, rusmisbrug eller psykisk udviklingshæmning ofte opfattes som særligt risikofyldte for børn og unges opvækst. Disse faktorer kan overskygge andre vigtige aspekter af situationen. Hvad der betragtes som et trumfkort, varierer mellem landene – for eksempel vægtes psykisk udviklingshæmning højt i Danmark og Norge, men ikke på Island, mens alkoholmisbrug vægtes særligt højt på Island og i Norge. I alle lande bliver der reageret på vold, men det fremhæves særligt af de danske børne- og ungerådgivere.

At vurdere en åbenbar risiko er knyttet til en vurdering af, hvad der fremadrettet kan ske, hvis der ikke sker en indsats. Frørup (2015, s. 115) peger på, at det sociale arbejde bygger på en forebyggelsesdiskurs, hvor målet er at forebygge eventuelle fremtidige farer og risici, der kan føre til social afvigelse og udstødelse. I forhold til risikovurderingen af den fremtidige udvikling, hvis der ikke sker en indsats, finder Alexius & Hollander (2014) ved gennemgang af sager vedrørende anbringelse uden samtykke i Sverige, hvor forældre har kognitiv funktionsnedsættelse, at der ikke fremgår en vurdering af den fremadrettede risiko eller prognose. I de fleste tilfælde fremgår denne risikovurdering kun implicit. Ponnert (2007) peger tværtimod på, at børne- og ungerådgivere i forbindelse med anbringelse uden samtykke snarere foretager en fremtidig risikovurdering, som er knyttet an til børn og unges risiko ved anbringelsen og en kritisk viden om forskellige anbringelsers eventuelle negative betydninger for det videre liv. Dette kan medføre, at de i højst mulig grad forsøger at undgå en anbringelse uden samtykke. En ph.d.-afhandling af Løvlie (2023)

fremhæver, at børne- og ungerådgi-veres vurderinger i relation til familier hovedsageligt er begrundet i en pragmatisk tilgang, hvor fokus er på risikovurdering samt en etisk-pragmatisk tilgang, hvor fokus er på forældres evne til at ændre adfærd. Dette er nøgleelementer i retfærdiggørelsen af anbringelse uden samtykke.

3.4 Samtykkets samhørighed med samarbejde

Som det fremgår, indgår en indstilling til anbringelse uden samtykke ofte i komplekse faktorer. En af disse faktorer handler blandt andet om det samarbejde, der findes mellem den enkelte familie og børne- og ungerådgiveren. Det understreges i Håndbog om barnets lov, at det er kommunernes ansvar at skabe gode rammer for inddragelse af barnets, den unges og forældrenes perspektiver i de planer, der udarbejdes (Social- og Boligstyrelsen, 2023, s. 77). Det understreges endvidere, at dette også gør sig gældende i situationer med anbringelse uden samtykke, hvor det kan kræve en særlig håndtering at skabe et konstruktivt samarbejde.

Af litteraturen fremgår det, at samarbejdet ofte er et centralt omdrejningspunkt i sager, der vedrører anbringelse uden samtykke. Faktisk er det så centralt, at spørgsmålet om, hvorvidt der skal ske en anbringelse uden samtykke eller ej, bliver afgjort på baggrund af forældrenes samarbejdsvilje (Andersson m.fl., 2011; Börjeson & Håkansson, 1998; Christensen, 1998; Claezon, 2003; Jørgensen m.fl., 2012; Ponnert, 2007; Östberg, 2010). Samarbejde mellem forældre og børne- og ungerådgiver er i udgangspunkt positivt, men kan være en udfordring i de tilfælde, hvor der lægges stor vægt på at sikre samarbejdet og som følge heraf undgå en anbringelse uden samtykke (Andersson m.fl. 2011; Ponnert, 2007).

Samarbejdet kan blive en forhandling. Dette skal forstås på den måde, at forældre eller unge kan samarbejde som en måde at forhandle om, hvorvidt der skal ske en anbringelse uden samtykke eller ej (Börjeson & Håkansson, 1998; Falck, 2006). Et eksempel på dette fremgår i Boks 3.2, som er formuleret med udgangspunkt i Östbergs (2010) ph.d.-afhandling om beslutningsprocesser på det sociale børne- og ungeområde i Sverige. Hendes pointe er at vise, hvordan samarbejdet med forældre bliver til hovedspørgsmålet, der påvirker, hvorvidt der sker en anbringelse uden samtykke.

Sagen handler om en dreng på 14 år, som i skolen fortæller om farens mishandling, og der sker en underretning omhandlende fysisk vold mod drengen. Skolen vurderer faren som truende og udadreagerende. Af sagen fremgår det, at faren tidligere har været underrettet for misbrugsproblemer og vold mod stedmoren, der har boet på krisecenter. Drengen har en kronisk sygdom og bor hos stedmoren, selvom faren ønsker, at han overgår til ham. I skolen er drengen kommet bagud på grund af sin sygdom, og han indgår i specialundervisning. Han pjækker og beskrives som udadreagerende.

Der indledes en udredning, men faren møder ikke op til aftalte tidspunkter hos børne- og ungerådgiveren, og han virker svært tilgængelig. Børne- og ungerådgiveren overvejer at anbringe drengen hos stedmoren. En kontaktperson og terapi til drengen afvises af faren, der siden flytter ind hos stedmoren. Børne- og ungerådgiveren tiltænker, at han gør det for at undgå en anbringelse af drengen hos stedmoren.

Drengen trækker sin anmeldelse af faren tilbage, og børne- og ungerådgiveren vurderer, at det aktuelle problem ikke er farens misbrug, men drengens skoleproblemer. Der bliver på den baggrund arrangeret, at han modtager yderligere skolebaseret støtte og indsatser. Sagen afsluttes med anbefaling om, at faren modtager terapiforløb, hvilket han ifølge børne- og ungerådgiveren indvilliger i på baggrund af truslen om anbringelse uden samtykke.

Formuleret på baggrund af Östberg 2010, s. 164-165

Östberg (2010) peger på, at sagen indledes på baggrund af en underretning fra skolen om misbrug mod drengen, men indsatsen kommer til at handle om, hvilken faren kan acceptere. At drengen trækker sin anmeldelse tilbage, kan være med til at påvirke drengens troværdighed ifølge Östberg (2010). Forhandlingerne mellem faren og børne- og ungerådgiveren ender således med, at der gennemføres frivillige indsatser for at undgå en anbringelse uden samtykke. Forældre og børne- og ungerådgivere kan herved i spørgsmål om anbringelse uden samtykke blive strategiske over for hinanden. Samtidig pointerer Östberg (2010), at drengen efterlades, uden at der gennemføres støttende indsatser direkte rettet mod ham.

På baggrund af fokusgruppeinterviews med kommunale ledere og medarbejdere i Danmark finder Svendsen & Nielsen (2017), at når anbringelse uden samtykke

kommer på banen, refereres der sjældent til begrebet "samtykke". I stedet refereres der mere generelt til forældrenes samarbejde. Svendsen & Nielsen (2017) peger på den baggrund på, at indstillinger til anbringelse uden samtykke således synes at handle om noget andet eller mere end manglende formel opfyldelse af kravet om informeret samtykke til anbringelse. Det er en mere generel afvejning af på den ene side, hvilke konsekvenser det kan have for barnet, hvis forvaltningen fortsætter en frivillig støtteindsats trods uenighed, og på den anden side hvilke konsekvenser det kan have for barnet eller den unge, hvis der sker en anbringelse uden samtykke. Derved bliver anbringelse uden samtykke en omstændighed, der betragtes som en selvstændig risikofaktor for barnet eller den unge.

Litteraturen peger på, at samarbejdet har en betydning både på kort og lang sigt i forhold til barnets eller den unges anbringelse. Forældrenes enighed i en anbringelse øger sandsynligheden for, at et barn eller ung kommer til at trives i anbringelsen, hvorimod forældrenes modstand mod anbringelsen væsentligt forringer sandsynligheden for et positivt udfald (Christensen, 1998). På samme vis hænger forældrenes tilfredshed med anbringelsen også sammen med, hvorvidt de har samtykket eller ej. Forældre med børn og unge anbragt uden samtykke er markant mere utilfredse end forældre til børn og unge anbragt med samtykke. Ifølge forældrenes udsagn ser der desuden ud til at være en svag sammenhæng mellem mistrivsel og tvang, idet børn og unge anbragt uden samtykke trives dårligere end dem anbragt med samtykke (Egelund m.fl., 2004).

3.5 Samtykkets samhørighed med magt

Litteraturen peger således på, at samtykke eller ej kan bero på en forhandling mellem forældre og børne- og ungerådgiveren. Det understreges endvidere, at denne forhandling sker i et møde præget af magtfulde relationer, idet der er en mulighed for, at anbringelse kan ske uden samtykke. Magten bliver tydelig, idet der kan træffes afgørelse mod nogens vilje, i dette tilfælde forældre eller unge, der er fyldt 15 år, som ikke samtykker til anbringelse (Andersson m.fl., 2011; Angel, 2009; Friis, 2003; Jacobsson, 2006; Krutzinna & Skivenes, 2021). Som det fremgår i afsnittet "Begrundelser for anbringelse uden samtykke", kan børne- og ungerådgiveres fremstilling af familier i sager og argumenter for anbringelse uden samtykke betragtes som en magtubalance. Denne position i forhold til at kunne fremføre argumenter, stiller børn, unge og forældre i en svagere position, da deres synspunkter kan blive nedtonet eller ignoreret i det officielle sagsmateriale (Friis, 2003; Løvlie, 2023).

Ertmann (1994) finder på baggrund af en gennemgang af alle sager om anbringelse uden samtykke i Københavns Kommune i 1990 såvel som interviews med 12 udvalgte familier og deres børne- og ungerådgivere, at det juridiske fundament ved

afgørelser om anbringelse uden samtykke har medført, at sagsmateriale formes med et juridisk sigte og en juridisk argumentation. Det medfører, at materialet ofte adskiller sig fra forældres og børne- og ungerådgiveres kvalitative oplevelser af sagsforløb. Argumentationen adskiller sig med andre ord, idet der i det skriftlige materiale er fokus på at præsentere en argumentation, der understreger behovet for at ty til den form for indgriben, som en anbringelse uden samtykke er. Hertil finder han, at der henvises til erklæringer og vurderinger, hvis disse understøtter argumentationen i den enkelte sag, også selvom de ligger flere år tilbage.

Der spores således en tendens til, at sagsmaterialet indeholder en tydelig argumentation på baggrund af en tydelig skåret profil, hvor der er risiko for kategorisering af familierne (Ertmann, 1994). Dette sker blandt andet ved, at den juridiske og forvaltningsretlige dominans på området giver stor vægt til psykologiske analyser af barnet og den unge. Der bruges i sagerne ofte kategoriseringer såsom "tidligt skadede børn", "narkobørn", "abstinensbørn" og lignende begreber, der leder tankerne hen på organiske og irreversible skader. Herudover hænger disse former for problemer ofte sammen med på forhånd definerede støttende indsatser, hvorved argumentet fremstår velbegrunderet (Ertmann, 1994). I Backe-Hansens (2001) ph.d.-afhandling fremhæves det ligeledes, hvordan argumentationen i det skriftlige materiale vil være begrundelsesbaseret, retfærdiggørende og tilpasset det formelle beslutningsorgan eller "tilhørerne".

Gustafson m.fl. (2020) påpeger på lignende vis, at der er en tendens til at tegne et bestemt billede af familierne, som de fastholdes i. Når en anbringelse uden samtykke først er etableret, er der nemlig en tendens til, at den opretholdes, også selvom barnets eller familiens forhold er forbedret. Dette kan skyldes en række forskellige forhold, blandt andet en "stigbundenhed" (at tendere mod at vælge en tidligere valgt vej) i beslutningsprocesserne, hvor tidligere beslutninger og vurderinger vægter tungt i fremtidige overvejelser, en vis forsigtighed hos børne- og ungerådgiverne, da de ønsker at minimere risikoen for, at et barn igen udsættes for skadelige forhold, samt at familierne ofte står i en svagere position i forhold til myndighedernes vurderinger.

Jacobsson (2006) peger på den terapeutiske rets logik, som kendetegner forhandlinger om tvangsmæssige indsatser, blandt andet i de juridiske afgørelser, som træffes. Det er centralt at være opmærksom på denne logiks normaliseringsforståelse som et værktøj for social forandring, hvor alle skal have ret til et værdigt liv, men hvad der betragtes som værdigt, er forestillingen om, at alle vil være normale (Jacobsson, 2006, s. 140).

I Sverige kom der i starten af 2022 stort fokus på spørgsmålet om ulige magtforhold knyttet til sager om anbringelse uden samtykke, da en stor kampagne mod myndighedspraksis kulminerede i demonstrationer nationalt såvel som internationalt og

som internetaktivisme såvel som fysiske demonstrationer. Budskabet i kampagnen var, at de svenske myndigheder kidnapper børn og unge gennem anbringelse uden samtykke, især børn og unge med udenlandsk baggrund, herunder i udpræget grad børn og unge med muslimsk baggrund. Denne kampagne blev benævnt "LVU-kampagnen" (Ranstorp & Ahlerup, 2023; Socialstyrelsen, 2024).

En kampagne som den, der har fundet sted i Sverige, kan rykke ved den legitimitet, som myndighedspraksis har i det omgivende samfund. Weightman & Weightman (1995, s. 79) foretager en sammenligning af borgeres tiltro til børne- og ungerådgi- veres indsatser i Sverige og England. De finder, at børne- og ungerådgi- veres beslut- ninger i Sverige fremgår med langt større legitimitet, end det er tilfældet i England, hvor borgere udviser langt større skepsis og kritik over for afgørelser samt børne- og ungerådgi- vere i forbindelse med anbringelse uden samtykke. Disse fund er imid- lertid fra 1995, og holdningen til udførelsen af det sociale arbejde i tilknytning til børne- og ungeområdet samt socialrådgivere som profession synes således at have bevæget sig i Sverige gennem de senere år. Dette påvirker de magtbalancer, der findes i mødet mellem familier og børne- og ungerådgi- vere.

4 Samtykkets nuancer

Fokus i dette kapitel er på de forskellige nuancer, der på baggrund af litteraturen synes at være i forbindelse med forståelsen af "samtykke". Et samtykke fremstår således ikke som en entydig størrelse, hvor der kan foretages en enkel og binær skelnen mellem at have et samtykke eller ikke at have et samtykke, heller ikke i en anbringelseskontekst. Tværtimod findes der i samtykket en mængde nuancer og dilemmaer. Eksempelvis fremgår det af litteraturen, at forståelsen af samtykke afhænger af den kontekst, som samtykket indgår i (Bengtsson & Jakobsen, 2009; Grinde, 2007; Pösö m.fl., 2018; Sundell m.fl., 2007). Det er blandt andet national, institutionel såvel som relationel kontekst. Derudover fremgår det også af litteraturen, at der sjældent er en klar opdeling mellem frivillighed og tvang, og at disse nærmere skal ses som et kontinuum, hvor grænserne er mere flydende.

Kapitlet præsenterer tre tematikker, som er centrale omdrejningspunkter i litteraturen, og som alle relaterer sig til en indsigt i samtykkets mange nuancer:

1. Historiske nuancer, der findes i Danmark i forhold til at forstå anbringelse uden samtykke
2. Samtykkets kulturelle kontekst
3. Dilemmaer, der fremgår i forhold til at forstå samtykkets forskellige nuancer.

- **Historiske ændringer:** Forståelsen af samtykke har ændret sig over tid, eksempelvis i vurderingen af familiens rolle i børns opvækst og ændringer i sociale normer og velfærdssystemer.
- **Kulturelle forskelle:** Der er nationale og kulturelle variationer i, hvordan samtykke forstås og anvendes, hvilket påvirker praksis og vurdering af børns og forældres interesser i forskellige lande.
- **Samtykke er komplekst:** Samtykke er ikke binært (ja/nej), men et kontinuum, der afhænger af kontekst og magtrelationer, som kan være flydende mellem frivillighed og tvang.
- **Gråzoner mellem frivillighed og tvang:** Der findes ofte gråzoner, hvor forældre og børn accepterer anbringelse på grund af pres eller magtrelationer, hvilket kan gøre grænsen mellem frivillighed og tvang vanskelig at fastslå.

4.1 Historiske nuancer

At der er sket en stigning gennem årene i antallet af børn og unge, der anbringes uden samtykke, kan blandt andet ligge i de forståelser og handlemåder, som knytter sig til faktorer såsom "barnets bedste", vægtningen af perspektiver imellem forældre og børn/unge samt definitionen af risikoudvikling, herunder også tiltag såsom "Samlet indsats til beskyttelse af børn mod overgreb", også kaldet overgrebspakken, fra 2013. Frørup (2015) konstaterer, at det i et historisk perspektiv fremgår, at forestillinger om normalitet og afvigelse samt dertilhørende sanktions- og styringsformer ikke har været konstante, men har ændret sig i takt med de skiftende samfundstendenser og behov. Jappe (2006) peger på centrale historiske ændringer i lovgivningen om anbringelse uden samtykke gennem de sidste 100 år, hvor der med tiden er kommet et større fokus på "barnets bedste", herunder på stabilitet og kontinuitet i anbringelse.

I sin historiske gennemgang af anbringelser uden samtykke i 1900-tallets Stockholms amt, fremhæver Lundström (1993, s. 199), at misbrug i familien gennem tiden har fået en mere dominerende rolle som årsagsforklaring, end det havde midt i 1900-tallet. En forklaring på denne stigning kan ifølge Lundström skyldes forandringer i kulturelle forståelser af familiemedlemmers betydning for børn og unges

opvækst. I midten af 1950'erne indgik fædres alkoholmisbrug således ikke nødvendigvis som en risikofaktor ved vurderinger, mens fædre og deres handlinger i senere tider tillægges en langt større betydning. Herudover sker der gennem perioden også en stigning i narkotikabrug, hvilket samlet set kan pege på stigningen i misbrug som årsagsforklaring. I sin analyse af familiebaggrunden for børn og unge, der anbringes uden samtykke, fremhæver Lundström (1993, s. 201) videre, at der gennem tiden synes at være en ændring i billedet af familier, hvor børn og unge anbringes uden samtykke. I midten af 1900-tallet var der især tale om familier i en marginaliseret position og med svag tilknytning til arbejdsmarkedet. De fremhævede udfordringer var på dette tidspunkt vanrøgt af barnet og bristede karaktertræk hos forældrene. Dette er i slutningen af 1900-tallet ændret til at handle om familier, ofte enlige mødre, som er afhængige af velfærdsydelse, og hvor de afvigende handlinger ofte beskrives som misbrug. Lundström fremhæver, at denne ændring i familiernes karakteristika kan betragtes i en kontekst af strukturelle forandringer, hvor færre ernærer sig gennem løsarbejde, og hvor velfærdssystemets sikkerhedsnet i stigende grad spiller en central rolle, samt at brugen af rusmidler er øget.

Relateret til anbringelse uden samtykke fremgår der i Danmark interessante drøftelser i forbindelse med Graversen-udvalgets betænkning om de retlige rammer for indsatsen over for børn og unge (Det juridiske laboratorium ved Københavns Universitet, 1990). Drøftelserne rammesætter flere af de begreber, som i dag stadig indgår i barnets lov og danner rammerne for praksis. Det blev i betænkningen foreslået, at begrebet "tarv" blev moderniseret og erstattet med "barnets bedste", mens "velfærd" blev afløst af "alvorlig skade på sundhed eller udvikling". "Udvikling" indebærer, at der skulle "tages hensyn til såvel barnets øjeblikkelige tilstand som dets fremtidige opvækstbetingelser". Formodninger om alvorlig skade på sundhed og udvikling var ikke tilstrækkeligt, og der måtte derfor kræves en "åbenbar risiko" (Harder, 2009).

Det karakteristiske ved de beskrevne forhold er, at de er af en sådan alvor, at en tvangsanbringelse fremstår som et mindre onde set i forhold til den belastning, det normalt altid vil være for et barn på tvangsmæssigt grundlag at blive udsat for adskillelsen fra hjemmet.

Graversen-udvalgets betænkning om de retlige rammer for indsatsen over for børn og unge, 1990, s. 78

Det fremgår af betænkningen, at det i udvalget var vanskeligt at nærme sig, hvad der kunne høre ind under en åbenbar risiko, som kunne medføre anbringelse uden samtykke. Der står således fremført i betænkningen om de retlige rammer for indsatsen over for børn og unge (1990, s. 76), at "Fastlæggelsen af disse forhold volder vanskeligheder, da der på den ene side er behov for en rimelig præcis angivelse, men på den anden side skal beskrivelsen være så dækkende, at den giver mulighed for at gribe ind i netop de tilfælde, hvor der af hensyn til barnet er behov for hjælp". Betænkningen førte til ændringer af bistandsloven med indvirkning fra 1993.

Harder (2009) peger på, at der i forbindelse med lov om social service var drøftelser af ordlyden i den nye lov, hvor Socialministeriet udgiver et debatoplæg ("Ideeer til debat om ændring af Servicelovens regler om særlig støtte til børn og unge", oktober 1998). Målet er at forstærke indsatsen på området, hvor familier med børn og unge anbragt uden samtykke, især portrætteres som "forældrene har alvorlige alkoholproblemer, tager narkotika, er voldelige eller slet ikke magter at vise deres børn omsorg" (Harder, 2009, s. 70). Disse tendenser peger således på samme strømninger som Lundström (1993) fremhæver med udgangspunkt i svenske forhold. Herudover var der forslag til lovændringer præsenteret i "Lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område" (1999), som blandt andet medførte, at kriterierne for anbringelse uden samtykke blev mildnet. Således blev "når det må anses for godtgjort", at problemerne ikke kunne løses uden barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet, eksempelvis ændret til den nuværende ordlyd, at der er "begrundet formodning om".

4.2 Kulturelle nuancer

Som det fremgår indledningsvis i denne rapport, peger Hestbæk m.fl. (2023) på, at socialt arbejde inden for børne- og ungeområdet generelt set i de nordiske lande bygger på en familieservice-orienteret tilgang. Dette medfører, at den overordnede levestandard for familier i samfundet ofte udgør tærsklen for indsatser og forståelsen af risiko og behov hos børn og unge. Følgelig findes der flere indsatser inden for en familieservice-orienteret tilgang, end der findes inden for den risikobaserede tilgang, da tærsklen for indsatser er lavere (Hestbæk m.fl., 2023).

På trods af denne overordnede fælles tilgang i det sociale arbejde fremhæver Weightman & Weightman (1995, s. 82-83), at socialt arbejde bygger på kulturen i den enkelte kommune. Der kan således være forskellige grader af accept af anbringelse uden samtykke kommuner imellem, hos børne- og ungerådgivere såvel som hos forældre og i samfundet generelt. Som det fremgik tidligere, findes der variationer imellem de danske kommuner i forhold til andelen af børn og unge, der er anbragt uden samtykke. Herudover fremgår det af afsnittet "Anbringelse uden samtykke i en nordisk kontekst" i det indledende kapitel 1 "Indledning", at der er væsentlige forskelle mellem de nordiske lande i forhold til deres forståelse og brug af anbringelse uden samtykke. Begreberne "tvang", "omsorgsovertagelse" og "uden samtykke" relaterer sig til forskellige forståelser og tillægges forskellig værdi i de nordiske lande og deres socialpolitiske forståelser (Sundell m.fl., 2007). Disse forskelle i forståelser har betydning for den praksis, som finder sted i de enkelte lande. Som det blandt andet er peget på i kapitel 3 "Praksis og procedurer" under afsnittet "Kendetegn ved praksis", anbringes flest småbørn i Danmark uden samtykke, mens det er flest unge i Sverige, der bliver anbragt uden samtykke.

Grinde (1989) peger på spørgsmålet omkring, hvor grænsen skal trækkes i forhold til at vurdere det enkelte barns eller den enkelte unges risiko. Denne grænse synes at være betinget af forskellige kulturelle og historiske forhold i de nordiske lande. På trods af mange ligheder imellem landenes systemer er anbringelse uden samtykke forskelligt integreret i landene. Det er særligt i de lande, hvor tvangsanbringelse med samtykke (omsorgsovertagelse) er en integreret del af anbringelsessystemet, at en modstilling mellem barnets og forældrenes interesser optræder synligt. Dette er eksempelvis tilfældet i Finland og Norge (Bengtsson & Jakobsen, 2009). I Danmark er det ikke på samme måde indlejret i anbringelsessystemet, at børn og forældre automatisk optræder som modparter med divergerende interesser. I Sverige overtager staten dele af forældreansvaret via omsorgsovertagelse ved anbringelse uden samtykke, men ikke ved anbringelse med samtykke (Andersson, 1991; Bengtsson & Jakobsen, 2009; Khoo m.fl., 2012).

Der er således ikke enighed på tværs af landene i synet på forholdet mellem barnets eller den unges og forældres interesser, og hvordan disse interesser skal vægtes

(Bengtsson & Jakobsen, 2009; Grinde, 2007; Hestbæk, 2001). Grinde (2007) fremhæver, at fokus i Danmark primært er på forældrene, og at der her eksisterer en tilbageholdenhed over for at gribe ind i forældres rettigheder og bryde privatlivets fred. Gennem årene er der imidlertid sket en drejning væk fra denne forældrefokuserede tilgang i Danmark. Det er blandt andet sket med barnets reform, der styrkede kontinuitet i anbringelser, og med indførelsen af barnets lov er der lagt vægt på barnets og den unges inddragelse og interesser – herunder også, at disse interesser kan være i modsætning til forældres (Hestbæk m.fl., 2023). I Norge har der gennem årene været større tradition for tvangsmæssige indgreb via omsorgsovertagelse, hvor barnets behov skal veje tungere end forældrenes interesser i konflikter.

4.3 Samtykkets dilemma

Samtykke er en kompleks og flerfacetteret proces, der kræver en dybere forståelse for de involverede relationer og de organisatoriske rammer, der er omkring samtykket (Enroos m.fl., 2021; Jørgensen, 2017; Svendsen, 2015; Pösö, 2022). Svendsen (2015) pointerer, at det tidligere samtykkekrav i servicelovens § 50 i dag er erstattet af et krav om, at beslutning om at iværksætte en undersøgelse så vidt muligt træffes i forståelse med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Denne regel afspejler således mere tydeligt, at dens anvendelse afhænger af kontekstforhold og en adaptive karakter, og at det dermed ikke er en ensartet og klar proces (Svendsen, 2015). Ponnert (2018) finder dog på baggrund af interviews med børne- og ungerådgivere om deres ræsonnementer for anbringelser med og uden samtykke, at samtykket ofte beskrives som noget, børne- og ungerådgivere "har" eller "får" og således ikke som en proces, der skal prøves og bedømmes.

Grænsen mellem en anbringelse med og uden samtykke er således ikke altid tydelig. Dette perspektiv understreges af Pösö m.fl. (2018), der i deres studie arbejder med et kontinuum af samtykke. De peger på kompleksiteten i samtykket, og at den binære forståelse af "med samtykke" og "uden samtykke" ikke er tilstrækkelig. Studiet fremhæver aspekter som stærkt og svagt "med samtykke", såvel som svagt og stærkt "uden samtykke". Som peget på under indledningen i kapitel 1 i afsnittet "Anbringelse uden samtykke i en nordisk kontekst" skelner Hestbæk (1998) i sin undersøgelse også mellem forskellige typer af anbringelser uden samtykke – her mellem tvangsanbringelse med samtykke og tvangsanbringelse uden samtykke. Det er en opdeling, som forsøger at indfange, at der findes forskellige niveauer af tvang i en nordisk kontekst.

Den flydende grænse, der kan være mellem tvang og frivillighed, er særligt noget, forældre og unge, der er 15 år, kan opleve. Dette skyldes først og fremmest, at de kan mangle viden om, hvad betegnelsen "samtykke" dækker over og indebærer,

hvilket kan skabe misforståelser (Dahl m.fl., 2022; Enroos m.fl., 2021; Storhaug m.fl., 2023). Enroos m.fl. (2021) finder i forhold til forældres oplevelse af manglende information i en finsk kontekst, at forældrene i nogen grad oplever at modtage juridisk information, men ikke en information, som de oplever er relevant for deres dagligdag (Enroos m.fl., 2021). Derudover eksisterer der en oplevelse blandt forældrene af at føle sig presset til at acceptere en anbringelse (Dahl m.fl., 2022; Storhaug m.fl., 2023). Dette er blandt andet forårsaget af asymmetriske magtrelationer mellem dem og børne- og ungerådsgiverne. Det pointeres dog, at det ofte handler om uformel tvang frem for formel tvang (Enroos m.fl., 2021; Grinde, 1989; Storhaug, m.fl., 2023). Derudover hænger oplevelsen af pres sammen med forældrenes opfattelse af, at accepten af anbringelsen kobles sammen med deres mulighed for mere indflydelse, omfanget af samvær med børnene og muligheden for genbehandling af anbringelsen (Dahl m.fl., 2022). Storhaug m.fl. (2023) peger som følge af deres fund på, at det er centralt, at børne- og ungerådsgivere har stor opmærksomhed på, hvordan relationelle og kontekstuelle faktorer påvirker samtykket, hvornår samtykket er validt, samt hvor langt samtykket rækker.

Et andet perspektiv, som flere studier fremhæver, er, at truslen om brugen af tvang altid vil være til stede, hvilket bidrager til at gøre grænsen mellem frivillighed og tvang flydende (Hestbæk, 1997; Kristofersen m.fl., 2006; Eiriksson & Kryger, 2018; Leviner & Lundström, 2017; Lynch & Boddy, 2017; Östberg, 2010, s. 181; Höjer & Pösö, 2023; Stang, 2002; Slettebø, 2009). Det kan derfor være svært at vide, om forældre og unge accepterer indsatser, fordi de opleves som meningsfulde, eller om de gør det af frygt for tvangsmæssige indgreb fra socialforvaltningen. Östberg (2010) peger for eksempel i sin ph.d.-afhandling på, at nogle sagsbeskrivelser tyder på, at muligheden for tvang bruges af børne- og ungerådsgivere til at opnå samtykke til frivillige indsatser (Östberg, 2010). Det vil sige, at flere frivillige anbringelser havde resulteret i en anbringelse uden samtykke, hvis ikke forældrene havde accepteret den til at starte med. Disse typer af anbringelser betegnes i litteraturen som gråzone-anbringelser, fordi de netop befinder sig i et grænseområde mellem frivillighed og tvang (Hestbæk, 1997), og billedligt beskrevet kaldes dette fænomen også for "tvangsanbringelsernes mørketal" (Caspersen, 1988).

Enhver erfaren socialarbejder ved, at opdelingen mellem anbringelse i familiepleje i tvangsmæssige og frivillige foranstaltninger ofte er en fiktion. Forældrene går ind på de sociale myndigheders krav, men gør det ofte, fordi de ved, at foranstaltningen ellers gennemføres på tvangsmæssigt grundlag.

Börjeson & Håkansson, 1998, s. 59

Et eksempel på en gråzone-anbringelse er, hvor forældrene reelt kan være imod en anbringelse, men befinder sig i en situation, der gør, at de opgiver at modsætte sig tiltag, som de egentlig ikke har accepteret. Herudover kan et eksempel være, at der træffes afgørelse om anbringelse uden samtykke, selvom forældrene egentlig er enige i anbringelsen, men de vil måske nødig underskrive dette. Dette kan skyldes forholdet mellem barn og forældre, at forældrene oplever et pres fra slægtninge, eller at forældrene oplever, at det er lettere at bevare en selvrespekt samt følelsesmæssigt acceptere en anbringelse uden samtykke, som andre har påført dem frem for selv "frivilligt" at gå med til anbringelsen (Grinde, 1989).

Når det kommer til børnene og de unge, kan samtykket ligeledes være flertydigt. Et samtykke kan for børnene og de unge nemlig være et udtryk for en mere eller mindre realistisk opfattelse af, at en anbringelse uden samtykke giver de unge langt mindre kontrol over egen fremtid (Backe-Hansen, 2003a). Anbringelser, hvor de unge samtykker, kan desuden være et ønskeligt scenarie for børne- og ungerådgivere, da det gør processen enklere end ved en anbringelse uden samtykke (Backe-Hansen, 2003a, s. 15f.). Et studie af Andersson (2008), som ser på unges erfaringer med at blive anbragt, fremhæver desuden, at anbringelser kan starte som tvang, men med tiden kan "omvendes" til, at det bliver med samtykke.

5 Karakteristika hos forældre, børn og unge

I dette kapitel præsenteres det, hvem litteraturen peger på, især synes at blive anbragt uden samtykke. Det handler således om forskellige former for baggrundskarakteristika hos forældrene, børnene og de unge. Som det fremgår af det indledende kapitel under afsnittet "Baggrund", er der igennem flere år sket en stigning i forhold til andelen af børn og unge, der anbringes uden samtykke.

Kapitlet indeholder tre afsnit, der sætter fokus på:

1. Mønstre og variationer i forhold til etnisk baggrund for familier, børn og unge, hvor der sker en anbringelse uden samtykke
2. Andre baggrundsfaktorer, der fremstår hos forældre i forbindelse med anbringelse uden samtykke
3. Børn og unges alder i forbindelse med, at der sker en anbringelse uden samtykke

Boks 5.1 Karakteristika hos forældre, børn og unge – Centrale fund

- **Etnisk baggrund:** Børn med etnisk minoritetsbaggrund er overrepræsenterede blandt dem, der anbringes uden samtykke.
- **Kulturelle misforståelser:** Forældre med etnisk minoritetsbaggrund kan mangle indsigt i logikker i den danske myndighedspraksis og omvendt, hvilket kan øge sandsynligheden for anbringelse uden samtykke.
- **Forældres socioøkonomiske baggrund:** Anbringelse uden samtykke er ofte knyttet til enlige mødre, svag arbejdsmarkedstilknytning, økonomisk bi-stand, psykiatrisk sygdom og kognitiv funktionsnedsættelse.
- **Alder ved anbringelse:** Småbørn anbringes oftere uden samtykke, da forældre har vanskeligere ved at acceptere anbringelsen af et lille barn.

5.1 Etnisk baggrund

Fund i litteraturen peger på, at etnicitet har en betydning i forhold til anbringelse uden samtykke. Flere studier finder således, at børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund er overrepræsenterede blandt dem, der er anbragt uden samtykke, sammenlignet med børn og unge, der har dansk baggrund. På baggrund af litteraturen fremgår det herudover, at dette er en overrepræsentation, som har eksisteret gennem årtier (Dahl m.fl.; 2022; Egelund m.fl., 2008; Ertmann, 1994; Egelund m.fl., 2009; Hestbæk & Egelund, 2003; Skytte, 2002; Ydebo, 1988).

Forløbsundersøgelsen af anbragte børn (Egelund m.fl., 2009) viser, at overrepræsentationen af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund særligt vedrører indvandrere og efterkommere frem for "blandede" børn og unge. Tre gange så mange indvandrere og efterkommere er således anbragt uden samtykke sammenlignet med børn og unge med etnisk dansk baggrund eller med blandet dansk og etnisk minoritetsbaggrund. Overrepræsentationen i forhold til anbringelse uden samtykke gælder især børn og unge med oprindelse i Afrika samt i Europa uden for Norden og EU (Egelund m.fl., 2009).

Ertmann (1994) finder i sin gennemgang af samtlige sager i Københavns Kommune i 1990 vedrørende anbringelse uden samtykke, at der i sager vedrørende familier med indvandrerbaggrund er en række forskelligheder til sammenligning med de øvrige sager. For det første er børnene og de unge ældre ved anbringelsen sammenlignet med sagerne, der vedrører børn og unge med etnisk dansk baggrund. For det andet afsluttes sagerne hurtigere som anbringelse uden samtykke, da børnene eller de unge atter hjemgives, sammenlignet med sager vedrørende børn og unge med etnisk dansk baggrund. For det tredje fremstår beskrivelser og analyser af belastninger mere diffust i sager vedrørende børn og unge med indvandrebaggrund.

Skytte (2002) peger i sin ph.d.-afhandling omkring anbringelser af etniske minoritetsbørn ligeledes på, at flere af de børn og unge med mødre, som har etnisk minoritetsbaggrund, er anbragt uden samtykke, sammenlignet med de børn og unge, der har mødre med etnisk dansk baggrund. Dette er især udtalt for børn og unge, hvis mor har grønlandsk baggrund. Skytte (2002) fremhæver, at dette fund kræver forøget opmærksomhed på, hvordan kontakten imellem de biologiske familier og børnene og de unge sikres under anbringelsen. Der er i disse tilfælde ikke kun tale om at sikre en kontakt og et samvær under en anbringelse uden samtykke – kulturelle forskelligheder kan også spille ind.

Dahl m.fl. (2022) har analyseret sager vedrørende anbringelse i Danmark af børn og unge med grønlandsk baggrund. De fremhæver, at det antageligt på baggrund af spørgsmålet om risiko må være således, at der blandt forældre, børn og unge anbragt med samtykke findes færre belastninger, end i sager vedrørende anbringelse

uden samtykke. Dog finder Dahl m.fl. (2022) ikke tydelige forskelle mellem anbringelsessager med og uden samtykke. Det virker således, som om den primære forskel er, om forældrene har samtykket, frem for deres bagvedliggende problemer. Herudover peger de på, at kulturelle forskelle i det grønlandske og danske børne- og ungeområde skaber misforståelser, og forældrene kan blandt andet have svært ved at forstå, hvad et frivilligt samtykke til anbringelse betyder og har af konsekvenser. Det kan skyldes, at der i Grønland findes en mere fleksibel tilgang til anbringelse, hvor forældre selv har kunne indgå aftaler om midlertidige anbringelser af deres børn hos familie og netværk samt ophæve aftalen, når de igen kunne have børnene boende. Misforståelser af begrebet frivillighed betyder, at nogle grønlandske forældre føler sig presset til at acceptere et samtykke.

Egelund m.fl. (2008) peger i forhold til denne overrepræsentation af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund ligeledes på, at en mulig forklaring kan ligge i forældres manglende indsigt i, hvad samtykke er, og hvorledes det sociale system i Danmark er bygget op. Forældre med etnisk dansk baggrund har en bedre forståelse af det danske sociale system, hvorfor de i højere grad accepterer anbringelse som en social indsats (Egelund m.fl., 2008).

Norsk forskning peger på, at migrations- og integrationsprocesser kan øge risikoen for, at etniske minoritetsfamilier får sværere ved at klare sig i samfundet. En undersøgelse viser, at anbringelser uden samtykke blandt etniske minoritetsbørn ofte skyldes traumatiske oplevelser og omsorgssvigt i forbindelse med familiesammenføring. Disse børn har typisk haft en problematisk opvækst både i hjemlandet og efter ankomsten til Norge, præget af tilpasningsproblemer med sprog, skole og venner samt af diskrimination (Falck, 2006).

Overrepræsentationen af børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund, der er anbragt uden samtykke, findes også i Sverige og trækker også her tråde tilbage gennem længere tid (Lundström, 1993). Eksempelvis udgjorde borgere med udenlandsk baggrund i Stockholms län 9 % af indbyggerne i 1986, men de udgjorde 41 % af børn og unge anbragt uden samtykke (Lundström, 1993). Den svenske socialstyrelse (2024) finder i deres analyse af anbringelsesområdet, at blandt alle børn og unge født mellem 1991 og 2020, som på et tidspunkt har været anbragt frem til 2022, har en tredjedel på et tidspunkt været anbragt uden samtykke. Analysen peger desuden på, at der blandt børn og unge med udenlandske forældre er en højere andel, der har været anbragt uden samtykke, sammenlignet med børn og unge med etnisk svenske forældre. Dette skyldes blandt andet, at børn og unge med udenlandske forældre generelt set oftere anbringes sammenlignet med børn og unge med etniske svenske forældre. Opgjort på antal og ikke andele omhandler de fleste anbringelser uden samtykke dog børn og unge med etnisk svenske forældre.

Som belyst i indledningen har denne overrepræsentation af børn og unge i Sverige med etnisk minoritetsbaggrund, der anbringes uden samtykke, ført til en stor modstandskampagne (Ranstorp & Ahlerup, 2023). Kampagnen fremhæver især, at de svenske afgørelser om anbringelse uden samtykke (LVU) rammer etnisk skævt og således diskriminerer familier med anden etnisk baggrund. Forskellige aktører i Sverige samlede sig følgelig på sociale medier og i fysiske demonstrationer, og kampagnen fik international opmærksomhed. Kampagnen skabte stor fokus på og kritik af den offentlige forvaltning såvel som børne- og ungerådsgiveres arbejde. Et af de toneangivende narrativer i kampagnen fremhævede, at afgørelser med udgangspunkt i LVU blev baseret på løse og fejlagtige årsager, og at socialtjänsten såvel som de svenske myndigheder især var orienteret mod at anbringe børn med udenlandsk og muslimsk baggrund. Hertil kommer, at disse anbringelser uden samtykke blev præsenteret som kidnapning, og at myndighederne således kidnappede især børn med muslimsk baggrund (Ranstorp & Ahlerup, 2023).

5.2 Forældres baggrund

Foruden etnisk minoritetsbaggrund peger litteraturgennemgangen på en række andre baggrundsfaktorer hos forældre, der er overrepræsenterede i sager vedrørende anbringelse uden samtykke. Disse faktorer vedrører:

- Enlig mor
- Manglende tilknytning til arbejdsmarkedet/modtage økonomisk bistand
- Psykiatrisk diagnose
- Alkoholmisbrug
- Funktionsnedsættelse.

Litteraturen peger på, at der i familier, hvor der sker en anbringelse uden samtykke, er en overrepræsentation af enlige mødre (Ertmann, 1994; Jappe, 2006; Socialstyrelsen, 2024). I sin gennemgang af sager i Københavns Kommune i 1990 vedrørende anbringelse uden samtykke finder Ertmann (1994) således, at udfordringer i familien ofte bliver synlige på baggrund af børns møde med institutioner, såsom vuggestue og børnehave. Af sagerne fremgår det, at der især er sandsynlighed for anbringelse uden samtykke i familier med en enlig mor med en psykiatrisk diagnose. Hertil vil der ofte være et alkoholmisbrug. Endvidere peger Ertmann (1994) på, at der synes at finde en social deroute sted hos forældre, hvor der sker en anbringelse uden samtykke. Han påpeger i den forbindelse, at det ikke er muligt at tolke disse fund entydigt, da det ikke kan siges, om der sker en anbringelse uden samtykke, fordi forældrene er ude i en social deroute, der er truende for barnet eller den unge, eller

om anbringelsen skaber en krise hos forældrene, som medfører eller forstærker en social deroute forstået således, at der sker en opløsning af familien.

Lundstrøm (1993) peger ligeledes på denne overrepræsentation af enlige mødre i forbindelse med anbringelse uden samtykke i Sverige, samt at familierne generelt set er kendetegnet ved en begrænset arbejdsmarkedsdeltagelse. Mere end 30 år efter Lundstrøms (1993) undersøgelse peger analytiske fund på samme tendenser. Således finder Socialstyrelsen (2024, s. 50) i Sverige i en analyse af anbringelser af børn og unge med svensk og udenlandsk baggrund, at mødres socioøkonomiske baggrund er stærkt forbundet med sandsynligheden for anbringelse uden samtykke. Således er sandsynligheden for børn og unges anbringelse uden samtykke seks gange så høj, hvis deres mors primære indkomst består af økonomisk bistand, sammenlignet med børn og unge, hvis mødre ikke modtager økonomisk bistand.

Med udgangspunkt i danske forhold fremhæver Social- og Indenrigsministeriet (2019) også en sammenhæng mellem forældres socioøkonomiske baggrund, og hvorvidt børn og unge er anbragt med eller uden samtykke. Således er flere forældre på kontanthjælp, førtidspension eller i arbejdsløshed blandt forældre til børn og unge anbragt uden samtykke end blandt forældre til børn og unge anbragt med samtykke. Omvendt er flere forældre til børn og unge anbragt med samtykke lønmodtagere.

Herudover finder flere studier i Norden, at der hos familier, hvor mindst en af forældrene har kognitiv funktionsnedsættelse, er forøget sandsynlighed for anbringelse uden samtykke (Alexius, 2013; Tøssebo m.fl., 2014). Alexius (2013) fremhæver, at der i sager vedrørende anbringelse uden samtykke, hvor mindst en forælder har kognitiv funktionsnedsættelse, kan være en spænding mellem barnets behov og funktionsnedsattes ret til et familieliv fra et ligebehandlingsperspektiv.

5.3 Alder ved anbringelse uden samtykke

I Danmark er det oftest i forhold til småbørn, at der sker en anbringelse uden samtykke, hvilket historisk set er en tendens, der trækker tråde tilbage i tiden. Egelund m.fl. (2004) finder, at der betydelig hyppigere træffes beslutning om at anbringe uden forældrenes samtykke ved småbørn sammenlignet med anbringelser i almindelighed (Egelund m.fl., 2004). Anbringelsesstatistikken viser, at det stadig særligt er de yngste børn, der anbringes uden samtykke (Ankestyrelsen, 2019).

I forhold til anbringelse af småbørn uden samtykke finder Ankestyrelsen (2019) i en undersøgelse af kommuners praksis og perspektiver, at en årsag til, at flere småbørn anbringes uden samtykke, kan være, at forældre har vanskeligere ved at samtykke til

Det er, ifølge kommunerne, lettere for forældre at acceptere, at barnet har brug for hjælp, når barnet er ældre. Så har forældrene nemlig haft en chance for at forsøge at tage sig af barnet og har også oplevet, at barnet ikke klarer sig godt. Når kommunerne går ind i sager om helt spæde eller ufødte børn, er det svært for forældrene at acceptere, at barnet bliver fjernet, før forældrene har fået en chance for at tage sig af barnet selv.

Ankestyrelsen, 2019, s. 51

denne form for anbringelse, da det i højere grad opleves som naturstridigt at give et lille barn fra sig, og at årsager til den åbenbare risiko her tillægges forældrene frem for eksempelvis et ældre barns eller en ældre ungs adfærd.

Børne- og ungerådgivere oplever at kunne have vanskeligt ved at forklare forældre årsagen til, at de ikke kan varetage barnets behov og således udgør en åbenbar risiko for dets udvikling, idet der er begrænsede situationer og forhold, de kan drøfte afgørelsen på baggrund af. I sager, hvor børn anbringes som spæde, nogle gange direkte ved fødslen, sker dette oftest på baggrund af forældrekompetenceundersøgelser. Kommunerne peger dog på, at disse også kan være vanskelige at forstå for forældrene (Ankestyrelsen, 2019).

At argumentationen for anbringelse uden samtykke kan

være vanskelig, des yngre et barn er, peger en sagsgennemgang af samtlige sager vedrørende anbringelse uden samtykke behandlet i Ankestyrelsen i 2018 også på. Af denne gennemgang fremgår det eksempelvis, at det er kendetegnende for sager med formandsafgørelser, som Ankestyrelsen ophæver, at der er en større andel af spædbørn sammenlignet med de formandsafgørelser, som Ankestyrelsen stadfæster. Det er 22 ud af 31 ophævede sager med formandsafgørelse om akut anbringelse uden samtykke, der handler om anbringelse af spædbørn (Ankestyrelsen, 2020).

6 Perspektiver på samtykke

Dette kapitel omhandler de perspektiver, som henholdsvis børne- og ungerådgivere, forældre samt børn og unge har på anbringelse uden samtykke. Der præsenteres således tematikker, som på baggrund af litteraturkortlægningen har vist sig relevante i forhold til anbringelse uden samtykke, og hvordan dette opleves af dem, det drejer sig om. Det skal dog bemærkes overordnet set, at Pösö & Huhtanen (2016) fremhæver en manglende viden omkring, hvad der kendetegner oplevelser hos børn, unge, deres familier samt deres psykosociale situation ved anbringelse uden samtykke, og hvorledes disse oplevelser adskiller sig fra oplevelser i forbindelse med anbringelse med samtykke. Herudover fremhæver de manglende viden om processerne, der ligger i et samtykke eller mangel på samme. Denne pointe understøttes gennem kortlægningen, da der blev fundet begrænset litteratur om oplevelser hos de involverede, og især var der begrænset viden om børn og unges oplevelser i forbindelse med anbringelse uden samtykke og processerne, der findes i relation hertil.

Kapitlet indeholder tre afsnit, der præsenterer:

1. Børn og unges perspektiver på at blive anbragt uden samtykke
2. Forældres perspektiver i forbindelse med, at deres barn eller ung anbringes uden samtykke
3. Børne- og ungerådgiveres perspektiver i forbindelse med at træffe beslutning om anbringelse uden samtykke og deres samarbejde med familierne

- **Børn og unges oplevelser:** Der er begrænset viden om børn og unges perspektiver på anbringelse uden samtykke, men temaer som samvær med familien og følelsen af usikkerhed er centrale.
- **Forældrenes perspektiv:** Forældre oplever ofte manglende støtte og information inden anbringelsen. Dette fører til mistillid til myndighederne og frustration over den manglende inddragelse.
- **Krisereaktioner:** Anbringelse uden samtykke kan udløse en dyb krise hos forældrene med følelser af skam, isolation og tab af forældrerolle.
- **Børne- og ungerådgiveres oplevelser:** Børne- og ungerådgivere ser både fordele og ulemper ved anbringelse uden samtykke. Fordele inkluderer anbringelsens stabilitet, mens ulemper omfatter forældre-samarbejdsproblemer og høje ressourcekrav.

6.1 Børn og unges perspektiver

Dette afsnit præsenterer børn og unges perspektiver på anbringelse uden samtykke. I denne forbindelse er det centralt at understrege, at emnet er relativt underbelyst i forskningen. Især er der begrænset viden om børn og unges perspektiver med udgangspunkt i en dansk kontekst, der som belyst under kapitel 4 "Samtykkets nuancer" kan adskille sig fra de forhold, der gør sig gældende i andre nordiske lande. Eksempelvis findes der en del litteratur fra Sverige og Norge om unges oplevelser med at blive anbragt uden samtykke på en institution på grund af kriminelle handlinger eller forbrug af rusmidler (se eksempelvis Palm, 2003; Reime, 2018; Rennerkog, 2023; Tysnes, 2014). Denne litteratur grænser således op til, hvad der i Danmark vil omhandle unge, der er under lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Fund er taget med i det omfang, vi har vurderet, at der er tale om mere generaliserbare pointer i relation til anbringelse uden samtykke.

Et centralt perspektiv, der kommer til udtryk i flere børn og unges fortællinger, er, at de ikke har følt sig inddraget i beslutningerne omkring anbringelsen og i processen op til, at det hele skete pludseligt, samt at de manglede information om egen fremtid (Angel, 2009; Hermodsson & Hansson, 2005; Jørgensen m.fl., 2012). Cederborg & Karlsson (2001) peger for eksempel på, at tre fjerdedele af børnene og de unge, der

indgik i undersøgelsen, ikke deltog i samtaler og ikke modtog information om beslutninger, og at de overordnet set manglende afklaring med deres børne- og ungerådgiver vedrørende deres fremtid. Dette bidrog til en følelse af usikkerhed og manglende indflydelse.

I et studie af Jørgensen m.fl. (2012) fremgår det ligeledes, at børnene ikke oplever at have stor medindflydelse på beslutninger, og ofte har børnene og de unge svært ved at henvise til andet end "kommunen", når de bliver spurgt, hvem der har bestemt, at de skal anbringes uden samtykke. Det kan tyde på, at det har været svært for dem at få et klart billede af, hvem der har truffet beslutninger, og på hvilket grundlag beslutningerne er truffet. Manglende inddragelse fremgår også mere direkte af deres fund, idet flere af de adspurgte børn og unge fortæller, at de oplever at blive spurgt til deres holdninger, men de oplever imidlertid ikke, at deres udsagn og ønsker tages i betragtning. Det kan således være vanskeligt for børn og unge at forstå, at man som part i sagen bliver hørt, men at det ikke nødvendigvis fører til medbestemmelse.

Litteraturen på tværs af de nordiske lande peger på, at der ofte mangler en inddragelse af børnene og de unge i forbindelse med beslutningsprocesser omkring anbringelse uden samtykke og i de skriftlige fremstillinger af sager. Børn og unge indgår i mindre grad i møder vedrørende deres sager, og de har herved ikke mulighed for at udtrykke deres holdninger (Ankestyrelsen, 2020; Mattsson, 1998). Hoikkala & Pöso (2020) finder herudover på baggrund af en gennemgang af høringsdokumenter, at i de høringer, hvor børn eller unge indgik og gjorde indsigelse, blev deres bekymringer ofte kun kort eller slet ikke nævnt i de officielle dokumenter. Dette kan indikere, at deres perspektiver ikke bliver anerkendt i den grad, de burde (Hoikkala & Pöso, 2020). Sagerne kan derfor komme til at fremstå mangelfulde, særligt når det kommer til at tilvejebringe børn og unges perspektiver. Derudover påpeges det i litteraturen, at børnene og de unge kan komme til at fremstå utroværdige, hvis de trækker udtalelser tilbage, eksempelvis om ubehagelige oplevelser i hjemmet (Östberg, 2010).

Såvel norske som svenske fund i forhold til unges oplevelse af at være anbragt uden samtykke peger på, at de unge indledningsvis ofte er uforstående over for anbringelsen og har modstand imod den. Dette er ofte unge, der er anbragt på grund af et højt forbrug af rusmidler og en ustabil opvækst, og de oplever anbringelsen som en form for straf, der skaber skyldfølelse og vrede (Jappe, 2016; Kristiansen, 2005; Reime & Tysnes, 2021; Tysnes, 2014). Et eksempel på en ungs oplevelse af anbringelsen som en straf kan læses i nedenstående citatboks.

Levin (1997) fremhæver forskellige faktorer, som han mener, har væsentlig betydning for, at anbringelse uden samtykke ikke lykkes. Det er eksempelvis, at anbringelsestiden er udefineret og vilkårlig, formålet med anbringelsen er uklart, der mangler behandling, de unge modsætter sig behandlingen, behandlingshjemmet er isoleret

Jeg følte, at det var forfærdeligt dengang, og at alle var imod mig, fordi jeg ikke selv mente, at jeg havde et problem. Jeg følte mig misforstået, og at alle – staten, politiet, børne- og ungerådgiveren og min familie – virkelig ønskede at forhindre mig i at leve, som jeg ville.

(Oversat fra engelsk)

Lasse (ung) i
Reime & Tysnes, 2021, s. 16

fra samfundet, og forberedelserne til de unges udskrivning fra institutionen har mangler.

De unges oplevelser kan dog vende under anbringelsen, hvis de oplever mening med de tilbud og indsatser, de modtager. Det er afgørende for de unges positive oplevelse af anbringelsen, at børne- og ungehjemmene har ressourcerne og kompetencerne til at yde den nødvendige støtte og de rette behandlinger (Kristiansen, 2005; Reime & Tysnes, 2021; Tysnes, 2014). Herudover kan børn og unge opleve anbringelsen som brud på en kaotisk og utryg tid, hvor der i stedet gives plads og støtte til udvikling og trykthed (Angel, 2009). Dette

perspektiv kommer eksempelvis til udtryk hos barnet "Alf". Angel (2009) beskriver i sit studie, at på trods af, at Alf ikke helt forstod, hvad der skete, da han pludselig blev flyttet i plejefamilie – og han kunne heller ikke lide det – ræsonnerer han sig samtidig frem til, at det nok var bedst, at han ikke boede hos sin mor, når hun var under behandling.

Endvidere oplever nogle børn og unge, at deres forældres manglende samarbejdsvilje eller uenighed med børne- og ungerådgiverne er en udfordring. Det fremgår således af et studie af Jørgensen m.fl. (2012), at børn og unge er opmærksomme på, at der er andre nuancer end blot ja og nej til en anbringelse, idet samarbejdsvilje er en central faktor. Herudover peger studiet på, at beslutningen om anbringelse uden samtykke ikke kun er en faktor, der kan påvirke relationen og samarbejdet mellem barn og unge og børne- og ungerådgiver, samt forældre og børne- og ungerådgiver, men også er en faktor, der kan påvirke stemningen og relationen mellem det enkelte barn eller den unge og forældrene. Eksempelvis peger et interviewet barn på, at anbringelse uden samtykke sammenlignet med anbringelse med samtykke begrænser spontan kontakt med forældrene, hvilket påvirker relationen negativt (Jørgensen m.fl., 2012).

... hvis du [sagsbehandleren] er i tvivl, så lad være med at tvangsanbringe, fordi det giver en meget dårlig stemning for både barnet, forældren og [socialforvaltningen], alle sammen. Altså det... Det er ikke... Hvis det kan undgås, så lad være.

Barn i
Jørgensen m.fl., 2012, s. 70

Herudover fremhæver Cederborg & Karlsson (2001), at mange børn og unge savner kontakt med deres familie under en anbringelse uden samtykke. Dette øger deres bekymring for familien og skaber usikkerhed omkring deres plads i familien såvel som i plejefamilien. Disse usikre relationer påvirker endvidere tiden, når de unge skal til at forlade anbringelse. Ved anbringelse uden samtykke er der forhøjet risiko for, at de unge står uden netværk og støttende relationer, hvorfor de unge peger på et stort ønske om at blive sikret støtte i overgangen til voksenlivet (Tysnes, 2014).

6.2 Forældres perspektiver

I følgende afsnit gennemgås forældrenes perspektiver på og oplevelser af at få deres barn anbragt uden samtykke. Når der træffes afgørelse om anbringelse uden samtykke, fremgår det af sager og kommunale beskrivelser af familierne, at der allerede er forsøgt en række andre støttende indsatser (Ankestyrelsen, 2019; Ertmann, 1994; NOU, 2023; Slettebø, 2008). Litteraturen peger imidlertid på, at forældrene selv oplever at mangle støtte inden anbringelsen, og ydermere at mange af indsatserne ikke har haft en reel karakter af hjælp (Ankestyrelsen, 2019; Ertmann, 1994; Hestbæk, 1997; Juhasz, 2018; Juhasz, 2023; Jørgensen m.fl., 2012; Slettebø, 2008). I en undersøgelse foretaget af Ankestyrelsen (2019) beskriver forældrene, at de enten ikke har modtaget relevante indsatser eller ikke har været inddraget i drøftelser om indsatsers relevans, eller at indsatserne ikke har været tilrettelagt hensigtsmæssigt.

Når sagsakter viser, at der ofte er iværksat indsatser før anbringelsen, men at det ikke opleves sådan af forældre, kan dette skyldes, at det ikke er de rette indsatser, som er givet (Ertmann, 1994; Slettebø, 2008). Børne- og ungerådgivere peger ligeledes på, at indsatser ikke altid har fungeret efter hensigten (Ertmann, 1994). Den

skriftlige dokumentation kan derfor give et mangelfuldt billede sammenlignet med forældres kvalitative oplevelser af indsatser og forløb, der leder op til anbringelse uden samtykke (Ertmann, 1994).

Et mere gennemgående træk er dog forældrenes bekymring for, hvad et samtykke vil betyde for deres relation til barnet, når det bliver ældre. Forældre ønsker ikke, at børnene skal have oplevelsen af, at forældre har givet dem væk uden at kæmpe for dem.

Ankestyrelsen, 2019, s. 52

En anden tematik er forældres oplevelse af både at mangle information om anbringelsen samt ikke at forså de informationer, de får (Jørgensen m.fl., 2012; Otterlei, 2022; Syrstad, 2020). Syrstad (2020) præsenterer i sin ph.d.-afhandling, som blandt andet bygger på interviews med forældre, at forældre i relationen til myndigheden har vanskeligt ved at forstå, hvorfor deres barn er blevet anbragt. De oplever at følge retningslinjer og instrukser, de ikke forstår, og oplever generelt at have mistillid til myndighederne. Samtidig har de vanskeligt ved at give udtryk for denne usikkerhed og mistillid, da de frygter, at det ska-

der deres sag. Som en form for overlevelsesstrategi vælger mange at samarbejde ved at følge myndighedernes instruktioner i håb om at tilfredsstille systemet, men de har vanskeligt ved at forbedre anbringelsårsagen, da den ikke står klart for dem (Syrstad, 2020). Omvendt peger andre fund på, at mangelfuld inddragelse af forældre medfører, at forældre ikke stoler på de indsatser, som børne- og ungerådgivere foreslår, og at de derfor takker nej til eventuelle støttende indsatser. Problemet med lav tillid til myndighederne ses desuden oftere blandt forældre med indvandrerbaggrund (Ellingsen & Petersen, 2015).

Forældres manglende tillid til og usikkerheder omkring myndighedsarbejdet kommer også til udtryk i Ankestyrelsens rapport (2019). I rapporten understreges det derfor, at der er behov for et særligt fokus på inddragelse af forældre. Forældre står i en presset og sårbar situation og har ofte ikke tillid til, at kommunen ønsker at hjælpe dem, hvilket kan have betydning for, om de samtykker eller ej til en anbringelse (Ankestyrelsen, 2019). Herudover efterspørger forældre, at deres viden om barnet eller den unge efterspørges og tillægges værdi, samt at en eventuel positiv

udvikling hos dem selv anerkendes (Slettebø, 2008; Syrstad, 2020). Forældre peger yderligere på, at de oplever stor variation i den hjælp, som kommuner tilbyder, og ofte afhænger hjælpen af den enkelte børne- og ungerådgivers sympati over for forældrene. Dette medfører, at nogle forældre flygter fra en kommune for at få hjælp og støtte i en anden kommune, hvis de har udsigt til at få deres barn anbragt. Her beskriver forældrene desuden, at de ofte føler sig "kendt skyldige" på forhånd (Ankestyrelsen, 2019).

På samme vis som Syrstad (2020) påpeger, at forældrene har vanskeligt ved at forstå, hvorfor deres barn er anbragt, peger Jørgensen m.fl. (2012) på, at det er vanskeligt at få beskrivelser fra forældrene af, hvilke problemer i familien der var udslagsgivende for anbringelsen. Beskrivelserne er vage, hvilket muligvis kan skyldes skyldfølelse og skam. For eksempel nævner forældrene, at de ikke synes, at der har været problemer i familien, at "det er noget med, at han ikke kan finde ud af at passe sin skole", eller "han var overvægtig". Nogle forældre nævner de begrundelser, som de har fået forklaret, eksempelvis konflikt mellem forældrene, men det er ikke deres egne beskrivelser og ikke noget, de nødvendigvis er enige i.

Litteraturen præsenterer herudover en række forhold, som forældre oplever, har betydning for, om de samtykker eller ej til en anbringelse. Det handler om faktuelle fejl, herunder en rodet og fejlbehæftet sagsbehandling, da det skaber utryghed hos forældrene, som på denne baggrund oplever, at kommunen ikke har styr på grundlaget for anbringelsen (Ankestyrelsen, 2019). Börjeson & Håkansson (1998) fremhæver, at mange skift i børne- og ungerådgivere kan bidrage til en fejlbehæftet sagsbehandling. Herudover kan utilstrækkelig eller forkert vejledning have betydning for forældrenes beslutning om at afgive samtykke eller ej. Nogle forældre oplever ikke at blive informeret om deres rettigheder, og hvordan de er stillet, hvis de ikke samtykker til anbringelsen (Ankestyrelsen, 2019). Endelig handler et centralt forhold om retten til samvær. Nogle forældre har indtryk af, at de mister retten til samvær med deres barn, hvis der er tale om en anbringelse uden samtykke, og omvendt oplever de at få mere indflydelse på anbringelsen, hvis de samtykker til den, og at dette ligeledes sender et signal om samarbejdsvillighed, som tæller til deres fordel. Det kan dog have andre konsekvenser for forældrene, hvis de accepterer en frivillig anbringelse, eksempelvis at de fraskriver sig retten til advokatbistand samt andre retssikkerhedsgarantier (Ankestyrelsen, 2019).

Anbringelse uden samtykke kan opleves som en dybt traumatisk begivenhed for forældrene, der ofte ledsages af følelser som skam, skyld og en følelse af at have svigtet som forældre (Jappe, 2006; Jørgensen m.fl., 2012; Otterlei & Engebretsen, 2022). Det kan føre til en negativ selvopfattelse hos forældrene, isolation og tab af forælderidentitet og medføre negative reaktioner over for myndighedspraksis og børne- og ungerådgivere (Falch-Eriksen, 2016; Wegler & Warming, 1996). Bengtsson & Karmsteen (2021) fremhæver, at det kan blive centralt for forældre at kæmpe

mod en anbringelse uden samtykke, også i tilfælde, hvor de ved, at barnet eller den unge ikke kommer hjem igen. De kan opleve sig som en form for "spøgelsesforældre" uden plads i deres børns liv, og de kæmper derfor mod anbringelsen for at fremhæve for barnet eller den unge, at de elsker det (Bengtsson & Karmsteen, 2021). Slettebø (2009) peger på, at anbringelse uden samtykke ofte udløser en psykisk krise hos forældrene. Forældre oplever, at familie og netværk fordømmer dem, de oplever sig socialt isolerede, nogle udsættes for mobning, og flere forældre fortæller, at de kæmper med at finde en mening i livet. Dårlige levevilkår, psykiske udfordringer og forbrug af rusmidler kan forstærke denne vanskelige situation. Forældrene savner et tilbud om psykologisk støtte til at bearbejde de vanskelige følelser, og de efterlyser hjælp til at danne sociale relationer og forbedre deres levevilkår. I forhold til myndighedspraksis peger forældrene på, at de oplever sig tilsidesat, da børne- og ungerådgiverne retter opmærksomheden mod barnet eller den unge og plejefamilien (Slettebø, 2009).

6.3 Børne- og ungerådgiveres perspektiver

I dette afsnit gennemgår vi litteratur, der berører børne- og ungerådgiveres oplevelser af og erfaringer med anbringelse uden samtykke. Herunder ser vi på rådgivernes syn på fordele og ulemper ved en anbringelse uden samtykke, deres erfaringer med, hvorfor forældrene takker nej til en anbringelse, og endelig de vanskeligheder, de oplever ved beslutningsprocesserne, når det gælder en anbringelse uden samtykke.

I litteraturen fremgår det, at børne- og ungerådgiverne oplever, at der både er fordele og ulemper ved en anbringelse uden samtykke (Ankestyrelsen, 2019). En fordel er, at anbringelse uden samtykke skaber ro og stabilitet for barnet, og videre er en anden fordel, at det sikrer kommunens muligheder for give barnet den støtte, der er behov for, uden at skulle sikre forældrenes samtykke undervejs eller frygte risikoen for, at de takker nej til hjælpetiltag (Ankestyrelsen, 2019; Ellingsen & Petersen, 2015). Modsat peger Ankestyrelsen (2019) på, at én af de ulemper, kommunerne oplever ved anbringelse uden samtykke, er, at det kan vanskeliggøre samarbejdet med forældrene, hvilket i sidste ende kan påvirke barnet negativt. En anden ulempe, kommunerne peger på, er, at det er meget ressourcekrævende at anbringe uden samtykke, og tiden, de bruger på sagen, går fra tiden indsatsen i relation til andre borgere (Ankestyrelsen, 2019).

Ud over at der opleves forskellige fordele og ulemper ved anbringelse uden samtykke, har børne- og ungerådgiverne forskellige erfaringer med, hvorfor forældre vælger ikke at samtykke til en anbringelse. For eksempel oplever kommunerne, der indgår i Ankestyrelsens (2019) rapport, at den overvejende grund til, at forældre ikke samtykker til anbringelsen, er, at de ikke forstår de problemer, der ligger til

grund for anbringelsen. Forældrene er derfor, ifølge børne- og ungerådgiverne, grundlæggende uenige i, at barnet eller den unge skal anbringes, hvorfor de ikke giver deres samtykke (Ankestyrelsen, 2019). Selv i tilfælde, hvor forældrene erkender behovet for anbringelse, beskriver børne- og ungerådgivere, at de oplever, at forældrenes følelsesmæssige kampe samt vanskeligheder ved at udtrykke deres holdning til forslaget om anbringelse fører til, at forældrene bliver usikre på, om det alligevel er den rette beslutning at give samtykke (Enroos & Pöso, 2023).

En anden grund til, at forældrene ikke samtykker, kan ifølge børne- og ungerådgivere være, at forældrene gerne vil vise, at de vil deres børn. De oplever forældre, der "ikke kan leve med sig selv", hvis de giver samtykke til at få anbragt deres eget barn (Ankestyrelsen, 2019). De oplever ydermere, at forældrene ofte er bekymrede for, hvordan deres barn vil opfatte deres valg i fremtiden, og frygter, at samtykke til anbringelse kan ses som et svigt, hvilket kan få dem til at undlade at give deres samtykke selv i tilfælde, hvor de er enige i behovet for anbringelse (Ankestyrelsen, 2019).

Yderligere er et perspektiv, der fremhæves i litteraturen, det store ansvar børne- og ungerådgiverne oplever i de beslutningsprocesser, der omhandler anbringelse uden samtykke. Det beskrives blandt andet sådan, at de skal her være "mæglere" mellem samfundet og de enkelte individer (Grinde, 1989). Børne- og ungerådgivere oplever arbejdet omkring anbringelser som særligt udfordrende. Dette skyldes eksempelvis et oplevet pres fra omgivelserne om at foretage et indgreb i familien, vanskeligheder ved at bedømme, hvordan det egentlig forholder sig i familien, ambitionen om at samarbejde med forældre samt ansvar for barnet og den unge, når forældre ikke vil samarbejde (Andersson, 1991, s. 92; Göransson m.fl., 1983). Derudover oplever børne- og ungerådgivere, at det er en særlig vanskelig og risikabel beslutning at anbringe uden samtykke, da det er en traumatisk oplevelse for både familien og barnet eller den unge at være adskilt og det kan være svært at opnå en succesfuld anbringelse, samt at det er en beslutning, der præges af konflikt, følelsesmæssig belastning og ambivalens (Backe-Hansen, 2001; Backe-Hansen, 2003a). Børne- og ungerådgiverne mangler desuden ofte klare procedurer for, hvordan de skal handle i forskellige situationer. Misbrugsproblematikker lader til at være den situation, hvor de er mest sikre, og hvor valget står imellem enten at yde omfattende støtte eller en anbringelse uden samtykke. I forhold til forældre med psykiske udfordringer eller udviklingshæmning er der i højere grad usikkerhed blandt børne- og ungerådgiverne, hvilket ofte resulterer i midlertidige løsninger, som forlænges grundet ventetider. Usikkerheden skyldes også vanskeligheder ved i disse tilfælde at vurdere forældreevnen.

Spørgsmål om frivillighed og tvang kræver således ofte, at børne- og ungerådgiverne befinder sig i en vanskelig balancegang, hvor ideelle målsætninger om at yde service på et frit grundlag ikke altid kan forene sig med det praktiske arbejde. Dette

gøres ikke nemmere, når der kan være modstridende interesser i familien (Grinde, 1989). Overordnet peges der på, at børne- og ungerådgiverne stilles i en kompleks situation, når de skal lave indstilling til anbringelse uden samtykke. En situation, hvor de kan frygte at miste kontrollen over processen, da professionel viden skal balanceres med samfundets værdier, egne moralske standpunkter og refleksion over, hvad der anses som normalt og acceptabelt i forhold til barnets bedste, forældres rettigheder og samfundets ansvar (Andersson & Sallnäs, 2012; Backe-Hansen, 2003a; Jappe, 2006; Ponnert, 2007).

Ponnert (2007) finder, at børne- og ungerådgiverne benytter sig af tre former for strategier til at håndtere situationen. Den første strategi handler om at afvente juridiske beviser, der understøtter rådgiverens moralske overbevisning om, at anbringelse uden samtykke er til barnets bedste. Den anden strategi er at bruge en problemfokuseret argumentation i det skriftlige materiale til at påvirke afgørelsen om anbringelse uden samtykke. Den tredje strategi er i et vist omfang at veksle mellem positive og negative domme om familien, og især forældrene, så de ikke afslutter kontakten til børne- og ungerådgiveren. Anvendelsen af strategier kan for børne- og ungerådgiverne være en vigtig måde at håndtere den komplekse situation, de oplever at stå i ved anbringelse uden samtykke. Samtidig kan strategierne have væsentlig betydning for familiernes rettigheder (Otterlei & Studsrød, 2021).

Del 2:

Kvantitativ afdækning

7 Introduktion til afdækningen

Denne del af rapporten præsenterer fund fra den kvantitative afdækning, som har været mulig at foretage på baggrund af eksisterende data. Det første kapitel (Kapitel 8) sætter fokus på baggrundskarakteristika for børn, unge og familier, hvor der er anbringelse uden samtykke, sammenlignet med dem, der er anbragt med samtykke. Denne del af afdækningen bygger på registerdata fra Danmarks Statistik. Det andet kapitel i afdækningen (Kapitel 9) bygger på data fra Trivselsundersøgelsen blandt børn og unge anbragt uden for hjemmet. Her trækkes fund frem relateret til børnene og de unges oplevede trivsel under anbringelsen særskilt for, hvorvidt de er anbragt uden eller med samtykke.

7.1 Børn og unge anbragt uden samtykke

Overordnet set tegner den kvantitative afdækning på baggrund af de eksisterende data et billede, der stemmer godt overens med fundene fra litteraturkortlægningen. Fundene fra afdækningen peger på, at småbørnsfamilier, efterkommere samt forældre på kontanthjælp er overrepræsenterede blandt familier, hvor der sker en anbringelse uden samtykke. Fundene peger derudover på, at den udslagsgivende årsag til anbringelse uden samtykke især er udfordringer i hjemmet forstået som årsager hos forældre og omsorgssvigt.

I relation til børnene og de unges trivsel fremgår det, at børnene og de unge anbragt uden samtykke i anbringelsesprocessen oplever begrænset inddragelse, men under anbringelsen finder de ofte en tryghed og oplevelsen af at føle sig hjemme og have kontakt til en voksen omsorgsperson. Fundene viser også, at børnene og de unge anbragt uden samtykke oplever en begrænset tryghed hos deres biologiske forældre. De oplever overordnet set trivsel og at være ved godt helbred, også set i forhold til børn og unge anbragt med samtykke. Disse forskelle kan dog ligge i gruppen af anbragte frem for i anbringelsestypen, idet der er flere anbragt med samtykke, som er anbragt på baggrund af handicap og længerevarende sygdom, end der er blandt anbragte uden samtykke.

7.2 Afdækningens struktur

Strukturen i de to kapitler, som den kvantitative afdækning er opdelt i, fremgår af Boks 7.1.

Kapitelloversigt i afdækningen

- Kapitel 8: Baggrundskarakteristika: På baggrund af registerdata tegnes her et billede af kendetegn for børn, unge og familier, hvor der foretages anbringelse henholdsvis uden og med samtykke.
- Kapitel 9: Trivsel hos anbragte uden og med samtykke: Dette kapitel præsenterer fund fra Trivselsundersøgelsen blandt børn og unge anbragt uden for hjemmet og peger på deres oplevelser af trivsel under anbringelse.

8 Baggrundskarakteristika

Formålet med dette kapitel er at give indsigt i, hvilke baggrundskarakteristika der synes at kendetegne børn og unge anbragt uden samtykke. På nuværende tidspunkt findes der en begrænset mængde af litteratur i Danmark, som sætter fokus på disse karakteristika, hvorfor dette kapitel kan være med til at tegne et introducerende og vigtigt billede. Det handler blandt andet om anbringelsessted, antal anbringelser og anbringelsesårsag. Kapitlet indeholder tre afsnit:

1. Demografiske karakteristika, såsom køn og etnicitet blandt børn og unge anbragt henholdsvis uden og med samtykke.
2. Børn og unges alder ved første anbringelse for henholdsvis anbragte uden og med samtykke undersøges, og herudover hvilken type af anbringelse, der oftest anvendes.
3. De udslagsgivende årsager til anbringelse samt antal anbringelser afdækkes for børn og unge anbragt henholdsvis uden og med samtykke.

Boks 8.1 Data og metode

Til at undersøge børn og unges baggrundskarakteristika, når de er anbragt uden samtykke, trækkes der i dette kapitel på registerbaserede data om børn og unge, som er anbragt pr. 31. december 2022.

Datagrundlaget består af i alt 10.982 børn og unge, som pr. 31. december 2022 er anbragt med eller uden samtykke. Det er 2.718, som er anbragt uden samtykke, svarende til 25 % af alle børn og unge anbragt uden for hjemmet.

De anvendte registre for børn og unge anbragt uden samtykke dækker her over børn og unge, hvor børne- og ungeudvalget har truffet afgørelse om anbringelse uden forældrenes, eller den unge over 15 års, samtykke, eller hvor formanden for børne- og ungeudvalget har truffet en akut formandsafgørelse om anbringelse (§ 74, stk. 1).

Anbragte med samtykke er børn og unge med anbringelsessager, hvor forældre, eller den unge over 15 år, har samtykket til anbringelsen (§ 52, stk. 1, jf. stk. 3, nr. 7).

- **Familiebaggrund:** Børn og unge anbragt uden samtykke kommer oftere fra familier med lavere uddannelse, flere på kontanthjælp og større forekomst af omsorgssvigt, vold og konflikter i hjemmet.
- **Alder:** Småbørn (0-2 år) anbringes oftere uden samtykke, mens teenagere (13-17 år) hyppigere anbringes med samtykke.
- **Etnisk oprindelse:** Børn og unge med efterkommerbaggrund udgør en større andel blandt dem anbragt uden samtykke sammenlignet med dem med samtykke.
- **Årsager til anbringelse:** Anbringelse uden samtykke noteres i registre oftest med årsag i forældres udfordringer (omsorgssvigt, vold), mens anbringelser med samtykke oftere knyttes til årsager hos barnet eller den unge.

8.1 Demografiske karakteristika

Tabel 8.1 viser udvalgte demografiske karakteristika hos børn og unge, som er anbragt henholdsvis uden og med samtykke. Fundene peger på, at der i forhold til køn ikke fremstår de store forskelle mellem børn og unge anbragt henholdsvis uden og med samtykke. Fordelingen er tæt på ligelig mellem kønnene, dog med en lille overrepræsentation af drenge.

Når det vedrører etnisk oprindelse, fremgår der dog en forskel mellem de to grupper af anbringelsesgrundlag. Børn og unge anbragt uden samtykke har oftere efterkommerbaggrund end børn og unge anbragt med samtykke. Mens 15 % af børn og unge anbragt uden samtykke har efterkommerbaggrund, gælder dette for 7 % af børn og unge anbragt med samtykke. Som det fremgår af litteraturkortlægningen, trækker denne tendens til en overrepræsentation af etnisk minoritetsbaggrund blandt børn og unge anbragt uden samtykke tråde tilbage i tiden, og er også en tendens, der findes i vores nordiske nabolande (Dahl m.fl., 2022; Egelund m.fl., 2008; Ertmann, 1994; Egelund m.fl., 2009; Skytte, 2002; Ydebo, 1988). Der peges blandt andet på, at manglende indsigt i den danske myndighedspraksis og det sociale børne- og ungeområde samt de hertil hørende processer, herunder hvad der ligger i et samtykke, kan være medvirkende til denne overrepræsentation (Dahl m.fl., 2022; Egelund m.fl., 2008).

Af de demografiske data fremgår det herudover, at forældre til anbragte uden samtykke oftere har grundskole eller gymnasiet som højeste gennemførte uddannelse (65 %) end anbragte unge med samtykke (53 %). Desuden er mor eller far lidt oftere på kontanthjælp hos børn og unge anbragt uden samtykke.

Tabel 8.1 Demografiske karakteristika. Anbragt med eller uden samtykke pr. 31/12 2022. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Køn			
Drenge	52	53	
Piger	48	47	
I alt	100	100	
Etnisk herkomst			
Dansk oprindelse	80	87	*
Indvandrer	5	6	
Efterkommer	15	7	*
I alt	100	100	
Forældres højeste gennemførte uddannelse			
Grundskole/gymnasium	65	53	*
Erhvervsuddannelse	26	32	*
Videregående uddannelse	9	15	*
I alt	100	100	
Tilknytning til arbejdsmarked			
Mor/far på kontanthjælp	63	56	*

Anm.: N: 10.551-10.982. * = p < 0,05.

Kilde: Registerdata ved Danmarks Statistik.

Samlet set peger fundene i relation til børnene og de unges demografiske karakteristika, når de er anbragt henholdsvis uden og med samtykke, på, at forældre til børn og unge anbragt uden samtykke er i en mere udsat position. Dette fremgår ved, at de i højere grad har lavere uddannelsesniveaue og svagere tilknytning til arbejdsmarkedet, idet flere er på kontanthjælp. Dette demografiske billede er overensstemmende med pointer og fund fra litteraturkortlægningen. Ertmann (1994) fremhæver, at der synes at være en social deroute hos forældre til børn og unge anbragt uden

samtykke, men det er ikke muligt at pege entydigt på, om det er derouten, som leder til anbringelsen uden samtykke, eller om det er anbringelsen, der leder til en krise hos forældrene, der igangsætter, eller i hvert fald forstærker, en sådan deroute.

8.2 Alder ved anbringelse og anbringelsestype

Som præsenteret under litteraturkortlægningen er det i Danmark et kendetegn, at anbringelse uden samtykke især vedrører småbørn (Ankestyrelsen, 2019; Ankestyrelsen, 2020; Egelund m.fl., 2004). Dette er en central forskel i forhold til dels andre nordiske lande, men dels også i forhold til det anbringelsesmønster, der ellers gør sig gældende i Danmark. Det er nemlig sådan, at anbringelser i Danmark overordnet set typisk vedrører teenagere (Lausten, 2022).

Der fremgår således væsentlig andre kendetegn for mønstre i forhold til anbringelse uden samtykke sammenlignet med anbringelse overordnet set, når det vedrører alderen for anbringelse. Som det fremgår i Tabel 8.2, er det 42 % af børn og unge, der er anbragt uden samtykke, som er i alderen 0-2 år ved første anbringelse. Dette gør sig gældende for 28 % af børn og unge, der anbringes med samtykke. Tilsvarende ses det i den anden ende af aldersskalaen, at 7 % af dem, der er anbragt uden samtykke, er i alderen 13-17 år ved deres første anbringelse, mens dette gør sig gældende for 22 % af de børn og unge, der er anbragt med samtykke.

Tabel 8.2 Alder ved første anbringelse. Anbragt med eller uden samtykke pr. 31. december 2022. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
0-2 år	43	28	*
2-6 år	23	18	*
6-13 år	27	32	*
13-17 år	7	22	*
I alt	100	100	

Anm.: N: 7.149-10.982. * = $p < 0,05$.

Kilde: Registerdata ved Danmarks Statistik.

Litteraturkortlægningen peger på, at småbørn oftest anbringes hos plejefamilier, og dette er følgelig også et forhold, der gør sig gældende for børn og unge anbragt uden samtykke. Det betyder, at plejefamilie er den dominerende anbringelsesform,

når det vedrører anbringelse uden samtykke. Det er derfor relevant at undersøge, om dette billede ligeledes tegner sig i vores data.

Tabel 8.3 Anbringelsestype. Anbragt med eller uden samtykke pr. 31. december 2022. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Plejefamilie	74	62	*
Institution	25	35	*
Eget værelse	1	3	*
I alt	100	100	

Anm.: N: 7.149-10.982. * = $p < 0,05$.

Kilde: Registerdata ved Danmarks Statistik.

Det fremgår af Tabel 8.3, at plejefamilieanbringelse i højere grad er en dominerende anbringelsestype blandt børn og unge anbragt uden samtykke sammenlignet med blandt børn og unge anbragt med samtykke. Som peget på hænger dette angiveligt sammen med børnene og de unges alder på anbringelsestidspunktet.

8.3 Udslagsgivende årsager til anbringelse og antal anbringelser

I det følgende undersøger vi, dels hvad der er noteret som de udslagsgivende årsager til anbringelsen, og dels antal af anbringelser, der kendetegner det enkelte barn eller den enkelte unge. Litteraturkortlægningen pegede på, at der er en sammenhæng mellem alder ved anbringelse og udslagsgivende årsag, idet småbørn oftest anbringes med begrundelse i udfordringer i hjemmet, mens ældre børn og unge oftere anbringes med udgangspunkt i egen adfærd (Ankestyrelsen, 2019).

Tabel 8.4 Udslagsgivende årsag til anbringelse. Anbragt uden eller med samtykke pr. 31. december 2022. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Bekymrende adfærd hos barn/ung	32	39	*
Handicap hos barn/ung	7	17	*
Sundhedsforhold hos barn/ung	11	10	
Omsorgssvigt mv.	94	78	*
Handicap hos forældre	20	17	*
Vold og konflikter i hjemmet	15	9	*
Årsager hos barnet	40	54	*
Årsager hos forældre	97	82	*

Anm.: N: 7.149-10.982. * = $p < 0,05$. Der kan angives flere udslagsgivende årsager pr. anbringelse.

Kilde: Registerdata ved Danmarks Statistik.

Der viser sig nogle forskelle mellem børn og unge anbragt henholdsvis uden og med samtykke i forhold til, hvad der er angivet som årsager til deres anbringelse. Der er således langt flere børn og unge anbragt uden samtykke, som er noteret for at være anbragt på baggrund af årsager hos forældrene, omsorgssvigt samt vold og konflikter i hjemmet, sammenlignet med børn og unge anbragt med samtykke. Omvendt er flere anbragt med samtykke noteret for at være anbragt på grund af bekymrende adfærd hos barnet eller den unge, handicap samt årsager hos barnet eller den unge. Disse tendenser peger ind i begrundelser for anbringelse, som præsenteret i afsnittet "Begrundelser for anbringelse uden samtykke" i kapitel 3 "Praksis og procedurer", hvor der er en distinktion mellem årsager relateret til forældrene og hjemmet eller årsager relateret til det enkelte barn eller den unge.

De primære årsager til anbringelse uden samtykke for børn og unge passer godt i forlængelse af billedet af småbørnsanbringelserne uden samtykke, hvor den udslagsgivende årsag tilskrives forældrene. Som det fremgår under litteraturkortlægningen, adskiller dette mønster sig fra eksempelvis Sverige, hvor det primært er unge, der anbringes uden samtykke og oftest på baggrund af årsager relateret til de unge selv (Socialstyrelsen, 2023; Stockholm Stad, 2023). Litteraturkortlægningen peger desuden på, at det er kommunernes erfaringer, at forældre kan have lettere ved at samtykke til anbringelse af et barn eller en ung i tilfælde, hvor årsagen tilskrives barnet eller den unge selv frem for at ligge hos forældrene. Det kan i højere grad opleves som naturstridigt at give et småbarn fra sig som forælder, hvorfor småbørn i højere grad anbringes uden samtykke (Ankestyrelsen, 2019). Det skal imidlertid fremhæves, at denne distinktion mellem årsager hos forældre og i hjemmet set i

forhold til årsager hos det enkelte barn eller den unge er uhensigtsmæssig, da årsagsforhold ofte er sammenvævede, særligt set i et livsperspektiv.

Endelig er det relevant at se på antallet af anbringelser blandt børn og unge anbragt henholdsvis uden og med samtykke. Her peger fundene på, at der ikke spores de store forskelle. Dette er på trods af de forskelle, der ellers spores mellem de to grupper i forhold til anbringelsesalder og anbringelsesårsager.

Tabel 8.5 Antal anbringelser. Anbragt med eller uden samtykke pr. 31. december 2022. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
1 anbringelse	62	65	*
2 anbringelser	27	24	*
3 eller flere	11	11	

Anm.: N: 7.149-10.982. * = $p < 0,05$.

Kilde: Registerdata ved Danmarks Statistik.

Samlet set tegner der sig et billede af, at anbragte uden samtykke oftere har en mere udsat familiebaggrund set i forhold til socioøkonomisk baggrund, og idet omsorgssvigt er en udslagsgivende faktor i stort set alle sager, at anbringelsen oftere sker meget tidligt i barnets liv, og at der er oftere vold og konflikter i hjemmet, som kan nødvendiggøre en anbringelse uden samtykke. Det fremgår herudover, at anbragte uden samtykke oftere er i plejefamilie set i forhold til anbragte med samtykke. Dette hænger sammen med anbringelsesalderen, da flere småbørn anbringes i plejefamilie set i forhold til andre aldersgrupper.

9 Trivsel hos anbragte uden og med samtykke

Dette kapitel sætter fokus på trivsel hos børn og unge anbragt uden samtykke, idet deres oplevelser ses i forhold til børn og unge anbragt med samtykke. Informationerne, som kapitlet bygger på, stammer fra en trivselsundersøgelse blandt børn og unge anbragt uden for hjemmet. Formålet med Trivselsundersøgelsen er at kortlægge, hvordan anbragte unge trives på en bred vifte af områder, eksempelvis i forhold til hverdagen på anbringelsesstedet, skolegang, helbred og deres relationer til familie og venner (Lausten & Andreasen, 2022).

Boks 9.1 Data og metode

I kapitlet anvendes data fra VIVEs survey-baserede undersøgelser af trivsel blandt børn og unge anbragt uden for hjemmet (TABU), som er gennemført med to års mellemrum i årene 2014-2022.

Det er 11-, 13-, 15- og 17-årige børn og unge, som svarer på surveyen vedrørende deres egen trivsel. Dette betyder, at det kun er trivselsbilledet hos de ældre børn og unge anbragt henholdsvis uden og med samtykke, som vi har mulighed for at belyse. Kapitlet giver således ikke viden om trivsel hos de yngste mellem 0 og 10 år.

I kapitlet tester vi for statistisk signifikante forskelle, det vil sige, om forskelle i trivsel mellem anbragte uden og med samtykke kan skyldes en tilfældighed, eller om der er tale om en forskel, som er stor nok til, at det er meget usandsynligt, at der er tale om en tilfældighed. I kapitlet anvendes en p-værdi på 0,05, og hvis p-værdien er under 0,05, fortolker vi resultatet som statistisk signifikant. Dette svarer til, at der er under 5 % sandsynlighed for, at resultatet er opstået tilfældigt.

I kapitlet undersøges det på den baggrund, hvilke mønstre og variationer der findes mellem børn og unge anbragte henholdsvis uden og med samtykke. Kapitlet indeholder følgende afsnit:

1. Forhold omkring anbringelsen, hvor der ses på anbringelsesvalget og oplevelser af inddragelse

2. Kontakten til forældre under anbringelsen, og hvorvidt forældrene opleves at have en betydning i den enkeltes liv
3. Den oplevede trivsel på anbringelsesstedet og oplevelsen af at føle sig hjemme
4. Relationen til børne- og ungerådgiveren
5. Helbred og trivsel overordnet set, herunder livstilfredshed og oplevelsen af normalitet.

Boks 9.2 Trivsel hos anbragt uden og med samtykke – Centrale fund

- **Involvering i beslutningsprocessen:** Færre børn og unge anbragt uden samtykke oplever, at de inddrages ved beslutningen om deres anbringelse, sammenlignet med dem anbragt med samtykke. Dog oplever forholdsvis mange i begge grupper en god relation til børne- og ungerådgiveren under anbringelsen.
- **Kontakt til biologiske forældre:** Børn og unge anbragt uden samtykke ser sjældnere deres mor end dem med samtykke. Kontakten til far viser ingen væsentlige forskelle mellem de to grupper.
- **Trivsel på anbringelsesstedet:** Børn og unge anbragt uden såvel som dem anbragt med samtykke rapporterer en høj grad af trivsel på deres anbringelsessted, hvor de føler sig hjemme og trygge.
- **Helbred og livstilfredshed:** Anbragte uden samtykke har en lidt højere andel, der vurderer deres helbred som "virkelig godt", og som oplever høj livstilfredshed. Forskellene kan dog hænge sammen med forhold, såsom at der er flere anbragt med samtykke, som er anbragt på grund af handicap eller langvarig sygdom.

9.1 Forhold omkring anbringelsen

Rammerne omkring anbringelsen kan have central betydning for, hvordan den enkelte oplever sin anbringelse, herunder hvordan den enkelte trives i anbringelsen. I det følgende ses der nærmere på, hvorvidt det enkelte barn eller den unge oplevede sig inddraget i forhold til anbringelsen, og hvorvidt der er sket skift i

anbringelsen, som ikke var planlagt. Herudover undersøges det også, hvorvidt det enkelte barn eller den unge gerne ville være anbragt tidligere, end det var tilfældet.

Fundene viser samlet set, at det er de færreste børn og unge anbragt uden for hjemmet, som oplever, at de blev inddraget dengang, det blev bestemt, at de skulle anbringes (se Tabel 9.1). Børn og unge anbragt med samtykke oplever dog i højere grad, at de blev inddraget (34 %) sammenlignet med anbragte uden samtykke (24 %). Når det vedrører oplevelsen af skift i anbringelse, er det omtrent samme andel børn og unge anbragt henholdsvis uden og med samtykke, der har oplevet skift i anbringelsessted mod deres vilje, og omtrent samme andel har skiftet anbringelsessted, selvom det ikke var planen, at de skulle flytte.

Tabel 9.1 Oplevelsen af inddragelse i forbindelse med anbringelse og ved skift i anbringelsessted. Anbragte uden og med samtykke. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Blev taget med på råd ved anbringelsen	24	34	*
Har skiftet anbringelsessted mod sin vilje	31	27	
Har skiftet anbringelsessted, selvom det ikke var planen, at du skulle flytte	54	51	

Anm.: N: 668-4.194. * = $p < 0,05$.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014-2022.

Der kan være flere årsager til, at en større andel anbragte uden samtykke oplever, at de ikke blev inddraget i forbindelse med anbringelsen. Som det blandt andet fremgår i kapitel 6 "Perspektiver på samtykke" under afsnittet "Børn og unges perspektiver" peger litteraturen på, at børn og unge ikke oplever sig inddraget i sager, når de anbringes uden samtykke (Ankestyrelsen, 2020; Cederborg & Karlsson, 2001; Hermodsson & Hansson, 2005; Hoikkala & Pösö, 2020). Der er således flere eksempler på, at børn og unge ikke deltog i møder vedrørende deres sag, og at deres meninger ikke fremgik af sagsmaterialet. Samtidig fremhæver børnene og de unge i litteraturen en manglende kontakt til børne- og ungerådgiveren under en til tider komprimeret anbringelsesproces i forbindelse med, at der til tider skal skrives hurtigt til handling for at sikre barnet eller den unges udvikling og sundhed (Hermodsson & Hansson, 2005).

Det er endvidere relevant at se nærmere på, hvorvidt børnene og de unge oplever, at de gerne ville være blevet anbragt tidligere, end det skete. Af Tabel 9.2. fremgår det, at en lidt større andel børn og unge anbragt med samtykke oplever, at de

gerne ville være anbragt tidligere, eller at det var det rette tidspunkt at blive anbragt, sammenlignet med anbragte uden samtykke.

Tabel 9.2 Hvorvidt den enkelte gerne ville være blevet anbragt tidligere. Anbragt uden og med samtykke. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Ja	22	26	
Nej, det var det rette tidspunkt	35	41	
Nej, du skulle ikke have været anbragt	14	10	*
Ved ikke	29	24	
I alt	100	100	

Anm.: N: 668-4.194. * = $p < 0,05$.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014-2022.

Generelt anbringes børn og unge uden samtykke i en yngre alder sammenlignet med børn og unge anbragt med samtykke, hvorfor dette kan være årsag til, at flere anbragt med samtykke oplever, at de gerne ville være anbragt tidligere. Det skal dog bemærkes, at forskellene ikke er statistisk signifikante. Derimod er der en statistisk signifikant større andel børn og unge anbragt uden samtykke, som oplever, at de ikke skulle have været anbragt.

9.2 Kontakt med forældre og forældres betydning

I dette afsnit belyser vi børn og unge anbragt uden for hjemmet og kontakten med deres biologiske forældre og deres relation til familien. Overordnet set peger fundene på en tendens til, at børn og unge anbragt uden samtykke er lidt sjældnere sammen med især deres mor, set i forhold til børn og unge anbragt med samtykke. Tabel 9.3 viser, at mens 54 % af børn og unge anbragt uden samtykke er sammen med deres mor sjældnere end hver anden uge, gælder dette for 44 % af børn og unge anbragt med samtykke. Der er dog ingen forskel mellem anbragte uden og med samtykke, når vi ser på hyppigheden af kontakt med far.

Tabel 9.3 Kontakt med forældre. Anbragt med eller uden samtykke. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Hvor tit er du sammen med din mor?			
Ugentligt	12	19	*
Hver anden uge	34	38	
Sjældnere	54	44	*
I alt	100	100	
Hvor tit er du sammen med din far?			
Ugentligt	12	14	
Hver anden uge	34	31	
Sjældnere	54	55	
I alt	100	100	

Anm.: N: 2.332-3.286. * = $p < 0,05$.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014-2022.

Litteraturen peger på, at anbringelse uden samtykke kan være en traumatisk begivenhed for forældre og udløse en krise, som medfører en negativ selvopfattelse og tab af forældreidentitet (Otterlei & Engebretsen, 2022). Herudover peger litteraturen på, at der kan ske en social deroute hos forældre i forbindelse med anbringelse uden samtykke (Ertmann, 1994), og at enlige mødre med betydelige udfordringer er overrepræsenterede blandt forældre, hvor der er en anbringelse uden samtykke (Social- og Indenrigsministeriet, 2019; Socialstyrelsen, 2024).

Forskningsfund fremhæver endvidere, at det kan være vanskeligere for biologiske forældre at vedligeholde kontakt til børn og unge anbragt i plejefamilie frem for til børn og unge anbragt på børne- og ungehjem. Dette skyldes, at forældrene kan opleve, at børnene og de unge er kommet ind i en anden – eller "ny" – familie, hvilket bidrager til forældrenes følelse af skam og af at blive forkastet som forældre (Mølholt, 2017). Dette kan også hænge sammen med, at plejefamilieanbringelser generelt set er kendetegnet ved, at børn og unge er yngre, når de anbringes (Ankestyrelsen, 2019). Der er således mange komplicerede processer på spil, når det handler om, hvad der kan ligge til grund for, at børn og unge anbragt uden samtykke oplever en begrænset kontakt til især deres mor.

At forhold til den biologiske familie kan være komplekse, fremgår yderligere af svar relateret til forældrenes betydning. Svarene blandt børn og unge anbragt henholdsvis uden og med samtykke peger på, at andelen af børn og unge, der oplever, at

forældrene har meget stor betydning, er omtrent den samme i begge grupper. At "have en betydning" kan dog have mange nuancer. Litteraturkortlægningen peger eksempelvis på, at børn og unge anbragt uden samtykke ofte har bekymringer og tanker knyttet til de biologiske forældre, og således kan forældrene have en stor betydning for deres daglige liv til trods for, at de ikke fysisk er sammen (Cederborg & Karlsson, 2001). Fundene peger endvidere på, at omtrent den samme andel af børn og unge oplever, at familien kommer godt ud af det med hinanden, og at forældrene holder af den enkelte. Det blev fremhævet i litteraturkortlægningen, at det kan være et særligt opmærksomhedspunkt for forældre, nærmest en kamp, at understrege for børn og unge, at de er holdt af og ønskede, særligt i forbindelse med anbringelse uden samtykke, således at forældrene ikke udgør en form for "spørgelsesforældre" (Bengtsson & Karmsteen, 2021).

Tabel 9.4 Forældres betydning. Anbragt med eller uden samtykke. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Forældre har meget stor betydning	46	49	
I din familie kommer I godt ud af det sammen			
Passer helt	57	61	
Passer delvist	35	32	
Passer ikke	8	6	
I alt	100	100	
Du oplever, at din mor/far holder af dig			
Altid	76	77	
Ofte	12	12	
Af og til	8	7	
Næsten aldrig	2	2	
Aldrig	2	2	
I alt	100	100	
Du føler dig tryk hjemme hos din familie			
Passer helt	66	70	
Passer delvist	24	22	
Passer ikke	11	8	*
I alt	100	100	

Anm.: N: 2.872-3.598. * = $p < 0,05$.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014-2022.

Fundene viser desuden, at der er en signifikant forskel i forhold til, hvor trygge børnene og de unge føler sig hjemme, afhængigt af om de er anbragt henholdsvis uden og med samtykke. Flere blandt de børn og unge, der er anbragt uden samtykke, føler sig ikke trygge i hjem hos familien sammenlignet med børn og unge anbragt med samtykke. Dette er i tråd med oplevelsen af den åbenlyse risiko for barnets eller den unges udvikling og sundhed, der skal være for at træffe afgørelse om anbringelse uden samtykke. Det kan endvidere hænge sammen med den større distance til forældrene, der synes at være hos børn og unge anbragt uden samtykke, idet de har mindre hyppig kontakt til især moren. Dette kan potentielt set føre til en fremmedhed over for hinanden og som følge heraf manglende tryghed.

9.3 Trivsel på anbringelsesstedet

I forhold til at få en indsigt i trivsel hos børn og unge anbragt uden samtykke, er det relevant at se nærmere på, hvordan de synes at trives på deres anbringelsessted, og om de her finder tryghed og omsorgsgivende voksenrelationer. Tabel 9.5 viser, at der er stor overensstemmelse mellem børn og unge anbragt uden samtykke sammenlignet med dem anbragt med samtykke. En stor andel af børnene og de unge føler sig enten meget eller nogenlunde hjemme det sted, de er anbragt. Fundene peger endvidere på, at hovedparten oplever en tryghed på anbringelsesstedet.

Tabel 9.5 Oplevelse af at være hjemme og trygge på anbringelsesstedet. Anbragt uden og med samtykke. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Hvor godt føler du dig hjemme, her hvor du bor?			
Føler dig meget hjemme	66	66	
Føler dig nogenlunde hjemme	19	19	
Føler dig lidt hjemme	8	7	
Føler dig ikke hjemme	7	8	
I alt	100	100	
Tryghed på anbringelsesstedet			
Passer helt	80	80	
Passer delvist	14	15	
Passer ikke	5	5	
I alt	100	100	

Anm.: N: 3.886-3.984. * = p < 0,05.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014-2022.

Oplevelsen af at føle sig hjemme og opleve en tryghed på anbringelsesstedet kan have mange facetter. Oplevelserne kan være knyttet til såvel de voksne på anbringelsesstedet, som det kan være knyttet til andre børn og unge, eksempelvis andre børn og unge på et børne- og ungehjem eller i en plejefamilie. Tabel 9.6 præsenterer fund relateret til de sociale omgivelser på anbringelsesstedet.

Tabel 9.6 Trivsel på anbringelsesstedet. Anbragt uden og med samtykke. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Råd og støtte fra voksne på anbringelsesstedet			
Sjældnere	22	23	
Næsten altid	21	20	
Altid	56	57	
I alt	100	100	

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
I kommer godt ud af det sammen på anbringelsesstedet			
Passer helt	61	64	
Passer delvist	34	31	
Passer ikke	4	4	
I alt	100	100	

Anm.: N: 3.886-3.984. * = p < 0,05.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014-2022.

Oplevelsen af de sociale omgivelser på anbringelsesstedet er meget ensartet for børn og unge anbragt henholdsvis uden og med samtykke. Fundene viser, at en forholdsvis stor del oplever at kunne få råd og støtte hos voksne, hvilket peger i retning af, at der findes en omsorgsgivende voksenstøtte på anbringelsesstedet. Herudover fremgår det også, at der generelt set på anbringelsesstedet er en god stemning, idet de tilstedeværende kommer godt ud af det med hinanden.

Tabel 9.7 Samlet oplevelse af trivsel på anbringelsesstedet. Anbragt uden og med samtykke. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Meget godt	58	60	
Godt	24	22	
Nogenlunde	13	12	
Ikke så godt	5	6	
I alt	100	100	

Anm.: N: 3.886-3.984. * = p < 0,05.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014-2022.

Når børnene og de unge anbragt henholdsvis uden og med samtykke bedes vurdere deres samlede oplevelse af trivsel på anbringelsesstedet, fremgår der ikke signifikante forskelle mellem de to grupper. Dette peger på, at der kan være forskelle i oplevelsen knyttet til anbringelsesprocessen og kontakten til forældre, men i forhold til oplevelser af anbringelsesstedet er oplevelserne meget ens på tværs af grupperne.

9.4 Helbred og trivsel

I det følgende ses der yderligere ned i forskellige aspekter af børnene og de unges trivsel. Dette gøres ved at undersøge deres oplevelse af deres fysiske såvel som psykiske helbred. Tabel 9.8 viser, hvordan en større andel anbragte uden samtykke oplever en høj grad af livstilfredshed (35 % vs. 31 %), og en større andel oplever, at deres helbred er virkelig godt (39 % vs. 33 %). Desuden er der en lavere andel anbragte uden samtykke, som har en langvarig sygdom eller et handicap. Denne forskel stemmer overens med, at den udslagsgivende årsag til anbringelse i lavere grad er handicap hos barnet eller den unge i anbringelsessager uden samtykke.

Tabel 9.8 Helbred og trivsel. Anbragte med eller uden samtykke. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Hvordan synes du selv, dit helbred er?			
Virkelig godt	39	33	*
Godt	42	43	
Nogenlunde	18	20	
Dårligt	2	4	*
I alt	100	100	
Har langvarig sygdom eller et handicap	17	24	*
Livstilfredshed			
Lav	22	25	
Middel	43	44	
Høj	35	31	*
I alt	100	100	
Glæde ved fremtiden			
Ikke glad	26	29	
Middel	37	38	
Glad	37	33	
I alt	100	100	

Anm.: N: 3.981-4.084. * = p < 0,05.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014-2022.

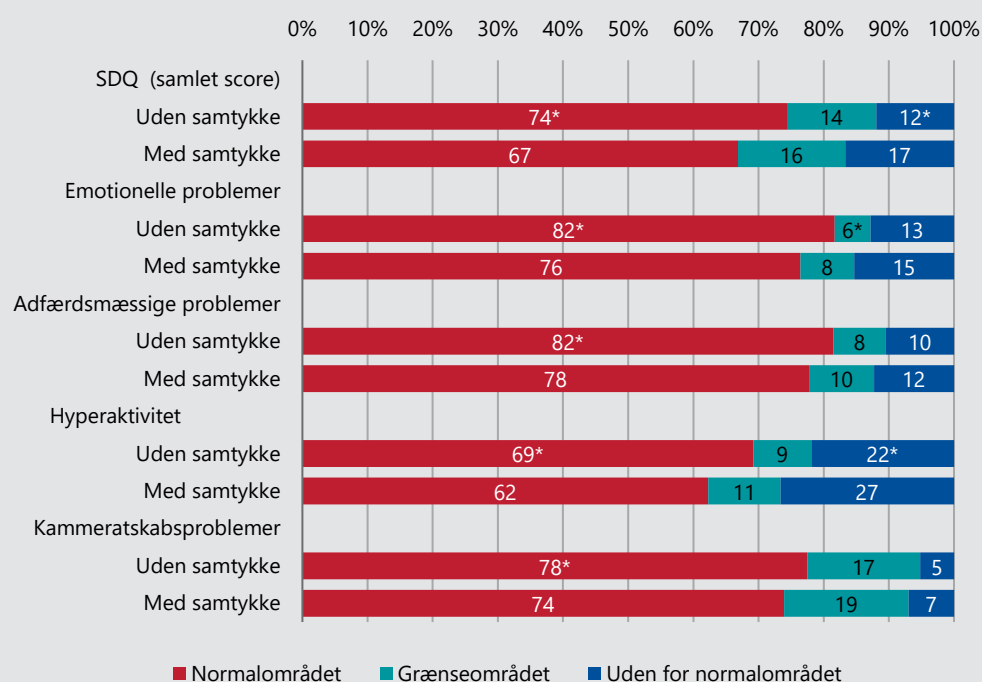
Fundene i Tabel 9.8 viser, at man ikke nødvendigvis kan antage, at fordi børn og unge er anbragt uden samtykke, oplever de en højere grad af mistrivsel sammenlignet med børn og unge anbragt med samtykke. Tværtimod peger fundene på, at en højere andel blandt børn og unge anbragt uden samtykke oplever livstilfredshed, og flere oplever en glæde ved fremtiden. Der er dog som belyst flere aspekter på spil i dette, da forskelle her også kan hænge sammen med længerevarende sygdom og handicapoplevelser, og ikke nødvendigvis er direkte relateret til anbringelsen.

I det følgende præsenteres opgørelsen af børnene og de unges SDQ-score. Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) er et spørgeskema til at monitorere børn og unges sociale og psykiske trivsel og er bredt anvendt i en dansk kontekst (se eksempelvis Lausten & Andreasen, 2022). Spørgeskemaet har høj validitet og reliabilitet og giver således et retvisende billede af børn og unges sociale og psykiske trivsel eller mistrivsel (Goodman, 2001). SDQ består af 25 udsagn, der indfanger trivsel på i alt fem dimensioner, hvoraf fire repræsenterer vanskeligheder, mens den femte repræsenterer styrker (Goodman, 1997):

1. Hyperaktivitet/uopmærksomhed
2. Emotionelle problemer
3. Adfærdsproblemer
4. Problemer i forhold til jævnaldrende
5. Sociale styrker

I det følgende ses der nærmere på de fire dimensioner, der repræsenterer vanskeligheder. Figur 9.1 viser, at en større andel børn og unge anbragt med samtykke har oplevelser, der samlet set gør, at de ligger uden for normalområdet på SDQ. Det er således 17 %, der ligger uden for normalområdet på den samlede SDQ-score hos anbragte med samtykke, mens det samme gør sig gældende for 12 % anbragte uden samtykke. Dette kommer også til udtryk ved, at en større andel af børn og unge anbragt med samtykke har oplevelser, der gør, at de falder uden for normalområdet på en række af subskalaerne. Tilsvarende er der flere børn og unge anbragt uden samtykke, hvis besvarelser peger på, at de falder inden for normalområdet på forskellige subskalaer.

Figur 9.1 SDQ. Anbragte med eller uden samtykke. Procent.

Anm.: N: 4.140-4.149. * = $p < 0,05$.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014-2022.

Fund knyttet til SDQ-skalaen kan dog ikke nødvendigvis entydigt kobles på anbringelsesformen – om anbringelsen er uden eller med samtykke – men må ses i en større og mere kompleks kontekst. Dette handler blandt andet om, at børn og unge anbragt uden samtykke oftere anbringes i en yngre alder set i forhold til anbringelsestendenser generelt, og oftere på baggrund af udfordringer i hjemmet end udfordringer koblet til dem selv. Der kan således forventes at være flere unge, der er anbragt på baggrund af egne udfordringer, eksempelvis udadreagerende adfærd, i gruppen af børn og unge anbragt med samtykke. Følgelig vil denne gruppe sandsynligvis være karakteriseret af en højere grad af oplevet hyperaktivitet og potentielle kammeratskabsproblemer, idet dette kan ligge i deres anbringelsesårsag. Herudover findes der som be-lyst i forhold til gruppen af børn og unge anbragt med samtykke flere, som er anbragt på baggrund af langvarig sygdom eller handicap, hvilket kan være forbundet med oplevelsen af at falde uden for normalområdet.

9.5 Relation til børne- og ungerådgiver

Afslutningsvis bliver der set på børn og unges oplevelser af relationen til børne- og ungerådgiveren. Som det fremgik tidligere, er der større risiko for, at børn og unge ikke oplever sig inddraget i anbringelsesprocessen, når der træffes beslutning om anbringelse uden samtykke. Oplevelsen af relationen til børne- og ungerådgiveren fremkommer dog at være en smule mere positiv hos børn og unge anbragt uden samtykke end blandt de anbragt med samtykke. Forskellene er dog ikke statistisk signifikante.

Tabel 9.9 Relation til børne- og ungerådgiver. Anbragt uden og med samtykke. Procent.

	Uden samtykke	Med samtykke	Sign. forskel
Rådgiver lytter (passer godt/meget godt)	78	72	
Du kan stole på din rådgiver (passer godt/meget godt)	68	65	
Du kan fortælle din rådgiver, hvordan du har det (passer godt/meget godt)	65	59	
Rådgiver tager dine meninger alvorligt (passer godt/meget godt)	71	69	
Rådgiver forklarer dig, hvorfor beslutningerne i din sag er, som de er (passer godt/meget godt)	61	59	
Du oplever, at du bliver inddraget i de beslutninger, der bliver taget omkring din sag (passer godt/meget godt)	59	57	
Du vil gerne have mere indflydelse på beslutningerne i din sag	32	31	
Du ville gerne have mere hjælp og støtte	14	16	
Du har haft tre eller flere rådgivere	38	37	

Anm.: N: 891-4.192. * = p < 0,05.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014-2022.

Litteraturkortlægningen peger på, at børn og unge anbragt uden samtykke efter nogen tid i anbringelse kan finde en mening i anbringelsen. Dette sker, når de oplever tryghed og en støtte omkring deres udvikling, som de ikke har været vant til fra tiden før anbringelsen (Angel, 2009). Dette ræsonnement omkring anbringelsen og dens potentielt set mere positive forhold kan spille sammen med børnene og de unges relation til børne- og ungerådgiveren, således at deres syn på denne relation også ændres i takt med, at de finder større mening i anbringelsen.

Dokumentation

10 Metode –

Litteraturkortlægning

Formålet med litteraturkortlægningen har været at afdække relevant eksisterende viden om børn og unges, forældre og børne- og ungerådgiveres erfaringer i forhold til anbringelsessager uden samtykke samt at kortlægge de særlige problematikker og mønstre, som gør sig gældende denne type sager. Arbejdet med litteraturkortlægningen er baseret på en protokol, hvori der ses en detaljeret fremstilling af de metodevalg, der er truffet. Det betyder også, at protokollen har fungeret som et styringsværktøj i det metodiske arbejde, hvilket sikrer størst mulig systematik og gennemsigtighed. Protokollen blev inden igangsættelsen af vidensindsamlingen sendt i review hos det advisory board, der er tilknyttet Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv samt til den faglige gruppe af forskere og analytikere i VIVE, som ligeledes er tilknyttet centeret.

I dette kapitel præsenterer vi litteratursøgningen, de metodiske valg samt in- og eksklusionskriterier, der ligger til grund for udvælgelsen af litteratur.

Søgestrategi

Søgestrategien for litteraturkortlægningen består af to trin. Det første trin er en søgning, der tager afsæt i centrale kernestudier. Kernestudierne identificeres gennem publikationslister fra førende forskere i henholdsvis Danmark, Norge, Sverige og Finland. De identificerede studier danner udgangspunkt for en efterfølgende kæde- og citationssøgning. Formålet med dette trin er dels at få indblik i feltet og dels at kvalificere relevante søgetermer til søgninger i nordiske databaser, som er litteratursøgningens andet trin. Søgningerne i de nordiske databaser danner ligeledes grundlag for en videre kæde – og citationssøgning.

Den forventede spredte og begrænsede viden afspejler sig altså også i selve designet af vidensindsamlingen. Vi går uden om systematiske litteratursøgninger i større bibliografiske databaser, da sådanne søgninger kræver en afgrænsning af tematikken, som vi ikke finder mulig. Ved hovedsageligt at lave kæde- og citationssøgning kan vi igennem søgeprocessen være mere afsøgende og inkluderende både i forhold til at afdække en række kendte og ukendte aspekter ved anbringelse uden samtykke og i forhold til at kunne have bredere inklusions- og eksklusionskriterier (se Tabel 10.1), da mængden af litteratur, som skal screenes, begrænses.

Overblik over litteraturkortlægningens to trin illustreres i nedenstående tabel:

Forskelle i søgemetode	Trin 1	Førende nordiske forskeres publikationslister	Kernestudier
	Trin 2	Søgning i nordiske databaser	Rapporter, artikler, bøger mv.

Trin 1. Litteratursøgning med opstart hos nordiske forskere

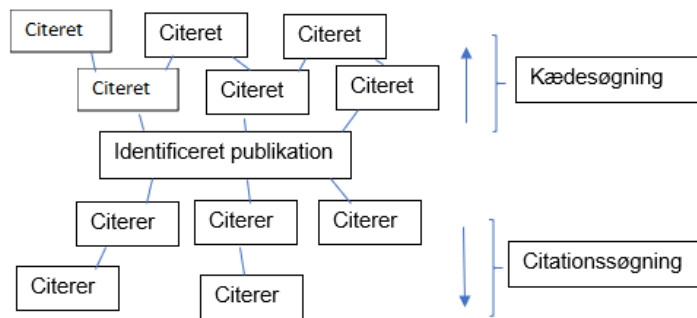
Denne del af litteraturkortlægningen tager som nævnt udgangspunkt i de centrale kernestudier inden for feltet, som identificeres gennem centrale nordiske forskeres publikationslister. Overblik over de udvalgte forskere ses i nedenstående tabel:

Danmark	Anne-Dorte Hestbæk, Hanne Warming
Norge	Elisabeth Backe-Hansen, Turid Grinde
Sverige	Marit Skivenes
Finland	Tarja Pöso

Det kan naturligvis tænkes, at denne fremgangsmåde har afskåret os fra andre personer, som ville være oplagte at inddrage, men som vi blot ikke har fået kendskab til. Dog vurderer vi, at andre relevante forskere samt studier identificeres gennem den efterfølgende kæde- og citationssøgning samt gennem litteraturkortlægningens andet trin.

Selve **kædesøgningen** består i at gennemgå den litteratur, der er angivet i de enkelte studiers referencelister og vurdere deres relevans ud fra inklusion- og eksklusionskriterierne. Med andre ord benytter vi kædesøgningen til at identificere studier, der er ældre end de publikationer, der tages udgangspunkt i (Drejer, 2023). **Citationssøgningen** tager ligeledes afsæt i de enkelte studier, men søgningen foretager vi mere specifikt ved at fremsøge de forskellige centrale kernestudier i Google Scholar med henblik på at få indblik i, hvilke tekster der har anvendt og refereret til de pågældende publikationer siden publikationernes udgivelse. Denne type søgning benytter vi med andre ord til at identificere tekster på området, der er nyere end den publikation, der tages udgangspunkt i (Drejer, 2023). Disse tekster gennemgår og vurderer vi ligesom ved kædesøgningen ud fra inklusions- og eksklusionskriterierne. Disse søgningsprocesser er skildret i nedenstående model, der afspejler, hvordan søgningen såvel trækker tråde bagud som peger fremad i tiden til nyere udgivelser fra en identificeret relevant udgivelse.

Når kæde- og citationssøgningen er gennemført, foretager vi søgningerne endnu en gang med afsæt i den relevante litteratur, som identificeres gennem første rundes søgning. Denne fremgangsmåde gentager vi igen og igen, indtil det begynder at blive sparsomt med ny, relevant litteratur, der identificeres gennem citationssøgningerne. Dette ses således som en indikation på, at den relevante litteratur på forskningsfeltet er (nogenlunde) afdækket.

For hvert relevant studie noterer vi, hvilke begreber de bruger til at beskrive "anbringelse uden samtykke", herunder engelske, norske, svenske og danske begreber.

Trin 2. Litteratursøgning med opstart i nordiske databaser

Som supplement til litteratursøgningens første trin fremsøger vi litteratur i udvalgte nordiske databaser, herunder danske, svenske og norske databaser. Vi fravælger her, på samme vis som ved de systematiserede søgninger, også de mere målrettede søgninger i bibliografiske databaser, da vi vurderer, at de er for brede og for internationale i forhold til vidensindsamlingens fokus og mulighed for afgrænsning.

De nordiske databaser, som vi foretager søgningerne i, er:

- Nora – Research Portal Denmark
- Nora – Norwegian Open Research archives
- Bibliotek.dk – Fælles base for danske biblioteker
- Cristin – Current research information system in Norway
- Oria – Fælles base for norske fagbiblioteker
- Libris – Fælles base for svenske biblioteker.

For hver database benytter vi søgeordene, som vi identificerede i trin 1, og for hver enkelt database søger vi på både de engelske søgeord samt på de danske, svenske eller norske søgeord. Det gør vi med henblik på at identificere publikationer udgivet på engelsk og på enten dansk, svensk eller norsk. Grunden til, at vi ikke fremsøger litteratur gennem finske databaser og gennem finske søgeord, skyldes sprogbarrieren. Derfor har vi også kun identificeret få finske studier udgivet på engelsk. Disse indgår i vidensindsamlingen. Grundet sprogbarrieren, og deraf fravalget af søgningen i finske databaser, er vi altså klar over, at det har afskåret os adgangen til relevant eksisterende litteratur. Der vil således uundgåeligt være viden om erfaringer i visse kontekster, som ikke er inddraget i denne rapport.

Ud over søgningen i de nordiske databaser, fremsøger vi, med samme fremgangsmåde, litteratur i Google Scholar. Den eneste forskel i søgemetoden er, at vi i fremsøgningen af litteratur i Google Scholar tilføjer "site:.dk", "site:.no" og "site:.se" efter søgningerne. Dette gør vi for at sikre, at vi kun får litteratur i en dansk, norsk og svensk kontekst. På trods af forbeholdene resulterer søgningerne i Google Scholar i høj grad i litteratur, som ligger langt fra undersøgelsens fokus og formål. Dette kommer til udtryk ved, at flere af de fremsøgte studier slet ikke omhandler anbringelse uden samtykke, og dette er særligt gældende for søgningerne på de engelske søgeord. Dette understreger, at det er et emne, der findes meget spredt samt begrænset viden om, hvorfor søgninger i bredere databaser ikke er den optimale fremgangsmåde i denne kontekst. På samme vis oplever vi, at søgninger med engelske søgeord i flere af de nordiske databaser også fører til en stor andel af publikationer, som falder uden for inklusionskriterierne. Flere af studierne omhandler ikke anbringelse uden samtykke, og derudover var der en stor del af studierne, der omhandler psykiatri, misbrug og kriminalitet. Særligt gældende for de svenske databaser er, at der er mange studier om unge eller voksne anbragt i psykiatrien uden samtykke samt en hel del ældre studier fra starten af 1980'erne.

Alle relevante studier, som vi fremsøger via databaserne, gennemgår samme proces med kæde- og citationsøgning som beskrevet ved trin 1. Hertil kan det fremhæves at hovedparten af de studier, som indgår i vidensindsamlingen, findes gennem litteraturkortlægningens første trin. Andet trin, altså databasesøgningen, resulterer i få tilføjelser af studier.

10.1 Inklusions- og eksklusionskriterier

De studier, som identificeres som relevante, gennemgås som nævnt på baggrund af en række inklusions- og eksklusionskriterier. Inklusions- og eksklusionskriterierne tydeliggør og afgrænser, hvilke publikationer der medtages i litteraturkortlægningen. Umiddelbart sættes der ikke et årsinterval på søgningen, da vi ønsker en inkluderende tilgang, der medtager studier, også selvom de ligger en årrække tilbage. Det centrale i søgningen er derved den viden, som det enkelte studie præsenterer. Den frembragte viden vil i afdækningen blive kvalitetsvurderet på baggrund af valgte metodiske og teoretiske tilgange til at frembringe den præsenterede viden.

Tabel 10.1 In- og eksklusionskriterier ved litteratursøgningen

Kriterier	Inkluderes	Ekskluderes
Population		
Målgruppe	Børn og unge, der er blevet anbragt uden samtykke jf. barnets lov, paragraf 47	Børn og unge, der ikke er blevet anbragt uden samtykke Derudover også børn og unge, der er blevet anbragt uden samtykke, men i regi af Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN)og/eller psykiatrien. Hvis flere typer af anbringelsessager, adoptionssager eller andre sammenligningsgrupper indgår, inkluderes studiet såfremt anbringelsessager uden samtykke indgår, og hvis der er mulighed for at analysere på målgruppen særskilt
Aldersgruppe	0-17-årige	Unge over 18 og voksne
Interesse		
Perspektiver	Børn og unges egne erfaringer og perspektiver. Forældres erfaringer og perspektiver. Børne- og ungerådgiveres erfaringer og perspektiver. Litteratur, der skaber overblik over mønstre og karakteristika, særligt gældende for denne type af anbringelse	Perspektiver fra andre aktører
Kontekst		
Geografi	Nordiske lande	Andre lande* * Andre lande kan indgå, hvis det er i komparative tekster med nordiske lande, hvis der er mulighed for at analysere på de nordiske lande særskilt

Kriterier	Inkluderes	Ekskluderes
Afgrænsning		
Sprog	Dansk, norsk, svensk, engelsk	Andre sprog
Publikationstype	Empiriske enkeltstudier, ph.d.-afhandlinger, rapporter, evalueringer, udredninger med beskrivelse af data samt metode	Publikationer uden eller med mangelfuld data- og metodebeskrivelse
Studietype	Empiriske studier, der har fokus på anbringelsessager uden samtykke, herunder kendetegn ved og erfaringer med disse typer sager	Studier, der er introducerende, udelukkende teoretiske, historiske, juridiske eller systembeskrivende Håndbøger, pjecer, simple udredninger, inspirationsmateriale, pilotstudier, udviklingsprojekter, bacheloropgaver og specialer

Screening af studier

Søgning og screening af de indsamlede studier foregår i to faser. I første fase screener vi samtlige studier fundet gennem trin 1 og 2 af litteraturkortlægningen på titel- og abstract-niveau i relation til potentiel relevans, hvilket resulterer i 299 potentielle studier. Søgningen foregik i sommeren/efteråret 2024.

For hvert studie er der for overblikkets skyld angivet:

- forfatter og publikationsdetaljer
- land/nationalitet på studiet
- årstal for udgivelsen
- problemstillingen, som undersøges/tematik
- den/de metodiske tilgange og det empiriske grundlag

I anden og sidste fase af screeningen vurderer vi de 299 studier gennem en overordnet læsning/fuldtekstlæsning, alt efter relevans. Dette munder ud i, at 186 studier ekskluderes, idet de ikke opfylder et eller flere af ovennævnte inklusionskriterier.

Det er således 113 studier, der i varierende grad indgår endeligt i litteraturkortlægningen.

11 Metode – Afdækning

Ud over eksisterende viden fra litteraturen anvender vi data fra tilgængelige registre og VIVEs egne survey-undersøgelser til at undersøge, hvad der karakteriserer gruppen af børn anbragt uden samtykke. Dette gør vi med formålet om at få en bredere forståelse af børn og unge, der er anbragt uden samtykke, samt deres oplevelse af trivsel sammenlignet med børn og unge, der er anbragt med samtykke.

Afdækningen er inddelt i to kapitler. Det første kapitel (kapitel 8) "Baggrundskarakteristika" sætter fokus på baggrundskarakteristika for børn, unge og familier, hvor der er anbringelse uden samtykke, sammenlignet med dem, hvor der er anbringelse med samtykke. Denne del af afdækningen bygger på registerdata fra Danmarks Statistik om børn og unge, som er anbragt pr. 31. december 2022. Datagrundlaget består af i alt 10.982 børn og unge, som pr. 31. december 2022 er anbragt med eller uden samtykke. Det er 2.718, som er anbragt uden samtykke, svarende til 25 % af alle børn og unge anbragt uden for hjemmet.

Det andet kapitel (kapitel 9) "Trivsel hos anbragte uden og med samtykke" belyser trivsel blandt børn og unge anbragt uden og med samtykke. Data kommer fra Trivselsundersøgen af trivsel på anbringelsesstedet og i hverdagen blandt 11-, 13-, 15- og 17-årige børn og unge anbragt uden for hjemmet, gennemført i 2014, 2016, 2018, 2020 og 2022 (Lausten & Andreasen, 2022). Dette betyder, at det kun er trivselsbilledet hos de ældre børn og unge, der er anbragt, som vi har mulighed for at belyse gennem dataene. Desuden har vi besvarelser for børn og unge anbragt henholdsvis med og uden samtykke. Det giver os mulighed for at få en indikation af, om børn anbragt uden samtykke trives på niveau som andre børn og unge anbragt uden for hjemmet, eller om deres trivsel afviger på en række af de mest interessante parametre vedrørende trivsel blandt børn og unge, der er i anbringelse.

De forhåndsgivne temaer i Trivselsundersøgelsen er:

- Hverdag på anbringelsesstedet
- Trivsel, helbred og fritid
- Skolegang
- Risikoadfærd, udsathed og kriminalitet
- Kontakt med familien
- Inddragelse og rettigheder i forhold til anbringelsen
- Kontinuitet i anbringelsen

- Netværk og nære relationer.

Der gennemføres analyser på alle temaer, og de interessante fund (også dem, der viser, at der ikke er forskel mellem børn og unge anbragt uden og med samtykke) beskrives i vidensindsamlingen.

Den viden, som findes i litteraturen, knytter vi ligeledes til fundene fra de eksisterende surveys og registre med henblik på at udfolde mønstre i temaerne.

Litteratur

- Aarset, M. F., & Bredal, A. (2018). *Omsorgsovertakelser og etniske minoriteter. En gjennomgang av saker i fylkesnemnda*. Oslo: Oslo Metropolitan University - OsloMet: NOVA.
- Alexius, K. (2013). Prognoser i tvångsvårdsärenden om omsorgssvikt. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 20(3-4), 186-202.
- Alexius, K., & Hollander, A. (2014). Care assessments concerning involuntary removal of children from intellectually disabled parents. *Journal of Social Welfare and Family Law*, 36(3), 295-310.
- Andersson, G. (1991). *Socialt arbete med små barn*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Andersson, G. (2008). Barndomens placeringar och ungas tillbakablick. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 15(2), 76-96.
- Andersson, G. (2013). Reflektioner om dilemman i social barnavård. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 20(2), 93-107.
- Andersson, G., Bangura Arvidsson, M., Mattsson, T., Ponnert, L., & Rasmusson, B. (2011). *Social barnavård – några utmaningar. Glimtar från forskning ur olika perspektiv*. Lund: Meddelanden från Socialhögskolan, Lund Universitet.
- Andersson, G., & Sallnäs, M. (2012). Social barnavård och barns utsatthet. I: Höjer, I., Sallnäs, M., & Sjöblom, Y. (red.), *När samhället träder in-barn, föräldrar och social barnavård* (13-30). Studentlitteratur AB.
- Angel, B. Ø. (2009). *Å flytte hjem igjen etter å ha bodd i fosterhjem: en analyse av barns selvoppfatninger og livshistorier*. Ph.d.-afhandling. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Ankestyrelsen (2008). *Anbringelsesguiden: Guide til Anbringelse uden samtykke – Eksempler fra Ankestyrelsens praksis*. Ankestyrelsen.
- Ankestyrelsen (2019). *Anbringelser uden samtykke – Kommunernes praksis og perspektiver på stigningen*. Ankestyrelsen.
- Ankestyrelsen (2020). *Udfordringer og mønstre i sager om anbringelse af børn og unge uden samtykke*. Ankestyrelsen.

- Ankestyrelsen (2021). *Familiepleje i Norge og Sverige*. Ankestyrelsen.
- Backe-Hansen, E. (2001). *Rettferdiggjøring av omsorgsovertakelse. En beslutningsteoretisk analyse av barneverntjenestens argumentasjon i en serie typiske saker om små barn*. Ph.d.-afhandling. Trondheim: Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velfærd og aldring (NOVA).
- Backe-Hansen, E. (2003a). *Barn utenfor hjemmet: flytting i barnevernets regi*. Gyldendal Akademisk.
- Backe-Hansen, E. (2003b). Justifying out-of-home placement: A multiple case study of decision-making in child welfare and protection services. *International Journal of Child & Family Welfare*, 6(4), 151-166.
- Barnombudsmannen (2019). *Vem bryr sig – När samhället bliver förälder: Barns röster om att växa upp i den sociala barnvården*. Stockholm: Barnombudsmannen.
- Bengtsson, T. T., & Jakobsen, T. B. (2009). *Institutionsanbringelse af unge i Norden: en komparativ undersøgelse af lovgrundlag, institutionsformer og udviklingstendenser*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Bengtsson, T. T., & Karmsteen, K. (2021). Recognition of parental love: Birth parents' experiences with cooperation when having a child placed in family foster care in Denmark. *British Journal of Social Work*, 51(6), 2001-2018.
- Berrick, J. D., Dickens, J., Pösö, T., & Skivenes, M. (2018). International perspectives on child-responsive courts. *The International Journal of Children's Rights*, 26(2), 251-277.
- Berrick, J. D., Peckover, S., Pösö, T., & Skivenes, M. (2015). The formalized framework for decision-making in child protection care orders: A cross-country analysis. *Journal of European Social Policy*, 25(4), 366-378.
- Börjeson, B., & Håkansson, H. (1998). *Truede børn: socialt arbejde ved anbringelse af børn uden for hjemmet*. København: Munksgaard.
- Caspersen, E. (1988). *Tvangsfjernelse af børn. (Del I-IV)*. Aalborg: Aalborg Kommune, trykkeriet.
- Cederborg, A. C., & Karlsson, Y. (2001). Omhändertagande med barnets perspektiv. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 8(3), 163-178.

- Christensen, E. (1998). *Anbringelser af børn. En kvalitativ analyse af proces*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Claezon, I. (2003). *Tvångsomhändertaganden. Ur tonåringars, anhörigas och socialsekreterares perspektiv*. Stockholm: Mareld.
- Dahl, K. M., Olsen, M. G., & Lausten, M. (2022). *Børn med grønlandsk baggrund, der er anbragt i Danmark – fra danske kommuner*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings – og Analysecenter for Velfærd.
- Det juridiske laboratorium ved Københavns Universitet (1990). *Betænkning om de retlige rammer for indsatsen over for børn og unge - Afgivet af udvalget om de retlige rammer for indsatsen over for børn og unge*. København: Det juridiske laboratorium ved Københavns Universitet.
- Doohan, I. L., Ghazinour, M., Eriksson, M., Padyab, M., & Sundqvist, J. (2024). Challenges for unaccompanied asylum-seeking minors in Swedish compulsory institutional care. *Frontiers in Human Dynamics*, 6, 1411378, doi: 10.3389/fhumd.2024.1411378.
- Drejer C. M. (2023). *Litteratursøgning for samfundsvidenskaberne*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Egelund, T., Andersen, D., Hestbæk, A. D., Lausten, M., Knudsen, L., Olsen, R. F., & Gerstoft, F. (2008). *Anbragte børns udvikling og vilkår*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Egelund, T., Christensen, P. S., Jakobsen, T. B., Jensen, T. G., & Olsen, R. F. (2009). *Anbragte børn og unge: En forskningsoversigt*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Egelund, T. & Hestbæk, A. D. (2003). *Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet. En forskningsoversigt*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Egelund, T., Hestbæk, A. D., & Andersen, D. (2004). *Små børn anbragt uden for hjemmet: en forløbsundersøgelse af anbragte børn født i 1995*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Egelund, T., & Thomsen, S. A. (2002). *Tærskler for anbringelse: en vignetundersøgelse om socialforvaltningernes vurderinger i børnesager*. København: Socialforskningsinstituttet.

- Eiriksson, B. A. & Kryger, S. (2018). *Tvangsanbringelser – Retssikkerhed i en kompliceret beslutningsproces*. København: Justitia.
- Ellingsen, D., Pettersen, K. S., Andersen, L., & Viblemo, T. E. (2015). *Terskler i barnevernet*. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet ved HiOA.
- Enroos, R., Korpinen, J., & Pösö, T. (2021). 'Informed consent' in consensual child welfare: some reflections on its controversial nature. *European Journal of Social Work, 24*(5), 852-863.
- Enroos, R., & Pösö, T. (2023). Family relatedness: a challenge for making decisions in child welfare. *Families, Relationships and Societies, 12*(2), 272-287.
- Ertmann, B. (1994). *Tvangsfjernelser: en analyse af samtlige tvangsfjernelser i Københavns kommune 1990*. Vejle: Kroghs Forlag.
- Falck, S. (2006). *Mellom straff og behandling: tvangsplassering av ungdom med alvorlige atferdsvansker*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Falch-Eriksen, A. (2016). *Foreldre som er fratatt omsorgen for sine barn. Familievernets rolle og foreldrenes krise, mestring og endring*. Oslo: Oslo Metropolitan University - OsloMet: NOVA.
- Friis, E. (2003). *Sociala utredningar om barn: en rättsociologisk studie av lagstiftningens krav, utredningarnas argumentationer och konsekvenser för den enskilde*. Ph.d.-afhandling. Lund: Sociologiska institutionen, Studentlitteratur, Lund University.
- Frørup, A. K. (2015). Udsat eller sat ud? Hvordan taler vi om "udsatte børn og unge"? I: Erlandsen, T., Jensen, N. R., Langager, S., & Petersen, K. E. (red.), *Udsatte børn og unge: En grundbog* (106-117). København: Hans Reitzels Forlag.
- Ghazinour, M., Rostami, A., Eriksson, M., Padyab, M., & Wimelius, M. (2021). Are the problems and motives clear enough? A study on the placement of unaccompanied asylum-seeking minors at compulsory care institutions in Sweden. *Journal of Refugee Studies, 34*(2), 1675-1694.
- Goodman, R. (1997): The Strengths and Difficulties Questionnaire: a research note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 38*(5), 581-586.
- Goodman, R. (2001): Psychometric properties of the strengths and difficulties questionnaire. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 40*(11), 1337-1345.

- Grinde, T.V. (1989). *Barn og barnevern i Norden. Samfunnets respektive familiens ansvar for barna*. Oslo: Tano.
- Grinde, T.V. (red.). (2004). *Nordisk barnevern - Terskelen for barneverntiltak og beslutningsprosessen ved bruk av tvang*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, NOVA.
- Grinde, T. V. (2007). Nordic child welfare services: Variations in norms, attitudes and practice. *Journal of Children's Services*, 2(4), 44-58.
- Gustafsson, H., Wejedal, S., & Östlund, A. (2020). LVU-lång väg ut? Om stigmundhet vid upphörande av tvångsvård (del I av II). *Nordisk Socialrättslig Tidskrift*, 25-26, 37-70.
- Göransson, I., Sundman, A. K., & Månsson, U. (1983). *Socialsekreterarnas arbetsmiljö*. Stockholm: Liber Förlag.
- Harder, M. (2009). *Legal tvang og dens begrundelser: - i forhold til udsatte børnefamilier igennem 100 år*. Aalborg: Institut for Sociologi, Socialt Arbejde og Organisation, Aalborg Universitet.
- Hermodsson, A., & Hansson, C. (2005). "Demokrati i det lilla": ungdomars delaktighet i sin behandling. Stockholm: Statens institutionsstyrelse (SiS).
- Hestbæk, A. D. (1997). *Når børn og unge anbringes: en undersøgelse af kommunernes praksis in anbringelsessager*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Hestbæk, A. D. (1998). *Tvangsanbringelser i Norden. En komparativ beskrivelse af de nordiske landes lovgivning (SFI 98:15)*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Hestbæk, A. D. (2001). FN's barnekonvention og tvangsanbringelser i Norden. *Nordisk Socialt Arbejde*, 2(21), 82-93.
- Hestbæk, A. D., & Egelund, T. (2003). *Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet: en forskningsoversigt*. København: Socialforskningsinstituttet.
- Hestbæk, A. D., Höjer, I., Pösö, T., & Skivenes, M. (2020). Child welfare removal of infants: Exploring policies and principles for decision-making in Nordic countries. *Children and Youth Services Review*, 108, 104572.
- Hestbæk, A. D., Skivenes, M., Falch-Eriksen, A., Svendsen, I. L., & Backe-Hansen, E. (2023). The Child Protection Systems in Denmark and Norway. I: Berrick, J.D.,

- Gilbert, NB., & Skivenes, M. (red.), *The Oxford Handbook of Child Protection Systems* (112-134). Oxford University Press.
- Hjort, J. L. (2010). *Barnevern i de nordiske landene*. Oslo: Oslo Metropolitan University - OsloMet: NOVA.
- Hoikkala, S., & Pösö, T. (2020). The documented layer of children's rights in care order decision-making. *Child & Family Social Work, 25*(1), 45-52.
- Hultman, E., Forkby, T., & Höjer, S. (2017). *Mot bättre beslut? Lekmän och experter som beslutsfattare inom den sociala barnvården – en nordisk jämförelse*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.
- Hydén, L.-C. (1991). *Barnvårdsutredningen som identitet*. Stockholms Socialförvaltning, Forsknings- och utvecklingsbyrån.
- Höjer, I., & Pösö, T. (2023). Child protection in Finland and Sweden. I: Berrick, J.D., Gilbert, NB., & Skivenes, M. (red.), *The Oxford Handbook of Child Protection Systems* (156-173). Oxford: Oxford University Press.
- Jacobsson, M. (2006). En ritual som ger tyngd: om muntliga förhandlingar i mål om tvångsvård. I: Grape, O., Blom, B., & Johansson, R. (red.), *Organisation och omvärld: nyinstitutionell analys av människobehandlande institutioner* (119-146). Lund: Studentlitteratur AB.
- Jappe, E. (2006). *Indsigt: tvangsfjernelser*. 2. udg. Frederiksberg: Frydenlund.
- Juhasz, I. B. (2018). Defending parenthood: A look at parents' legal argumentation in Norwegian care order appeal proceedings. *Child & Family Social Work, 23*(3), 530-538.
- Juhasz, I. B. (2023). Asserting the right to care – Birth parents' arguments in newborn care orders. *Journal of Social Work, 23*(1), 37-59.
- Jørgensen, S. (2017). *Det er jo rarest at vi er enige om at der er brug for at samarbejde: et eksplorativt studie af samtaler mellem forældre og socialarbejdere i børnesager med særligt fokus på grænsedragninger mellem frivillighed og tvang*. Ph.d.-afhandling. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Jørgensen, S., Jakobsen, I. S., & Bunde, S. (2012). *Anbringelser uden samtykke*. [U.st.]: University College Lillebælt.

- Khoo, E. G., Hyvönen, U., & Nygren, L. (2002). Child welfare or child protection: Uncovering Swedish and Canadian orientations to social intervention in child maltreatment. *Qualitative Social Work: Research and Practice*, 1(4), 451-471.
- Khoo, E. G., Skoog, V., & Dalin, R. (2012). In and out of care. A profile and analysis of children in the out-of-home care system in Sweden. *Children and Youth Services Review*, 34(5), 900-907.
- Kjønstad, A. (2002). *Barnevern, fylkesnemnder og rettssikkerhet*. 1. udg. København: Gyldendal Akademisk.
- Kristiansen, A. (2005). *Flickor i tvångsvård. Utvärdering av tolvstegsinriktad § 12-vård*. (SiS följer upp och utvecklar). Lund: Lund Universitet.
- Kristofersen, L. B., Sverdrup, S., Haaland, T., & Andresen, I. H. W. (2006). *Hjelpetiltak i barnevernet-virker de?* Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Krutzinna, J., & Skivenes, M. (2021). Judging parental competence: A cross-country analysis of judicial decision makers' written assessment of mothers' parenting capacities in newborn removal cases. *Child & Family Social Work*, 26(1), 50-60.
- Lausten, M. (2022). Anbringelser i tal. I: Henriksen, A.-K., Nielsen, H. S., Antczak, H. (red.), *Socialfagligt arbejde med anbringelser. En grundbog* (53-74). København: Akademisk Forlag.
- Lausten, M. & Andreasen, A. G. (2022). *Anbragte unges trivsel 2020 – Trivselsundersøgelse blandt anbragte 15- og 17-årige, 2014-2020*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Lausten, M., Iversen, K. & Andreasen, G. (2023). *Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Levin, C. (1997). *Ungdomar i tvångsvård: Råbyundersökning 94. "Det var egentligen inget dåligt syfte: att skydda mig från samhället och samhället från mig"*. Lund: Meddelanden från Socialhögskolan, Lund Universitet.
- Leviner, P., & Lundström, T. (2017). *Tvångsvård av barn och unga: rättigheter, utmaningar och gränzoner*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Lundström, T. (1993). *Tvångsomhändertagande av barn: en studie av lagarna, professionerna och praktiken under 1900-talet*. Ph.D.-afhandling. Stockholm: Socialt arbete, Stockholms Universitet.

- Lundström, T., & Sallnäs, M. (2019). Barnskyddets innersta kärna: – om tvångsplaceringar som motiveras av barns hemförhållanden. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 26(3-4), 283-302.
- Lynch, C., & Boddy, J. (2018). *Cooperation or coercion? Children coming into the care system under voluntary arrangements*. London: Family Rights Group.
- Løvlie, A. G., & Cases, C. P. C. O. (2023). *The Fellowship of Acceptable State Interventions: Knowledge, Norms, and Justifications in Norwegian Child Protection Care Order Cases*. Ph.d.-afhandling. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Mattsson, T. (1998). Barnets mening i LVU-processen. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 5(1), 45-57.
- Mølholt, A.-K. (2017). *Når man har været anbragt: En sociologisk undersøgelse af fortællinger om fortid, nutid og fremtid hos unge, der har været anbragt uden for hjemmet*. Ph.d.-afhandling. Aalborg: Aalborg Universitet.
- NOU (2023). *Trygg barndom, sikker fremtid: Gjennomgang av rettsikkerheten for barn og foreldre i barnevernet*. Norges offentlige utredninger.
- Olsgaard, M., Jørgensen, K. M., & Sørensen, L. B. (2023). *Tvangsfjernelse og bortadoption. Barnets Lov 2024*. Silkeborg: Trykværket.
- Otterlei, M. T. (2022). *Perspektiver på omsorgsovertakelser: En kvalitativ studie av foreldre og barnevernsarbeideres erfaringer med omsorgsovertakelsesprosesser med tilknyttede problemområder*. Ph.d.-afhandling. Det samfunnsvitenskapelige fakultet Institutt for sosialfag, Universitetet i Stavanger.
- Otterlei, M. T., & Engebretsen, E. (2022). Parents at war: A positioning analysis of how parents negotiate their loss after experiencing child removal by the state. *Qualitative Social Work*, 21(4), 765-782.
- Otterlei, M. T. & Studsrød, I. (2022). Breaking bad news: Child welfare workers' informing parents of care order proceedings. *Child & family social work*, 27(2), 121-131.
- Palm, J. (2003). *Ungdomarnas upplevelse av slutten ungdomsvård: En jämförelse med LVU-placeringar och fängelse*. Statens institutionsstyrelse (SiS).
- Pettersson, T., & Vogel, M. A. (2023). *Tvångsomhändertaganden av unga–betydelse av kön, härkomst och socioekonomisk bakgrund förbedömningar i LVU-mål*. Stockholm: Kriminologiska Institutionen, Stockholms Universitet.

- Ponnert, L. (2007). *Mellan klient och rättssystem: Tvångsvård av barn och unga ur socialsekreterares perspektiv*. Ph.d.-afhandling. Lund: Socialhögskolan, Lund Universitet.
- Ponnert, L. (2018). Tvångsvård eller frivillig placering? Socialsekreterares resonemang om barns placering när en förälder utövat dödligt våld. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 25(3-4), 191-210.
- Pösö, T. (2022). Children's consent to child welfare services: Some explorative remarks. *Children & Society*, 36(1), 52-65.
- Pösö, T., & Huhtanen, R. (2016). Removals of children in Finland: a mix of voluntary and involuntary decisions. I: Burns, K., Pösö, T., & Skivenes, M. (red.), *Child welfare removals by the state: a crosscountry analysis of decision-making systems*, (18-39). Oxford: Oxford University Press.
- Pösö, T., Pekkarinen, E., Helavirta, S., & Laakso, R. (2018). 'Voluntary' and 'involuntary' child welfare: challenging the distinction. *Journal of Social Work*, 18(3), 253-272.
- Ranstorp, M., & Ahlerup, L. (2023). *LVU-kampanjen: Desinformation, konspirationsteorier, och kopplingarna mellan det inhemska och det internationella i relation till informationspåverkan från icke-statliga aktörer*. Stockholm: Försvarshögskolan (FHS).
- Reime, M. A. (2018). *Barn på tvang. Nyere styringstrender og konkurrerende diskurser i institusjonsbarnevernet*. Ph.d.-afhandling. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Reime, M. A., & Tysnes, I. B. (2021). Youth experiences of and views on un-locked coercive placement in residential child care. *SAGE Publications and Young Editorial Board*, 29(1), 12-27.
- Rennerskog, J. (2023). *An object in need of protection but not a subject of rights?: A study on rights of children involuntarily placed in care in the Swedish welfare state*. Ph.d.-afhandling. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms Universitet.
- Skytte, M. (2002). *Anbringelse af etniske minoritetsbørn: om socialarbejderes vurderinger og handlinger*. Ph.d.-afhandling. Lund: Socialhögskolan, Lunds Universitet.
- Slettebø, T. (2008). *Foreldres medbestemmelse i barnevernet: en studie av foreldres erfaringer med individuell og kollektiv medvirkning*. Ph.d.-afhandling. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige Universitet.

- Slettebø, T. (2009). *Oppfølging av foreldre med barn/ungdom plassert utenfor hjemmet av barneverntjenesten - Kunnskap og metoder i praktisk arbeid*. Oslo: Dia-konhjemmet høgskole.
- Social- og Boligstyrelsen (2023). *Håndbog om barnets lov. Viden til gavn*. Odense: Social – og Boligstyrelsen.
- Social- og Indenrigsministeriet (2019). *Velfærdspolitisk analyse. Nr. 20*. København: Social- og Indenrigsministeriet.
- Socialstyrelsen (2023). *Instabilitet bland barn och unga placerade i heldygnsvård enligt SoL och LVU. Placeringsmönster t.o.m. år 2020 bland barn och unga födda 1990–2004*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2024). *Socialtjänstens placeringar av barn och unga med svensk och utländsk bakgrund- Registerstudie av placeringar 1991–2022*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Stang, E. G. (2002). Frivillige tiltak og grensene mot bruk av tvang i barnevernet. *Tidsskriftet Retfærd – Nordisk juridisk tidsskrift*, 25(1), 41-58.
- Stockholm Stad (2023). *Socialtjänstrappport 2023 3. Barn och unga*. Stockholm Stad.
- Storhaug, A. S., Fylkesnes, M. K., Langsrud, E., & Christiansen, Ø. (2023). Parents' and child welfare workers' understandings of consent to emergency placements. *Nordic Social Work Research*, 1-12, DOI: 10.1080/2156857X.2023.2193823.
- Sundell, K., Egelund, T., Löfholm, C. A., & Kaunitz, C. (2007). *Barnavårdsutredningarna kunskapsöversikt*. Stockholm: IMS og Gothia Förlag.
- Svendsen, I. L. (2015). *"Der er faresignaler her...": om ret og heuristik i det almindelige kommunale tilsyn med børn og unge*. Ph.d.-afhandling. Roskilde Universitet.
- Svendsen, I. L. (2017). Anbringelse: hvad siger reglerne? I: Svendsen, I. L. (red.), *Den svære beslutning: En antologi om beslutninger om anbringelse af børn og unge-hvornår, hvorfor og hvordan*. Skriftserien Socialt Arbejde, 19, (80-107). Professionshøjskolen Metropol.
- Svendsen, I. L., & Nielsen, S. (2017). Anbringelsesgrundlag: i et praktikerperspektiv. I: Svendsen, I. L. (red.), *Den svære beslutning: En antologi om beslutninger om anbringelse af børn og unge-hvornår, hvorfor og hvordan* (167-185). Frederiksberg: Professionshøjskolen Metropol, Institut for Socialt Arbejde.

- Syrstad, E. (2020). *Å forstå det uforståelige. Møtet mellom foreldre som er fratatt omsorgen for sine barn, familievernet og barnevernet*. Ph.d.-afhandling. [U.st.]: VID Specialized University / VID vitenskapelige høyskole.
- Tysnes, I. B. (2014). *Ungdommenes opplevelse av plassering, opphold og ettervern: en studie av institusjonsplasseringer etter lov om barneverntjenester § 4.24*. Ph.d.-afhandling. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige Universitet.
- Tøssebro, J., Midjo, T., Paulsen, V., & Berg, B. (2014). *Foreldre med kognitive vansker i møte med barnevernet*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.
- Ulset, G., & Tjelflaat, T. (2012). *Tvang i barneverninstitusjoner. Ungdommenes perspektiver*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.
- Wegler, B., & Warming, H. (1996). *Barnet mellom to familier: en undersøgelse af samarbejdet mellem forældre og plejeforældre*. København: Dafolo.
- Weightman, K., & Weightman, A. (1995). "Never right, never wrong": child welfare and social work in England and Sweden. *Scandinavian Journal of social welfare*, 4(2), 75-84.
- Ydebo, I. (1988). *Hjælpeforanstaltninger for børn & unge på grund af velfærdstrussel. Lovgivningens baggrund og udvikling samt emnets omfang belyst ud fra en analyse af Børne- og Ungdomsnævntes virksomhed i 1983*. Århus Universitet.
- Östberg, F. (2010). *Bedömningar och beslut: Från anmälan till insats i den sociala barnvården*. Ph.d.-afhandling. Stockholm: Institutionen för socialt arbete, Socialhögskolan, Stockholms Universitet.

VIVÉ